

Demerbekken

Wateruitvoeringsprogramma

Bekkenbestuur 16 juni 2023

Samen werken aan water

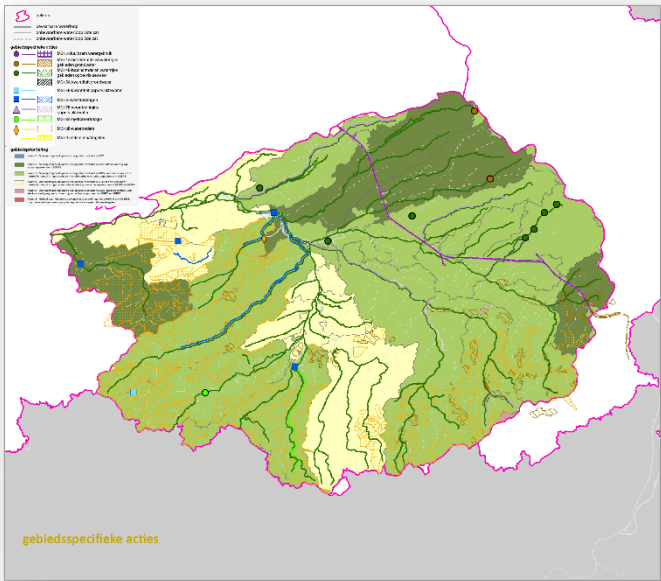
Integraal Waterbeleid
Demerbekken

Met het **wateruitvoeringsprogramma** voor het **Demerbekken** leggen de partners binnen het bekken de **prioritering** incl. **timing** vast voor de **uitvoering** van de **gebiedsspecifieke acties** die nodig zijn om in het bekken de waterkwaliteit en ecologie te verbeteren, de structuur van de waterlopen te herstellen, de overstromings- en droogteproblematiek aan te pakken en de waterbeleving te verhogen.

De uitvoering van het actieprogramma van het bekken specifiek deel [Demerbekken](#) van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 vormt de basis van het uitvoeringsprogramma , aangevuld met andere acties en projecten, die bijdragen aan de te halen toestand.

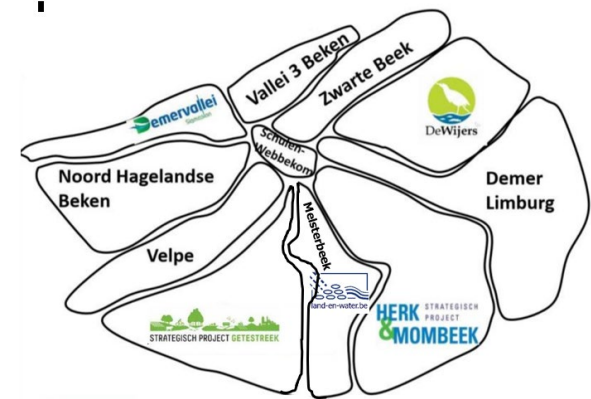
Naast de gebiedsspecifieke acties is het belangrijk dat ook de [generieke acties \(Vlaams deel 2022-2027\)](#) uit de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 uitvoering krijgen. Zij leveren immers een belangrijke bijdrage aan het halen van de doelstellingen.

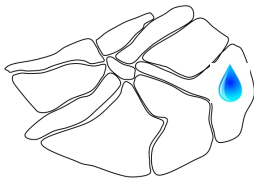
Figuur 1: [locatie gebiedsspecifieke acties opgenomen in het bekkenspecifieke deel Demerbekken van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027](#)

Per gebied in het bekken hebben de partners samen de te halen **doelstellingen** uitgeschreven alsook het **engagement** dat ze aangaan om bij te dragen aan het halen van die doelstellingen. Bij de verschillende initiatieven (acties/projecten) is een stand van zaken en planning opgenomen. Indien van toepassing zijn ook de knelpunten/drempels weergegeven die de realisatie van de actie of het project bemoeilijken of in de weg staan.

Demer Limburg	3
Zwarte Beek	8
De Wijers.....	13
Noord-Hagelandse Beken	22
Herk & Mombeek.....	31
Velpe	43
Vallei van de 3 Beken	54
Demerdelta	58
Demervallei	63
Getes.....	67
Melsterbeek.....	77
Albertkanaal.....	84

Demer Limburg

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Munsterbeek is een speerpuntgebied klasse 2. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2027. Demer I en II zijn speerpuntgebied klasse 3 en hebben enkel nog natuurlijk herstel nodig om na 2027 de goede ecologische toestand te kunnen bereiken.

wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) wordt voor de Munsterbeek ingeschat als laag, voor Demer I en Demer II als hoog. Dat neemt niet weg dat overstromingen stroomopwaarts mee bepaald worden door de mate waarin het watersysteem in dit gebied water infiltreert, vasthoudt en vertraagt. Om zowel overstromingen als droogte te bestrijden is een benadering vanuit het hele watersysteem noodzakelijk, zoals voorgesteld in het rapport '[Weerbaar Waterland](#)'. Zie ook de gebiedsspecifieke bespreking, principes en acties in het [overstromingsrapport van het Demerbekken](#) naar aanleiding van de overstromingen van zomer 2021. Bij die zomeroverstromingen van 2021 stonden in centrum Hasselt meerdere straten en buurten (vb. Kinopolis) onder water. De overstroming komt in dit geval niet vanuit een waterloop, maar is net het ontbreken van een afvoerende waterloop, gecombineerd met verharding en riolering, die het water niet meer kan slikken, die het centrum van Hasselt onder water zet.

watertekort

De voorbije jaren maakte dit gebied, net zoals andere gebieden in het Demerbekken, kennis met ernstige verdroging. Het Demerbekken streeft ernaar om de principes van het integraal waterbeleid in elk project toe te passen, wat betekent dat in elke actie het verbeteren van waterkwaliteit, biodiversiteit en het aanpakken van droogte en wateroverlast maximaal moeten samengaan. Deze principes staan ook in de onder de

hoofding 'wateroverlast' geciteerde rapporten 'overstromingsrapport Demerbekken 2021' en 'Weerbaar Waterland' (zie aldaar). Zie verder ook in de beschrijving van de acties.

waterbeleving

In de geest van het integraal waterbeleid proberen we in elke actie de aspecten waterbeleving, educatie en communicatie een belangrijke plaats te geven in elke actie. Door de sterke samenwerking van bekkensecretariaat en regionale landschappen (dikwijls in het kader van waterlandschaps- of strategische projecten) wordt dit ook heel concreet. Zie verder ook bij de bespreking van de acties. Veel hangt af van de beschikbaarheid van mensen en middelen om deze 'finishing touch' ook op een goede manier waar te maken op actieniveau.

Meer info: bekkenspecifiek deel Demerbekken (Munsterbeek) (Demer I) (Demer II)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het bekkensecretariaat trekt, samen met Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren, het Integraal Project 'Demer Limburg' dat het vorige planperiode opstartte met een doorlichting van Munsterbeek & Demer I. Tot de gebiedscoalitie van dit integraal project behoren alle betrokken waterbeheerders (VMM, provincie Limburg, Watering Het Vereveld), gemeentebesturen (Riemst, Hoeselt, Bilzen, Diepenbeek, Hasselt, Genk, Vlaamse administraties (VMM, VLM, ANB, Dep. Landbouw en Visserij, Dep. omgeving), rioolbeheerders (Aquaflin en Fluviu) en middenveld (Boerenbond, Natuurpunt, Limburgs Landschap, Limburgse Milieukoepel). We prioriteerden samen een aantal concrete acties, die, met steun van VMM, verder werden uitgewerkt tot voorontwerp. Sommige acties zijn intussen al uitgevoerd, andere worden ze, in het kader van het in 2022 goedgekeurd project Water-Land-Schap tegen ten laatste 2025 gerealiseerd met dezelfde gebiedscoalitie als bij het integraal project. Acties in Bilzen worden ook meegenomen in de werking van het Nationaal Park Hoge Kempen.

Demer II en een deel van Demer I vallen buiten de scope van waterlandschaps, maar worden wel in dit integraal project opgevolgd. Naast de activiteit rond de hoofdwaterloop van de Demer zijn hier ook de noordelijke zijlopen van de Demer belangrijk, die worden opgevolgd in het integraal project van 'De Wijers' (zie verder).

 Meer info: bekkenwebsite Demerbekken en bekkenspecifiek deel Demerbekken

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

KLIMAATROBUUST BEEK- EN LANDSCHAPSHERSTEL MUNSTERBEEK

➞ Herstel meanderpatroon van de Munsterbeek aan de Appelboomgaardstraat

Provincie Limburg en stad Bilzen versterken de ecologische waarde van de Munsterbeek in het open gebied stroomafwaarts van de Appelboomgaardstraat. Het **herstel van de natuurlijke loop van de Munsterbeek** stimuleert niet alleen de ontwikkeling van natte natuur, het zorgt er ook voor dat water beter kan worden vastgehouden en dat heel wat soorten in het gebied kansen krijgen om zich te ontwikkelen. Het herwaarderingstraject bestaat uit het actief uitgraven en terug inschakelen van oude **meanders**, de creatie van **micromeanders** en het inbrengen van natuurlijke materialen zoals **dood hout** en stenen. Dit creëert verschillen in stroomsnelheden in de waterloop en in het materiaal op de bodem van de beek. Het project werd voorbereid binnen het integraal project en zal gerealiseerd worden met steun van de **blue deal oproep lokale hefboomprojecten Natte Natuur**. Het project, dat kadert in actie [4B B 0318](#), zal in **2024 gerealiseerd worden**.

➞ Waterlandschap Munsterbeek

Op het integraal project bepaalden we samen de prioritaire acties, die we, ondersteund door VMM lieten uitwerken tot op concreet uitvoerbaar voorontwerp-niveau. De uitvoering (van de acties [4B B 0310](#) en [4B B 0318](#)) wordt ondersteund met blue deal middelen en via het in 2022 goedgekeurde '**Waterlandschap Munsterbeek**'. Alle acties van dit waterlandschapsproject zijn momenteel in voorbereiding en moeten in principe **tegen ten laatste 1 juli 2026 uitgevoerd** zijn, met name

➞ **Actie graslanden**

➞ **Actie begeleiding van landbouwbedrijven mbt waterbeheer**

➞ **Actie samenvloeiing Demer Munsterbeek**

➞ **Actie Weerstandspad – Oude Beekstraat**

BEEK- EN VALLEIHERSTEL DEMER I

➡ Benedenstrooms structuurherstel voor het afstroomgebied van Demer II

Inzake de **visdoorgang aan de Robbemolen** zorgt de VMM voor een **aanbesteding in 2023 om in 2024 tot uitvoering** van het opheffen van het vismigratieknelpunt over te gaan. (in kader van actie [4B B 0317](#)).

BEEK- EN VALLEIHERSTEL DEMER II

➡ Acties van de stad Genk in het kader van het project rond de Stiemer

(zie bespreking gebied 'De Wijers')

➡ Caetswijers

(zie bespreking gebied 'De Wijers')

EROSIEBESTRIJDING

➡ Erosiestrijding

In 2022 werden er in het kader van de actie 'Uitvoeren van **erosiebestrijdingsmaatregelen** in afstroomgebied van de **bovenloop van de Munsterbeek en de Wilderbeek**' ([8B A 0147](#)) op **0.26 ha** beheersovereenkomsten gesloten, voor actie 'Uitvoeren van erosiebestrijdingsmaatregelen in afstroomgebied van de **Winterbeek** en van de **bovenloop van de Demer**' ([8B A 0149](#)) op **16,47 ha**.

ONTHARDING IN STEDELIJK GEBIED

➡ Hasselt onthardt de Banneuxwijk

De stad Hasselt pakt 6 uiteenlopende locaties aan in de wijk Banneux om er een onthardingsgolf te creëren. De speelplaatsen van kindercampus Mozaïek, Kindsheid Jesu en vzw KIDS worden groenblauw ingericht. Het bedrijventerrein Corda Campus legt een groenblauwe verbinding met de wijk aan en de stad zorgt voor een groenblauwe herinrichting van het openbaar domein. Als zesde deelproject wil Hasselt de wijkbewoners aansporen om hun (voor)tuin te ontharden. De ontharding op al deze locaties samen is goed voor 4080 m². In deze projecten gaat er veel aandacht aan waterinfiltratie via het aanbrengen van beplanting, wadi's en begroeide infiltratiestroken. Er wordt gekozen voor inheemse kruiden en struiken met aandacht voor bestuiversvriendelijke beplanting. Met deze extra stadsnatuur komt er een groenere verbinding tussen twee bestaande groenpolen. De uitvoering van deze actie, die kadert in de projectoproep 'groenblauwe parels', **start in 2023 en loopt tot 2026 en bevat volgende locaties:**

1: *Kindercampus Mozaïek – vergroenen speelplaats*

2: *Kindsheid Jesu – vergroenen speelplaats*

3: *vzw KIDS – vergroenen speelplaats*

4: *Corda Campus – verbinding naar Banneuxwijk*

5: *openbaar domein Banneuxwijk*

6: *private tuinen Banneuxwijk*

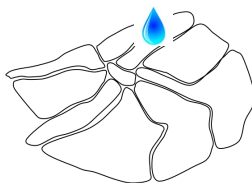
nieuwe projectaanvragen, maar die zijn niet realistisch zonder de nodige mankracht). Waterlandschap Munsterbeek loopt ook af tegen medio 2026. In het kader van Waterlandschap is een beperkte ondersteuning in mankracht voorzien, die neerkomt op een ondersteuning van één werkracht 2 dagen per week gedurende het project. In 2026 stopt de ondersteuning.

➤ Voor wat het benedenstroomse gebied van Demer I en II betreft zijn er ook grote opportuniteiten inzake beek- en valleierstel. Voor een aantal van deze deelprojecten werd al de nodige voorbereiding gedaan in het kader van het signaalgebied Diepenbeek en de compensaties voor de Spartacus tramlijn. Doordat Spartacus intussen niet meer op de agenda staat zijn deze projecten voorlopig 'on hold'. Voor het ruimere benedenstroomse gebied van Demer I en Demer II is er nood aan een grondige ecohydrologische studie en de nodige modellering om op een gefundeerde wijze aan valleierstel te doen in een win-win voor droogte- en waterlastaanpak, biodiversiteit en waterkwaliteit (door structuurherstel). Hiervoor zijn echter momenteel geen mensen of middelen beschikbaar.

KNELPUNTEN, AANDACHTSPUNTEN, UITDAGINGEN

➤ - In het kader van WATERLANDSCHAP MUNSTERBEEK worden belangrijke deelprojecten aangepakt voor het gebied van de Munsterbeek, die eerder in het kader van integraal project en dienstenbestek werden voorbereid. Er zijn echter nog meer opportuniteiten inzake beek en valleierstel, zowel in het gebied van de Munsterbeek als voor Demer I en II die best zouden worden aangepakt, maar waarvoor er niet voldoende mankracht beschikbaar is (middelen mogelijk wel via

Zwarte Beek

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

Het Zwarte Beek is een speerpuntgebied klasse 2. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2027.

wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) wordt voor de Zwarte Beek ingeschat als laag. Dat neemt niet weg dat overstromingen stroomopwaarts mee bepaald worden door de mate waarin het watersysteem in dit gebied water infiltreert, vasthoudt en vertraagt. Om zowel overstromingen als droogte te bestrijden is een benadering vanuit het hele watersysteem noodzakelijk, zoals voorgesteld in het rapport '[Weerbaar Waterland](#)'. Zie ook de gebiedsspecifieke bespreking, principes en acties in het [overstromingsrapport van het Demerbekken](#) naar aanleiding van de overstromingen van zomer 2021.

watertekort

De voorbije jaren maakte dit gebied, net zoals andere gebieden in het Demerbekken, kennis met ernstige verdroging. Het Demerbekken streeft ernaar om de principes van het integraal waterbeleid in elk project toe te passen, wat betekent dat in elke actie het verbeteren van waterkwaliteit, biodiversiteit en het aanpakken van droogte en wateroverlast maximaal moeten samengaan. Deze principes staan ook in de onder de hoofding 'wateroverlast' geciteerde rapporten 'overstromingsrapport Demerbekken 2021' en 'Weerbaar Waterland' (zie aldaar). Zie verder ook in de beschrijving van de acties.

Voor de Zwarte Beek geldt dan nog extra dat we hier te maken hebben met een gebied met veel veen. Dat betekent dat verdere verdroging van de veenlaag ook een negatieve invloed heeft inzake de uitstoot van stikstofgassen in de atmosfeer, wat zeer nadelig is in het kader van de klimaatopwarming. Zowel vanuit het aspect van klimaatadaptatie als van klimaatmitigatie is het uiterst belangrijk om de valleien (en hun waterlopen) niet droog te laten vallen en te investeren in meer 'natte natuur'. Vanuit het bekkensecretariaat proberen we tot een totaalbenadering van het veengebied van de Zwarte Beek te komen om de problematieken van watertekort, wateroverlast, veenherstel, klimaatmitigatie en biodiversiteit aan te pakken.

waterbeleving

In de geest van het integraal waterbeleid proberen we in elke actie de aspecten waterbeleving, educatie en communicatie een belangrijke plaats te geven in elke actie. Door de sterke samenwerking van bekkensecretariaat en regionale landschappen (dikwijls in het kader van waterlandschaps- of strategische projecten) wordt dit ook heel concreet. Zie verder ook bij de bespreking van de acties. Veel hangt af van de beschikbaarheid van mensen en middelen om deze 'finishing touch' ook op een goede manier waar te maken op actieniveau.

Meer info: [bekkenspecifiek deel Demerbekken](#)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het bekkensecretariaat trekt het **Integraal Project Zwarte Beek** dat betrekking heeft op het volledige afstroomgebied van de Zwarte Beek. In het integraal project zijn alle betrokken waterbeheerders (VMM, provincie Limburg, Watering Schulensbroek), gemeentebesturen (Beringen, Heusden-Zolder, Lummen), Vlaamse administraties (VMM, VLM, ANB, Dep. Landbouw en Visserij, Dep. omgeving), rioolbeheerders (Aquafin en Fluvius), het middenveld (boerenbond, natuurland, limburgs landschap en limburgse milieukoepel) en het Regionaal Landschap Lage Kempen betrokken. We werken hierbij intensief samen met **natuurinrichting Zwarte Beek** (trekker ANB/VLM) en Interegproject **Care Peat** (trekker Natuurland) rond veenherstel. Met een samenwerkingsovereenkomst probeert het bekkensecretariaat, op vraag van 'care peat' de verschillende partners voor het gehele gebied meer te laten samenwerken rond veenherstel en integraal waterbeleid. Op 11 september 2023 organiseert het bekkensecretariaat zijn **10de Demerdag in Beringen rond dat thema veenherstel en het gebied van de Zwarte Beek**.

 Meer info: [bekkenwebsite Demerbekken en bekkenspecifiek deel Demerbekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

VEENHERSTEL EN VALLEI- EN BEEKHERSTEL HAND IN HAND

➞ Natuurinrichting Zwarte Beek in volle uitvoering

In de loop van 2022 zijn de natuurinrichtingswerken in de vallei van de Oude Beek te Koersel-Beringen (stroomopwaarts het melkpad) op kruissnelheid gekomen. Over een traject van ca 700 meter is de Oude Beek verondiept en zijn damwanden geplaatst om het waterpeil op een continu hoog niveau te houden. Tegelijk zijn allerhande drainerende kavelsloten gedempt en worden percelen ingericht zodat een open graslandvegetatie, bestaande uit kleine zeggevegetaties, zich kan ontwikkelen. De volgende jaren worden deze werken verder uitgevoerd, waardoor in totaal meer dan 4 km Oude Beek verondiept wordt en meerdere tientallen hectare veengebied hersteld. Hiermee wordt in sterke mate bijgedragen tot het realiseren van actie 4B_I_0005 uit het SGBP.

Het projectuitvoeringsplan van 'natuurinrichting Zwarte Beek' omvat een veelheid van werken die worden gerealiseerd in verschillende fases. De eerste **uitvoering startte in de zomer van 2022** met ondermeer het **herstel van de historische meander** aan de Zwarte beek ter hoogte van de Kraaienstraat, een heraanleg van **bruggen** over Oude en Zwarte Beek op het Melkpad en aanleg **amfibietunnels** op dit fietspad en een heraanleg van de oude beek in functie van het herstellen van de meer optimale waterhuishouding in dit veengebied. Dit gebeurde door het **verondiepen van de Oude beek**, het plaatsen van damwanden en het **herprofilen van de beekbedding en aanliggende oevers**. Daarmee wordt vermeden dat water afkomstig uit landbouwgebied het natuurgebied invloeit en er voor verrijking van de vegetatie zou zorgen. Met de **aanleg van een kavelsloot**, aangetakt op de Winterbeek, wordt vermeden dat water afkomstig uit landbouwgebied het natuurgebied invloeit. Voormalige **weekendvijvers werden heringericht** tot meer ecologische waterpartijen. Agentschap voor Natuur en Bos, Natuurpunt vzw, stad Beringen en provincie Limburg zorgen samen voor de uitvoering van de verschillende deelprojecten. Meer info in het Projectuitvoeringsplan Zwarte Beek

[Animatiefilmpje veenherstel](#)

➞ Care Peat in Middenloop Zwarte Beek

Het Interreg-project Care-Peat herstelt in vijf Europese landen het veengebied, zodat dat opnieuw koolstof opslaat in de bodem in plaats van het vrij te laten in de atmosfeer. Het partnerschap bestaat uit zeven kennisinstellingen en vijf natuurorganisaties uit België, Frankrijk, Ierland, Nederland en het Verenigd Koninkrijk, waaronder Natuurpunt. In Vlaanderen diende en dient de vallei van de Zwarte Beek als focusgebied. Met carepeat werd afgesproken om de gebiedsgerichte werking ervan mee te integreren in het integraal project 'Zwarte Beek'. Meer info op <https://www.natuurpunt.be/pagina/care-peat-veen-als-natuurlijk-reservoir-van-koolstof>

[Carepeat in beeld](#)

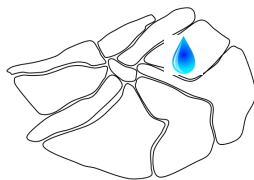
In het kader van carepeat werden in **2022** een heleboel kraanwerken uitgevoerd. Een **weekendvijver werd gedempt en een grotere weekendvijver werd heringericht**. Ongeveer **7km aan kleine interne perceelsgrachten werd gedempt** en **over 2.7km** op waterloop categorie 2 (Vlootgracht, Vloedgracht V3-loop en Geenhoutervliet) werd de **waterloop verondiept**. Het beekherstel kadert in de actie 'Beek- en valleierstel voor het afstroomgebied van de Zwarte Beek, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Zwarte Beek ([4B_B_0315](#))'. Het project care peat loopt officieel af in 2023, wat niet wegneemt dat er **in 2023/2024 nog verdere werken op het programma** staan: een **tweetal greppels worden gedempt** en **verdere verondieping** wordt gepland (stroomopwaarts Vloedgracht V2 en Bakelbeek), afhankelijk van de verkregen vergunningen. Daarnaast wordt er ook vele hectaren (131 ha) met rupsmaaier gemaaid, om de **waardevolle Kleine zeggevegetatie** te herstellen.

KNELPUNTEN, AANDACHTSPUNTEN, UITDAGINGEN

- ↳ - Er wordt hard gewerkt in dit gebied aan watersysteem- en veensysteemherstel, wat ook belangrijk is in het kader van de klimaatmitigatie, want verdrogend veen stoot veel CO2 uit. In de praktijk blijkt echter dat er naar de toekomst toe nog veel meer dient te gebeuren en dat uitvoeringsdossiers in de praktijk een moeilijk en tijdrovend vergunningsparcours moeten afleggen.

- ↳ - Vanuit het (aflopend) project Care Peat werd gevraagd om in het kader het overleg tussen de verschillende partners verder te zetten in het kader van het 'integraal project Zwarte Beek', dat door het bekkensecretariaat wordt georganiseerd. Daarnaast wordt gewerkt aan een samenwerkingsovereenkomst en mogelijk verdere toekomstige stappen om het project verder te kunnen zetten.

De Wijers

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Mangelbeek is een speerpuntgebied klasse 2. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2027. Het gebied van 'De Wijers' omvat ook het noordelijk afstroomgebied (de zijlopen) van Demer II en Demer III, speerpuntgebied klasse 3, die enkel nog natuurlijk herstel nodig hebben om na 2027 de goede ecologische toestand te kunnen bereiken. Naast genoemde waterlopen bevat het watersysteem van 'De Wijers' ook een groot aantal vijvers ('stilstaande waterlichamen') en de noordelijke zijlopen van het gebied van Demer Limburg (zie ook daar).

wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) wordt voor de Mangelbeek ingeschat als laag, voor Demer I en Demer II als hoog. Dat neemt niet weg dat overstromingen stroomopwaarts mee bepaald worden door de mate waarin het watersysteem in dit gebied water infiltreert, vasthoudt en vertraagt. Om zowel overstromingen als droogte te bestrijden is een benadering vanuit het hele watersysteem noodzakelijk, zoals voorgesteld in het rapport '[Weerbaar Waterland](#)'. Zie ook de gebiedsspecifieke bespreking, principes en acties in het [overstromingsrapport van het Demerbekken](#) naar aanleiding van de overstromingen van zomer 2021.

watertekort

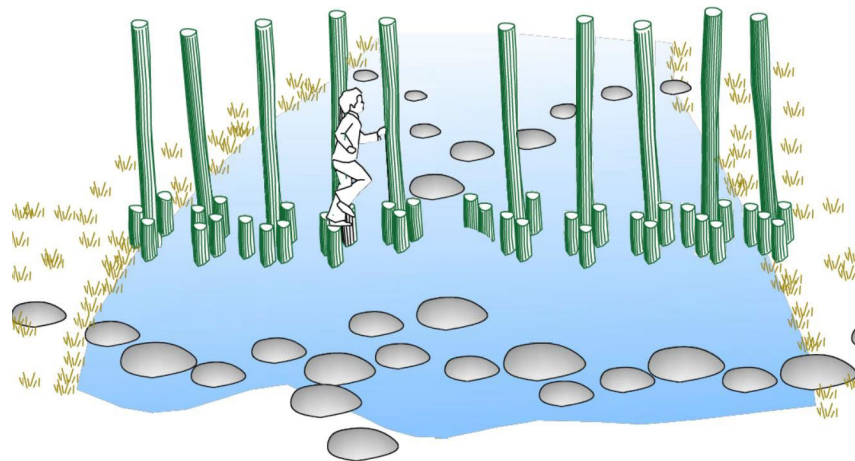
De voorbije jaren maakte dit gebied, net zoals andere gebieden in het Demerbekken, kennis met ernstige verdroging. Het Demerbekken streeft ernaar om de principes van het integraal waterbeleid in elk project toe te passen, wat betekent dat in elke actie het verbeteren van waterkwaliteit, biodiversiteit en het aanpakken van droogte en wateroverlast maximaal moeten samengaan. Deze principes staan ook in de onder de

hoofding 'wateroverlast' geciteerde rapporten 'overstromingsrapport Demerbekken 2021' en 'Weerbaar Waterland' (zie aldaar). Zie verder ook in de beschrijving van de acties.

waterbeleving

In de geest van het integraal waterbeleid proberen we in elke actie de aspecten waterbeleving, educatie en communicatie een belangrijke plaats te geven in elke actie. Door de sterke samenwerking van bekkensecretariaat en regionale landschappen (dikwijls in het kader van waterlandschaps- of strategische projecten) wordt dit ook heel concreet. Zie verder ook bij de bespreking van de acties. Veel hangt af van de beschikbaarheid van mensen en middelen om deze 'finishing touch' ook op een goede manier waar te maken op actieniveau.

Waterbeleving in natte natuur project Laambeek in Kelchterhoef.

Meer info: bekkenspecifiek deel Demerbekken

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het bekkensecretariaat werkt verder aan het Integraal Project 'De Wijers', in nauwe samenwerking met de **Stuurgroep van de Wijers** en organiseert, samen met Dep. Omgeving, de VLM en provincie Limburg het **Waterplatform van de Wijers**. Ook met de recent opgestarte **landinrichtings**projecten van de Wijers en het Masterplan **Stiemervallei** Genk wordt intens samengewerkt. Voor de **Mangelbeek** maakt het bekkensecretariaat een doorlichting en startte het een specifiek integraal project op. Met al deze, met elkaar verbonden projecten, organiseren we het integraal waterbeleid in dit gebied van vijvers en afstroombgebieden naar de Demer. Participanten in het project zijn alle betrokken waterbeheerders (VMM, provincie Limburg, Wateringen), gemeente- en stadsbesturen (Hasselt, Genk, Zonhoven, Houthalen-Hechteren, Diepenbeek, Heusden-Zolder, Lummen), Vlaamse administraties (VMM, VLM, ANB, Dep. Landbouw en Visserij, Dep. omgeving), rioolbeheerders (Aquaflin en Fluvijs), het middenveld (boerenbond, natuurlpunt, limburgs landschap, landelijk Vlaanderen) en de Regionale Landschappen 'Lage Kempen' en 'Kempen en Maasland', toerisme Limburg en domein Bokrijk

🔗 **Meer info: bekkenwebsite Demerbekken en bekkenspecifiek deel Demerbekken**

🔗 **Meer info op <https://www.dewijers.be/>**

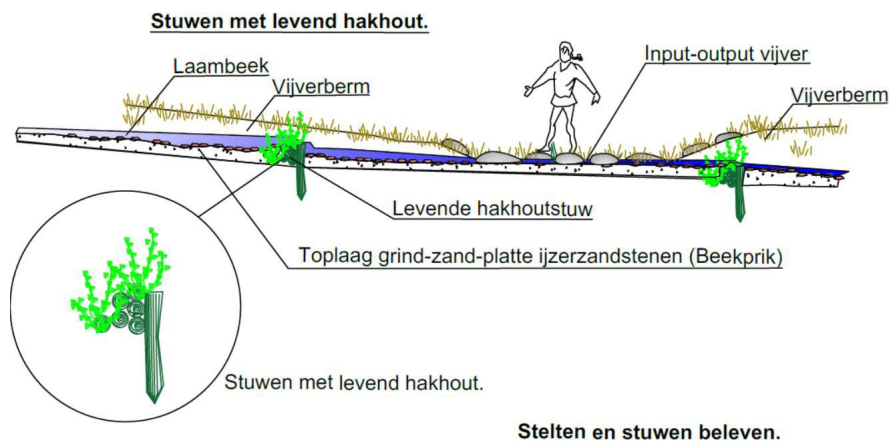

[De Wijers in beeld](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

NATTE NATUUR ALS BASISPRINCIPE VAN DE WIJERS

⇒ Hefboomproject voor natte natuur aan de Laambeek in Kelchterhoef

Stelten en stuwen beleven.

In dit Blue Dealproject (actie [4A B 0025](#)) wordt het historisch veengebied van Kelchterhoef in de Laambeekvallei hersteld. Regionaal Landschap Lage Kempen trekt, samen met de Provincie Limburg en Gemeente Houthalen-Helchteren. De **uitvoering is gepland van september 2023 tot maart 2024**. Het **veengebied wordt vernat** door het **afschuinen en afgraven van de beekoever** nabij Hoeve Mieneke en verondieping van de Laambeek door hergebruik van deze grond. We brengen een aantal **'levende stuw' elementen + stenen in de beek**, ook ten voordele van het voorkomen van de **beekprik**. Verder worden de rabatten op de linkeroever van het broekbos dichtgelegd en creëren we een **doorstroommoeras** op de rechteroever.

Ook aan **waterbeleving** wordt gedacht bij het aanbrengen van **educatieve water speelelementen en infoborden**.

DE STIEMER: EEN STERK MERK !

De stad Genk lanceerde verschillende acties, die uiteraard ook kaderen in de algemene actie rond bovenstrooms structuurherstel van het waterlichaam Demer II ([actie 4B B 0320](#)) maar vooral in het **Masterplan Stiemer in Genk**. De uitstekende coördinatie van de stadsadministratie en de voorbeeldige samenwerking tussen de verschillende diensten en organisaties zorgen ervoor dat we hier snel vooruit gaan.

[Kijk hier hoe het project van de Stiemer in 2022 koninklijk bezoek ontving](#)

Van de acties, ingebracht in het nieuwe stroomgebiedbeheerplan zijn er al een aantal gerealiseerd. De meeste zijn in voorbereiding en zullen ook kortelings worden gerealiseerd. Zie de bespreking van de individuele projecten hieronder.

⇒ Klimaatrobuuste inrichting Stiemervallei Genk

Dit project van de **stad Genk** behoort tot de eerste **oproep groenblauwe dooradering**, werd **opgestart in 2022 en loopt, in meerdere fases, tot 2027 (met quick win's tegen ten laatste 2025)**. De stad Genk waardeert de Stiemervallei op tot een groenblauwe ader door de stad. Diverse **onthardings- en watermaatregelen**, die in het volledige valleigebied worden uitgevoerd, zorgen voor het **herstel van de natuurlijke valle- en waterdynamiek**. Hierdoor kan de vallei haar **sponsfunctie** beter vervullen zodat er **meer water beschikbaar is in droge periodes**, wat ook de **biodiversiteit** versterkt.

Het transformatieproject moet een wijk in de vallei met natuurgebaseerde oplossingen **klimaatbestendig maken**. Om het overstortprobleem van de riolering naar de Stiemer terug te dringen, worden **SUDS (Sustainable Draining Systems)** uitgerold naar het voorbeeld van het pilootproject Wijwater. Met de quick wins wordt er gewerkt aan een nieuwe ecologisch waardevolle waterloop in de vallei, wordt natte natuur gevrijwaard van bebouwing en worden de valleiflanken gedeeltelijk onthard.

➡ **Metten is weten: een meetnet voor de Stiemervallei**

De actie over het **opzetten van een meetnet in de Stiemervallei** ([7B_H_0022](#)) werd in 2022 al afgesloten, maar wordt **verder gezet** in het kader van een doorstart van het Stiemerlab, dank zij een **samenwerkingsovereenkomst met VITO en VMM**.

[Kijk hier hoe dat er aan toegaat.](#)

➡ **Herstel oude meander Stiemer, ter hoogte van het Sportin GenkPark**

De actie van het **herstel van een oude meander in de Stiemervallei, ter hoogte van het Sportin GenkPark** ([4B_B_0336](#)) maakt intussen deel uit van een goedgekeurd en gesubsidieerd project groenblauwe dooradering, waarvan de **uitvoering voorzien is in 2023 en 2024**.

➡ **Uitvoering aan de Slagmolen (Stiemervallei)**

De actie van het **bewaren en versterken van de ecologisch- hydrologische waarde van de Slagmolen (Stiemervallei)** ([4B_I_0014](#)) krijgt een voorontwerp voor de zomer van 2023. Daarna zijn een MER en nog verdere studie nodig. De **uitvoering wordt voorzien tegen 2026**, in het kader van landinrichting.

➡ **Herstel natuurlijk watersysteem in Waterschei (Stiemervallei)**

De actie van het **herstel van een meer natuurlijk watersysteem in Waterschei (Stiemervallei)** ([4B_I_0015](#)) werd in 2022 al deels gerealiseerd. Een **living lab** werd opgestart en een proefopstelling gebouwd. **In 2023 volgt de verdere planvorming van de groenblauwe maatregelen op publiek domein, met uitvoering in 2024**.

➡ **Hydrologisch herstel in Natuurinrichting 'De Maten'**

De **hydrologische herstelmaatregelen in natuurinrichting 'De Maten' en uitvoering van maatregelen ter herstel van de waterkwaliteit en waterhuishouding** ([4B_I_0017](#)) zijn **nog niet opgestart**. In het kader van de herstelmaatregelen van de PAS werd het gebied van De Maten aangeduid als 'maatwerkgebied'. **Sinds 2023** loopt er een **voortraject** met bijkomend studiewerk dat moet leiden tot een (gefaseerd) **natuurinrichtingsproject**, getrokken door ANB, dat de uitvoering inhoudt van de actie 'Ecologische maatregelen in De Maten op basis van ecohydrologische studie ikv Natuurinrichtingsproject en IKV IP De Wijers' ([4B_D_0244](#)).

➡ **Natte graslanden en bossen hersteld in Elsenhout (Stiemervallei Genk)**

In het gebied Elsenhout wordt gestreefd naar het **herstel van 7,6 ha natte natuur**, waarvan ongeveer 4,4 ha vochtige dotterbloemgraslanden en 3,2 ha Elzenbroekbossen. Vandaag zijn de graslanden in Elsenhout in slechte staat: ze zijn **verruigd**, dreigen te verbossen en het **watersysteem is verstoord**. In de natte broekbossen komen heel wat **exoten** voor die de broekbossen bedreigen. Dit gebied heeft grote potentie om natte dotterbloemgraslanden te ontwikkelen met elementen van zuur laagveen. Om samen met Natuurpunt de natuurinrichtingsmaatregelen te kunnen uitvoeren en het streefbeeld in

het natuurbeheerplan te bereiken koopt de stad Genk delen van het gebied aan. De actie rond het herstel van natte graslanden en bossen in Elsenhout (Stiemervallei) ([4B B 0355](#)) wordt als natte natuurproject **uitgevoerd in de zomer van 2023**.

➡ Openmaken van vennen / bomkraters in de Stiemervallei

De actie van het Instellen gunstige hydrologie door ondermeer het openmaken van vennen/ bomkraters in de Stiemervallei ([4B I 0013](#)) kreeg in 2023 een vergunning en wordt **vanaf augustus 2023 als natte natuurproject uitgevoerd**.

➡ Het Kielensven terug open gemaakt (Stiemervallei Genk)

In het gebied Kielenswen wordt gestreefd naar het **herstel van 6,4 ha natte natuur**, meer bepaald **vennen, vochtige graslanden en Elzenbroekbossen**. Momenteel is het gebied Kielenswen dicht begroeid en dreigen de waterstructuren en vennen dicht te slibben. Het is belangrijk deze zone te versterken om de voeding van natuurgebied De Maten te blijven garanderen. Maatregelen zoals het **open maken van waterstructuren** en **slibverwijdering** zijn nodig om de vennen en de oude Stiemer-arm in ere te herstellen. De **aankoop** van een aantal bijkomende percelen, creëert één groot aaneengesloten stuk natte natuur dat efficiënt beheerd kan worden. Door enkele vennen te verbinden, ontstaat een brede strook nat grasland die machinaal bewerkt kan worden. De stad Genk wil dit samen met Natuurpunt en de vzw Neos vzw realiseren door percelen aan te kopen en natuurinrichtingsmaatregelen uit te voeren. De acties van het open maken van vennen in Kielenswen (Stiemervallei) ([4B B 0356](#)) werd vergund in 2023 een vergunning en wordt **vanaf augustus 2023 als natte natuurproject uitgevoerd**.

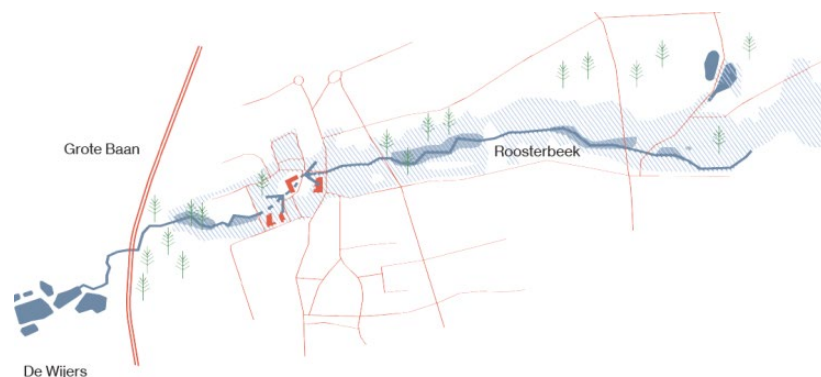

SYSTEMATISCH HERSTEL VOOR DE ACHT BEEKVALLEIEN VAN DE WIJERS

➡ Roosterbeek: Limburgse Noord-Zuid verbinding aanleiding voor droogteaanpak

Ter voorbereiding van de realisatie van het complex project [Noord-Zuid Limburg](#) pakt een gebiedscoalitie, ondersteund door de [Lokale Gebiedsdeals Droogte](#) de droogteproblematiek in de regio aanpakken met concrete realisaties, die worden **uitgevoerd tussen 2023 en 2026**. **Water, droogteproblematiek en kwalitatieve ruimtelijke inrichting worden in een keer samen aangepakt** in de [Vallei Roosterbeek te Zonhoven](#) en aan de [Groenstraatbeek/Roodebeek te Houthalen-Helchteren](#).

Bij het **deelproject 'Vallei Roosterbeek'** wordt de **vallei van de Roosterbeek in het centrum van Zonhoven hersteld**. Er wordt **ruimte aan water** gegeven zowel in het centrum als stroomopwaarts door een gecombineerde inzet op **ontharding, buffering, infiltratie en groenblauwe dooradering**.

Doortochtproject Roosterbeek / vergroening dorps hart Zonhoven

Houthalen-Helchteren zet in op het herstel van de Groenstraatbeek/Roodebeek. De acties binnen dit project gaan over het herinrichten van een **bedrijventerrein** zodat ruimte voor **infiltratie en opvang** ontstaat, het **openleggen van de Groenstraatbeek** en **aanpassen van een bekken** zodat ingrepen op het bedrijventerrein zo optimaal mogelijk het **beekstelsysteem voeden** en zorgen voor de verdere **vernatting van Brelaarheide**. De zichtbaarheid en de mogelijkheid op het **(be)leven** van de projecten is een meerwaarde.

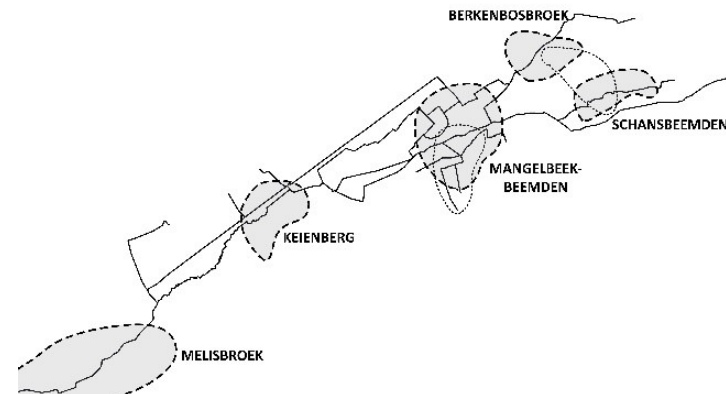
Watersysteemherstel stroomgebied Groenstraatbeek-Rodebeek in Houthalen

➡ Waterconservering voor de Zusterkloosterbeek

De **voorbereidende ecohydrologische studie**, die tot maatregelen moet leiden voor waterconservering in het SBZ in actie [4B B 0329](#) werd in **2022 opgestart en loopt verder in 2023/2024**. Op basis van deze studie zullen verdere acties worden uitgewerkt.

➡ Hydrologisch herstel voor de Mangelbeekvallei

Om de **natuurlijke waterhuishouding te herstellen** werd in **2022 de ecohydrologische studie afgerond**, die het grondwatersysteem en de effecten van de mijnpompen in kaart bracht en een aantal duurzame scenario's en inrichtingsvoorstellen onderzocht voor een meer natuurlijke Mangelbeekvallei op lange termijn.. De studie werd intussen geconcretiseerd naar een **lijst van herstelmaatregelen (inrichtingsplan)** voor de zes natuurkerngebieden in de vallei. Daarnaast werd er gezocht naar financiering voor de realisatie ervan. Het EU-project GreenWIN liep verder in functie van het aanpakken van de pompen die in het gebied werkzaam zijn vanuit het mijnverleden. Met kleinere ingrepen die op korte termijn realiseerbaar zijn, worden alvast bouwstenen voor een robuuste natuurverbinding doorheen de Mangelbeekvallei gecreëerd.

Dit is de uitvoering van de actie 'hydrologische herstelmaatregelen op basis van onderzoek naar de verbetering van de waterkwaliteit en de structuur van de Mangelbeek

ikv IP De Wijers' ([4B D 0247](#)) en 'Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Mangelbeek, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project De Wijers' ([4B B 0307](#)). Intussen werd het project **goedgekeurd als SALK-turbo project**, belangrijk voor de financiering. Het **inrichtingsplan wordt in 2023 en 2024 voorgelegd aan alle partners voor goedkeuring**. De zoektocht naar financiering loopt verder in de schoot van SALK Turbo.

De partners in het project wachten intussen niet om toch al de nodige maatregelen en voorbereidingen te treffen in de vallei van de Mangelbeek. Zo heeft de **gemeente Heusden-Zolder** projectsubsidie gevraagd en gekregen in het kader van de **projectoproep natte natuur**, die ze gebruikt om gronden aan te kopen in de vallei. Omwille van de strategische ligging van de percelen in functie van het landinrichtingsplan Mijn Mangelbeek is het van belang om deze gronden in het beheer van de gemeente te krijgen. Het project zal de **waterhuishouding in het gebied verbeteren, de natuur vernatten en de debieten van de pompen in het mijnverzakkingsgebied verlagen**. Op korte termijn worden reeds **exoten verwijderd** en de vegetatie voor natte natuur aangepast. Nadien worden op basis van de leco-hydrologische studie de gepaste maatregelen uitgevoerd.

⇒ **Natuurinrichting Vijvercomplex Bokrijk - Kiewit**

Voor de actie 'Uitvoering van de acties binnen natuurinrichting Vijvercomplex Bokrijk-Kiewit, kaderend in Integraal Project De Wijers' ([4B I 0012](#)) werd in 2022: een ecohydrologische studie opgestart die tot maatregelen moet leiden voor waterconservering in het SBZ. Hierbij worden ook de verschillende relevante partners in het integraal waterbeleid betrokken.

⇒ **Slangbeek als beleefbare natte natuurverbinding**

De Slangbeekvallei is een van de structurerende parallelle beekvalleien die de 'ladderstructuur' van De Wijers vormen en is aangeduid als een provinciale natte natuurverbinding. Binnen het project 'De Wijers', maar ook binnen het beheer van de 2de en 3de categorie waterlopen, wordt ernaar gestreefd om voor elk van die waterlopen (slangbeek, roosterbeek, stiemer, ...) tot herstel van het watersysteem en versterking van de blauwgroene ader te komen. Zie verder ook bij de beschrijving van de andere acties.

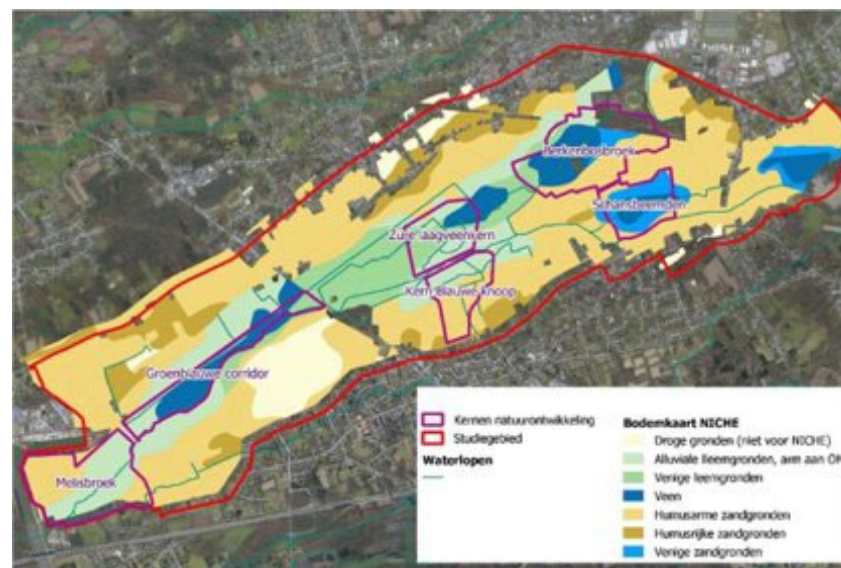
Die blauwgroene aders speelden ook historisch een cruciale rol in de ontwikkeling van De Wijers. Het voorgestelde project op de slangbeek **versterkt de waterloop in die rol**, noodzakelijk voor het in stand houden van een aantal bedreigde soorten. Het creëert **natuurlijke stapstenen en verbindingen** tussen de belangrijke SBZ-gebieden om zo de soorten gemakkelijker te laten migreren en de genetische dispersie te bevorderen. De

actie om van de slangbeek een **beleefbare natte natuurverbinding** te maken (op grondgebied Zonhoven en Hasselt) werd mogelijk dank zij de oproep natte natuur.

Dit alles kadert in de actie 'Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van Demer II, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Demer Limburg' ([4B B 0320](#)).

⇒ **Mijn Mangelbeek (Landinrichtingsproject)**

In 2022 startte de VLM de uitvoering van het landinrichtingsplan 'Mijn Mangelbeek', dat op 25 september 2020 door Vlaamse minister van Omgeving, Zuhal Demir werd vastgesteld. Het projectgebied omvat de **Mangelbeekvallei tussen de Kolenhaven van Lummen en de Schacht (voormalige mijnsite van Zolder)** en heeft als ambitie om de Mangelbeekvallei een glansrol geven als centrale plek tussen Heusden en Zolder met een eigen herkenbare identiteit gelinkt aan het mijnverleden. Om dit te bereiken zetten VLM en partners (gemeenten Heusden-Zolder en Lummen, de provincie Limburg, Limburgs Landschap vzw, het Agentschap Wegen en Verkeer, ...) in op de **kernkwaliteiten van de Mangelbeekvallei: water en natuur**, trage wegen, mijnverleden en ontmoeting.

De uitvoering van het dossier 'trage wegen' wordt opgestart in 2023. Een 10tal kilometer bestaande paden worden gerenoveerd. In de natste zones worden enkele honderden

meters als knuppelpad aangelegd. Naast deze bestaande verbindingen leggen we ook nieuwe paden aan. Meestal gebeurt dat door het aanleggen van een halfverharding met betonpuin. Ten noorden van Domein Meylandt komt er een **nieuwe wandel- en fietsbrug over de Mangelbeek**. Voor water en natuur streven we naar een meer natuurlijke beekvallei op lange termijn.

➡ Landinrichting Openruimtegebied Kiewit-Zonhoven opgestart

Het landinrichtingsproject 'Openruimtegebied Kiewit-Zonhoven' kadert in de 'uitvoering van de acties binnen landinrichtingsplan De Wijers, kaderend in Integraal Project De Wijers ([4B I 0004](#)).

De **ontharding en herinrichting** van de Kauwbosstraat-Boekrakelaan **loopt in 2023 al volop**. De herverkaveling is in opstart voor de realisatie van de overstromingszone Slangbeek is de **grondverwerving opgestart**.

➡ Landinrichting Dauteweyers uitgevoerd

Het landinrichtingsproject 'Dauteweyers' kadert in de 'uitvoering van de acties binnen landinrichtingsplan De Wijers, kaderend in Integraal Project De Wijers ([4B I 0004](#)). Er wordt gewerkt aan de inrichting van de Heidestraat, parking Sint Servatiusstaat en parking Havenlaan/Diepenbekerbos.

➡ Uitvoering Project Caetsweyers herstelt uniek cascadesysteem

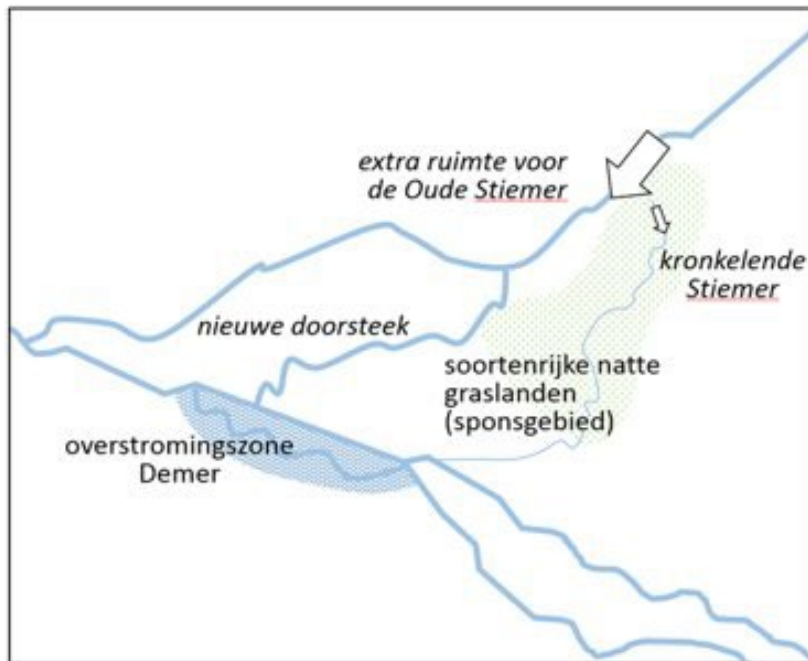

Natuurvereniging Limburgs Landschap in 2023 en 2024 het natuurgebied Caetsweyers een uniek cascadesysteem van vijvers. Het vervuild slib wordt uit de vijvers verwijderd en het systeem om de vijvers te vullen en te ledigen wordt hersteld. De vijvers krijgen schuinere oevers en de dijken worden verstevigd. Hierdoor kan het vijversysteem meer water opslaan en verbetert de waterkwaliteit. Ook de waardevolle natuur in en om de vijvers krijgt meer kansen. De natuurvereniging Limburgs Landschap staat ook in voor het beheer van de Caetsweyers. . **De werken starten in 2023 na het broedseizoen.**

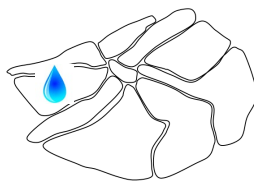
➡ Landinriching Oude en Nieuwe Stiemer (Diepenbeek)

Het landinrichtingsproject 'Oude en nieuwe Stiemer' kadert in de 'uitvoering van de acties binnen landinrichtingsplan De Wijers, kaderend in Integraal Project De Wijers (4B I 0004). In 2023 loopt de hydrologische ontwerpstudie. Het planontwerp werd heropgestart om tegen medio 2024 een ontwerp landinrichtingsproject klaar te hebben. (2023)

Noord-Hagelandse Beken

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Winge is een speerpuntgebied klasse 2. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2027. De Begijnebeek is een speerpuntgebied klasse 3. Het gebied heeft enkel nog natuurlijk herstel nodig om na 2027 de goede ecologische toestand te kunnen bereiken. De Motte is Kies een item.

wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) wordt voor de Begijnebeek en Winge ingeschat als hoog. Dat neemt niet weg dat overstromingen stroomopwaarts mee bepaald worden door de mate waarin het watersysteem in dit gebied water infiltreert, vasthoudt en vertraagt. Begijnebeek en zeker ook de Winge en de Motte staan in nauw contact met de benedenloop van de Demer bij overstromingsmomenten en beïnvloeden elkaar.

Om zowel overstromingen als droogte te bestrijden is een benadering vanuit het hele watersysteem noodzakelijk, zoals voorgesteld in het rapport '[Weerbaar Waterland](#)'. Zie ook de gebiedsspecifieke bespreking, principes en acties in het [overstromingsrapport van het Demerbekken](#) naar aanleiding van de overstromingen van zomer 2021. Uit die analyse bleek dat, typisch voor het gebied van de Winge, de overstromingen later opduiken dan op andere plaatsen. De investeringen uit het verleden hebben gefunctioneerd, maar toch was er wateroverlast vanuit de Winge en Grote Losting, Tielt-Winge, Holsbeek en vooral in Rotselaar (17 juli). Daar was er ongeveer overal wateroverlast waar men die verwacht: het gebied Wingepark en Kwade Hoek liggen in een kom waardoor het water hier verzameld. Dit is een structureel probleem dat enkel kan worden opgelost door bijkomende stroomopwaartse maatregelen van waterspreiding en vertraging. Het bekkensecretariaat

heeft terzake ook initiatief genomen, waarvoor echter wel de nodige middelen en mankracht nodig zullen zijn.

watertekort

De voorbije jaren maakte dit gebied, net zoals andere gebieden in het Demerbekken, kennis met ernstige verdroging. Het Demerbekken streeft ernaar om de principes van het integraal waterbeleid in elk project toe te passen, wat betekent dat in elke actie het verbeteren van waterkwaliteit, biodiversiteit en het aanpakken van droogte en wateroverlast maximaal moeten samengaan. Deze principes staan ook in de onder de hoofding 'wateroverlast' geciteerde rapporten 'overstromingsrapport Demerbekken 2021' en 'Weerbaar Waterland' (zie aldaar). Zie verder ook in de beschrijving van de acties.

waterbeleving

In de geest van het integraal waterbeleid proberen we in elke actie de aspecten waterbeleving, educatie en communicatie een belangrijke plaats te geven in elke actie. Door de sterke samenwerking van bekkensecretariaat en regionale landschappen (dikwijls in het kader van waterlandschaps- of strategische projecten) wordt dit ook heel concreet. Zie verder ook bij de bespreking van de acties. Veel hangt af van de beschikbaarheid van mensen en middelen om deze 'finishing touch' ook op een goede manier waar te maken op actieniveau.

Meer info: bekkenspecifiek deel Demerbekken (Winge) (Begijnebeek)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het bekkensecretariaat trekt het Integraal Project Noord-Hagelandse Beken, dat het in de vorige planperiode opstartte met een doorlichting van Winge en Begijnenbeek. Om praktische redenen worden het overleg rond de Winge en de Begijnenbeek apart georganiseerd. Ook het afstroomgebied van de Motte behoort tot dit gebied, maar zowel Motte, Begijnenbeek als Winge monden uit in het gebied dat verder beschreven staat als het gebied 'Demervallei'. Het integraal project wordt , getrokken door het bekkensecretariaat, actoren in het overleg zijn de betrokken waterbeheerders (VMM, provincie Vlaams Brabant, Watering De Molenbeek), gemeentebesturen (Rotselaar, Holsbeek, Lubbeek en Tielt-Winge (Winge), Bekkevoort en stad Diest (Begijnenbeek), stad Aarschot (Grote Motte), Vlaamse administraties (VMM, VLM, ANB, Dep. Landbouw en Visserij, Dep. omgeving), rioolbeheerders (Aquaflin / Fluvijs), middenveld (boerenbond, natuurland), Regionaal Landschap Noord-Hageland. Voor de acties Motte verwijzen we ook naar het gebied van Integraal Project Demervallei.

 Meer info: bekkenwebsite Demerbekken en bekkenspecifiek deel Demerbekken

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

VAN UITVOERING NAAR UITVOERING VOOR DE BEGIJNEBEEK

➡ Meer waterberging en natte natuur in de vallei van de Begijnebeek

De VMM voerde in 2022 graafwerken uit het gecontroleerd overstromingsgebied van Assent (Bekkevoort). Na het verwijderen van de aanwezige beplanting (struikgewas zoals bramen en wilgen), zorgde een zeefinstallatie ervoor dat de afgegraven grond (puin en andere materialen) werd gesorteerd en afzonderlijk afgevoerd. In totaal werd zo'n 11.000 m³ aan materiaal afgegraven. In een latere fase volgt nog een bodemsanering waarbij het resterende puin wordt verwijderd.

In de Begijnebeek, ter hoogte van Assent, werd ook een slibvang voorzien. Deze verbreding in de waterloop verzamelt het neergeslagen slib zodat dit op een efficiënte manier kan worden verwijderd. Door een aantal waterminnende bomen en struiken te planten op de natte gronden bij het gecontroleerd overstromingsgebied wordt ervoor gezorgd dat de ganse vallei van de Begijnebeek een aaneensluitend groen geheel vormt.

Het project kadert in de **Blue Deal**, het ambitieuze programma van de Vlaamse Regering om **waterschaarste en droogte** in Vlaanderen aan te pakken. Het **herstel van gebieden die van nature water vasthouden, zoals de vallei van de Begijnebeek**, is één van de cruciale doelstellingen. Door de ondergrond opnieuw als een spons te laten functioneren kan de **natte natuur** heropleven. Zo kunnen we het water dat tijdens natte perioden valt vasthouden zodat het beschikbaar is in droge perioden. Dit alles kadert in de actie 'Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Begijnebeek, 1ste categorie in het kader van integraal project Noord-Hagelandse Beken' ([4B B 0298](#)).

➡ Beek- en valleierherstel voor de (benedenstroomse) Begijnebeek

In het kader van het beek- en valleierherstel voor de Begijnebeek, 1ste categorie (actie [4B B 0298](#)), zorgt de VMM in 2023 en 2024 voor een verdere **voorbereiding** van het project, met opmaak van vergunning en bestek. Dit betreft volgende deelprojecten:

➡ Structuurherstel tussen de Tulpenstraat en de onderdoorgang van de Omer Vanaudenhovenlaan van de Begijnebeek in Diest.

De waterloop ligt hier nagenoeg volledig ingesloten tussen bebouwing en tuinen en plaatselijk is ze zelfs overwelfd, de hydromorfologische kwaliteit is ondermaats en het zelf zuiverende vermogen beperkt. Omwille van deze kunstmatige situatie en de ingesloten ligging is de belevingswaarde van de waterloop zeer beperkt. Hoewel er weinig tot geen ruimte is voor een natuurlijke waterlooptdynamiek, dienen de mogelijkheden voor een algemene opwaardering van de waterloop onderzocht te worden. Het gaat zowel om maatregelen op vlak van ecologische inrichting, maar ook op vlak van belevingswaarde, zichtbaarheid en bereikbaarheid en ter verbetering van de waterkwaliteit.

Algemeen beeld van de gebetonnerde bedding van de Begijnebeek tussen de Tulpenstraat en de Omer Vanaudenhovenlaan

In **2022** hebben bekkensecretariaat, VMM en studie bureau het terrein bezocht, met betrokkenen, een **ontwerp** opgemaakt, dat werd afgestemd met de plannen van stad Diest. In **2023** wordt dit **ontwerp verder verfijnd** met het oog op een latere uitvoering.

Dit deelproject kadert in de actie 'beek- en valleierherstel voor de Begijnenbeek, 1ste categorie' (actie [4B B 0298](#)).

⇒ **Structuurherstel aan van de Begijnebeek ter hoogte van de Speelhofwijk in Diest.**

De Begijnenbeek heeft onder andere in september 1998 en juni 2018 veel problemen van wateroverlast veroorzaakt in de Speelhofwijk in Diest. Naar aanleiding hiervan werk(t)en waterbeheerders en diverse overheden op diverse vlakken maatregelen uit om gelijkaardige problemen in de toekomst te voorkomen of te beperken. Het betreft

opwaartse afleiding, buffering en infiltratie maar evenzeer lokale maatregelen in de Speelhofwijk en omliggende straten zoals aanleg van dijkes of ophogen van deurdrempels.

Daarnaast kent de Begijnenbeek tussen de Reustraart en de Tulpenstraat een ecologisch weinig interessante structuur. De waterloop (1e cat) is hier diep ingesneden en heeft steile oevers. Nochtans stroomt de Begijnenbeek tussen de Reustraart en de Tulpenstraat doorheen een open onbebouwde ruimte. Zowel op linker- als rechteroever grenzen er hier geen huizen of tuinen tot vlak tegen de Begijnenbeek (stroomafwaarts de Tulpenstraat is de Begijnenbeek wel ingesloten tussen huizen en tuinen). Deze open ruimte is voor een groot deel in eigendom en beheer door overheidsinstanties of VZW's. Dit betekent dat tussen de Reustraart en de Tulpenstraat er enige ruimte is om de Begijnenbeek ecologisch op te waarderen.

situering van Begijnenbeek tussen Reustraart en Tulpenstraat te Diest

Doelstelling van voorliggend geval is een herinrichting van de Begijnenbeek tussen de Reustraart en Tulpenstraat te Diest zodanig dat de Begijnenbeek enerzijds een ecologisch interessantere structuur bevat (minder steile oevers, meer variatie in bedding) en anderzijds hydrologisch een extra bergingscapaciteit heeft bij hogere waterdebieten. De herprofilering mag geenszins aanleiding geven tot bijkomende wateroverlast.

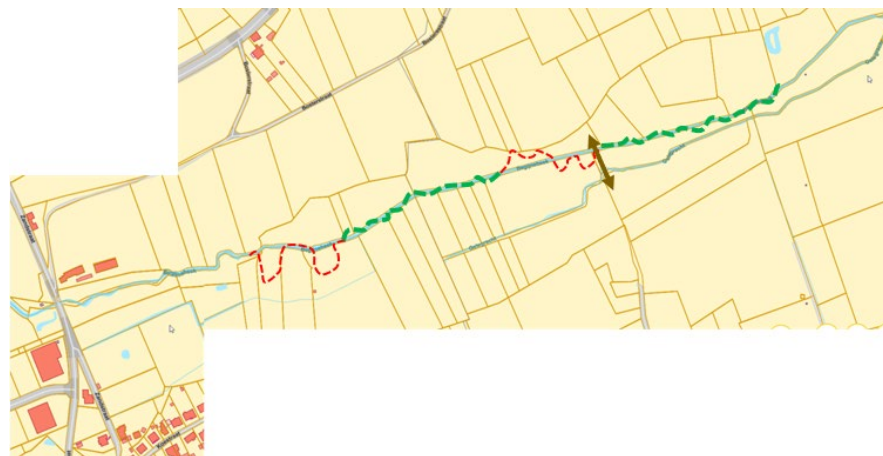
In **2022** startten waterbeheerders, bekkensecretariaat en studiebureau met een **terreinbezoek, afstemming met de betrokkenen** (Diest Uitbreiding, stad Diest, ANB) en de opmaak van een **ontwerp**. In **2023** worden **ontwerpplannen verder verfijnd en afgestemd** met de betrokkenen.

Dit deelproject kadert in de actie 'beek- en valleierstel voor de Begijnenbeek, 1ste categorie' (actie [4B B 0298](#)).

➤ **Structuurherstel aan van de Begijnebeek ter hoogte van het Papenbroek.**

Stroomafwaarts de uitlaat (met regelbare stuwklep) van het recent aangelegde overstromingsgebied thv de Zandstraat (Bekkevoort) begint het natuurreserveat van Paepenbroek. Dit reservaat is gelegen in de vallei van de Begijnenbeek; onbevaarbare waterloop 1e cat. Het reservaat is grotendeels in eigendom en beheer door Natuurpunt en ANB. In het reservaat hebben delen van de Begijnenbeek een goede en actieve hydromorfologische structuur. Er zijn echter in het verleden meerdere meanders afgesneden. Heraansluiting van de meanders, verlagen van de opgehoogde oeverwallen met het oog op het heractiveren van een natuurlijk meanderingsproces zou de structuur en dus ook de ecologische toestand van de Begijnenbeek een gewenste duw in de rug geven. Tegelijkertijd zouden deze maatregelen versnelde afvoer van oppervlaktewater kunnen tegengaan.

In **2022** deden bekkensecretariaat, studiebureau en VMM een **terreinbezoek** met Natuurpunt en werd gestart met de **opmaak van het ontwerp en de ; afstemming daarvan met de natuurbeheerplannen**. In **2023** wordt dit **verder verfijnd**. Dit deelproject kadert in de actie 'beek- en valleierstel voor de Begijnenbeek, 1ste categorie' (actie [4B B 0298](#)).

Voorstel van maatregelen voor de Begijnenbeek thv Paepenbroek.

➤ **Beek- en valleierstel voor de bovenstroomse Begijnenbeek en zijlopen**

Studiebureau Sweeco bereidt, in het kader van de **dienstenopdracht Demer Zuid -Dijle-Zenne**, met ondersteuning van VMM en de provincie Vlaams Brabant een aantal **voorstudies en voorontwerpen** voor specifieke projecten, die werden **geselecteerd in het kader van het integraal project**. Dit in het kader van het beek- en valleierstel voor de Begijnenbeek, 2de en 3de categorie (actie [4B B 0297](#)).

DE WINGE: EEN WATERLOOP DIE VEEL AANDACHT VRAAGT

➤ **Dijkwerken tegen wateroverlast aan de Winge afgerond**

De Wingevallei heeft regelmatig te kampen met wateroverlast. Een van de knelpunten bij hoog water in de Wingevallei ligt ter hoogte van het industrieterrein Wingepark en omgeving. Zo moest de steenweg op Holsbeek al verscheidene malen worden afgesloten en kwamen enkele gebouwen onder water tijdens de hevige regenperiode van juli 2021. Voor het knelpunt ter hoogte van Industrieterrein Wingepark werd opwaartse berging onderzocht maar niet weerhouden omdat het maar weinig winst zou opleveren door de specifieke kenmerken van het valleigebied. Het valleigebied van de Winge is op te splitsen in 3 deelgebieden:

- Stroomopwaarts de Uitemmolen is de Winge een snel reagerende waterloop en verliest ze voornamelijk water bij overstromingen richting Grote Losting.
- Tussen de Uitemmolen en Aarschotsesteenweg, ter hoogte van het huidig projectgebied, is het valleigebied een grote ondiepe put waarbij de Lossingsbeek, de Winge en Grote Losting één grote overstromingsvlakte vormt.
- Stroomafwaarts de Aarschotsesteenweg heeft de Wingerivier een smalle uitstroom door haar 'trechtersvorm' aan Drielindenstraat richting Demer.

Gevolg is dat we de bedreigde huizen niet of onvoldoende kunnen beschermen door opwaarts wachtbekkens aan te leggen, omdat afwaarts (d.i. het huidige projectgebied) zelfs met zeer grote buffervolumes maar een beperkte peildaling van enkele centimeters gerealiseerd kan worden. Maatregelen zoals lokale bescherming van individuele woningen of uitdijkingen, in combinatie met maatregelen zoals aan de oeverzone van de Winge (zie verder) zijn in de vallei van de Winge veel efficiënter.

Deze actie [6 H 0047](#) Aanleg van dijken langs de Winge ter hoogte van het industriegebied is afgerond.

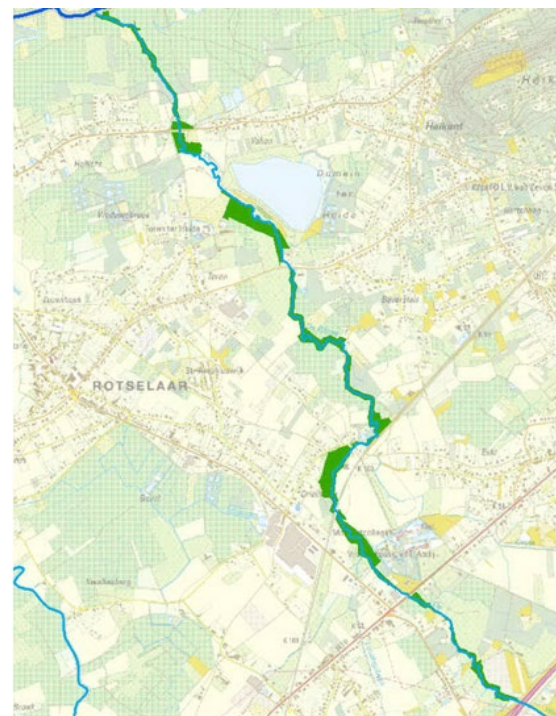
➡ Beek- en valleitherstel voor de (benedenstroomse) Winge

In het kader van het beek- en valleitherstel voor de Winge, 1ste categorie (actie [4B B 0314](#)) zorgt de VMM in **2023 en 2024** voor een uitvoering van het project voor de **inrichting van de oeverzone**. Studiebureau Sweeco bereid daarnaast, in het kader van de **dienstenopdracht Demer Zuid -Dijle-Zenne**, met ondersteuning van VMM en de provincie Vlaams Brabant een aantal **voorstudies en voorontwerpen** voor specifieke projecten, die werden **geselecteerd in het kader van het integraal project**.

➡ Structuurherstel en inrichting oeverzone tussen de E314 en de Demer

VMM verwierf langs de Winge tussen de E314 en de monding in de Demer een oeverzone met variabele breedte. Deze oeverzone flankiert bijna 6 km van de Winge en heeft een totale oppervlakte van 16,6 ha. Uit scenarioberekeningen vanuit de VMM blijkt dat door een gepaste inrichting van de oeverzone de afvoercapaciteit bij hoogwater in belangrijke mate versterkt kan worden én dat dit een positieve impact heeft op de kans op overstromingsschade.

De bedoeling is om de volledige oeverzone zodanig in te richten dat naast een afname van de kans op overstromingsschade deze oeverzone haar functies optimaal kan vervullen, nl. het bekomen van een goede hydromorfologische toestand van de Winge, het bufferen van negatieve invloed op de waterloop vanuit het omliggend landgebruik, een natuurverbindende en landschappelijke functie, ...

Situering van de oeverzone (donkergroen) langs de Winge te Rotselaar

In **2022** organiseerden Bekkensecretariaat, VMM en studiebureau een **terreinbezoek met betrokkenen**, werd er **overlegd met aangelanden** en werden **ontwerp en omgevingsvergunningsaanvraag** opgemaakt. Zo gauw de omgevingsvergunning is verkregen kan de **uitvoering** starten (in principe in de **zomer van 2023**).

Deze deelactie valt onder de actie [4B B 0314](#): Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Winge, 1ste categorie in het kader van integraal project Noord-Hagelandse Beken.

➡ Visdoorgang aan de Uithemmolen Rotselaar

De Uithemmolen is één van de twee resterende vismigratiekelpunten op de Winge 1ste categorie. Het molengebouw is in gebruik als woning, maar de moleninrichting is nog gedeeltelijk aanwezig: een metalen middenslag waterwiel en bedienbare schuiven.

In het kader van deze opdracht wordt gevraagd een ontwerp uit te werken voor een nevengeul die stroomopwaarts van de Winge aftakt. Er is overleg geweest met Natuurpunt die hier terreinen in eigendom en beheer hebben om een meanderende nevengeul op hun terrein aan te leggen langs een site met voormalig buitenverblijf annex vijver.

Een belangrijk uitgangspunt voor het ontwerp is het bekomen van een goede debietverdeling tussen de watermolen en de nevengeul, op een manier dat vismigratie jaarrond mogelijk is. Een instroomopening van de nevengeul met debietbegrenzer en een optimalisatie van de lokstroom binnen de woelkom zullen daarbij nodig zijn. De nevengeul wordt bij voorkeur zo natuurlijk mogelijk ingericht zodat deze behalve als visdoorgang ook als leefgebied kan fungeren voor stroom minnende vissoorten.

Zicht op de stroomafwaartse kant van de Uithemmolen. Rechts in beeld mondt een naamloze niet-geklasseerde gracht uit in de woelkom.

In 2022 vonden terreinbezoek en eerste opmetingen plaats. In **2023** zullen de **ontwerplannen opgesteld en besproken** worden: een ontwerp van bypass op grond van natuurpunt met aansluiting op bestaande waterloop (in beheer bij watering).

Aanduiding van een alternatief basistracé voor de nevengeul (conceptueel), dat binnen deze opdracht verder geconcretiseerd moet worden.

➡ Beek- en valleierherstel voor de bovenstroomse Winge en zijlopen

Studiebureau Sweeco bereidt, in het kader van de **dienstenopdracht Demer Zuid -Dijle-Zenne**, met ondersteuning van VMM en de provincie Vlaams Brabant een aantal **voorstudies en voorontwerpen** voor specifieke projecten, die werden **geselecteerd in het kader van het integraal project**. Dit in het kader van het beek- en valleierherstel voor de Winge, 2de en 3de categorie (actie [4B B 0313](#)).

Daarnaast nam het **bekkensecretariaat, naar aanleiding van de overstromingen van zomer 2021**, waarbij geconstateerd werd dat er bovenstrooms de Winge te weinig water werd vertraagd en geïnfiltreerd, het **initiatief om zelf een 30tal mogelijke acties voor te stellen** en die voor te leggen aan de waterbeheerders en het ruimere integrale project. **Conclusie tot nu toe is dat er niet voldoende mensen en middelen zijn om deze nochtans belangrijke projecten aan te pakken.**

➡ Structuurherstel ter hoogte van Het Spicht

Dit deelopdracht kadert in de actie 'beek- en valleierherstel voor de Winge, 2de en 3de categorie' (actie [4B B 0313](#)). De Molenbeek (verder afwaarts Winge genoemd), is een van de laatste grootschalig rechtgetrokken waterlopen (1973). Maar ook vroeger werden kortere trace's rechtgetrokken in functie van landgebruik (molens, landbouw, bebouwing,...). In Lubbeek ter hoogte van het zogenaamde 'Spicht' is Natuurpunt eigenaar

van een aanzienlijk aantal kwelrijke percelen langs de Molenbeek, met ontwikkeling van 'natte' natuur, oa. mesotrofe veenvegetaties. Deze staan nog steeds onder druk omdat de afkoppeling van het vervuilde rioleringswater nog niet volledig gerealiseerd is en in de waterloop terecht komt. Op oudere kaarten is te zien hoe sterk meanderend de beek was. Doel van het deelproject is te bekijken wat de mogelijkheden tot herstel van meanders zijn met inachtneming van de huidige randvoorwaarden: vegetatie, bereikbaarheid, verleggen wandelpad e.a. Dit in overleg met de plaatselijke afdeling van Natuurpunt. In **2023** wordt gestart met de **opmaak van ontwerpplannen en afstemming met provincie en Natuurpunt**

Huidige loop van de Molenbeek en de loop volgens de Popp-kaart

EROSIEBESTRIJDING

➡ Erosiebestrijding aan de Noord Hagelandse beken

In het stroomgebied van Noord Hagelandse beken werden in 2022 erosiemaatregelen uitgevoerd: voor 10,4 ha in het afstroomgebied van de Grote Motte in Bekkevoort (actie [8B A 0137](#)), voor 7,23 ha in het afstroomgebied van de Winge (actie [8B A 0141](#)), voor 7,23 ha in het afstroomgebied van de bovenloop van de Winge (actie [8B A 0143](#)), voor 11,29 ha in het afstroomgebied van de Begijnebeek in Bekkevoort (actie [8B A 0142](#)) en voor 11,29 ha in het afstroomgebied van de Vijversloop (actie [8B A 0144](#))

Afgewerkt ontwerp erosiebestrijding in Diest:Wolvenstraat: bufferbekken (1200 m³) met aarden dam, geprofileerde grasbufferstrook / GOP Steyneweg: houthakseldam.

KNELPUNTEN, AANDACHTSPUNTEN, UITDAGINGEN

- ↳ - Naar aanleiding van de zware zomeroverstromingen van 2021 bleek het belang aan bovenstroomse acties om het water te vertragen en te infiltreren voor de Wingevallei. Het bekkensecretariaat maakte een 30tal voorstellen en organiseerde daarover overleg met zowel de waterbeheerders (provincie, watering) als met de ruimere groep van het integraal project. Conclusie tot nu toe is dat die acties zinvol zijn, maar dat er te weinig middelen en vooral te weinig mensen zijn om de projecten uit te werken. Voor dit gebied beschikken we niet over een extra vehikel als een waterlandschapsproject. Vanuit het bekkensecretariaat zoeken we naar een oplossing, maar zonder extra mensen en middelen gaat het vermoedelijk niet mogelijk zijn deze acties, die ook belangrijk zijn voor het behalen van de doelstellingen van het stroomgebiedbeheerplan, in uitvoering te krijgen.

Herk & Mombeek

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Herk-Kleine Herk en de Mombeek zijn een speerpuntgebied klasse 3. Het gebied heeft enkel nog natuurlijk herstel nodig om na 2027 de goede ecologische toestand te kunnen bereiken.

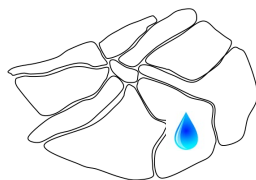

wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) wordt voor de Mombeek ingeschat als laag, voor Herk-Kleine Herk als hoog. Dat neemt niet weg dat overstromingen stroomopwaarts mee bepaald worden door de mate waarin het watersysteem in dit gebied water infiltreert, vasthoudt en vertraagt. Om zowel overstromingen als droogte te bestrijden is een benadering vanuit het hele watersysteem noodzakelijk, zoals voorgesteld in het rapport '[Weerbaar Waterland](#)'. Zie ook de gebiedsspecifieke bespreking, principes en acties in het [overstromingsrapport van het Demerbekken](#) naar aanleiding van de overstromingen van zomer 2021. Het centrum van Stevoort stond vanaf 15 juli 2021 onder water, onder invloed van de Herk. Ook in Alken was er plaatselijk wateroverlast vanuit Kleine Herk en Herk. De nieuwe steenweg N80 (Hasselt- Sint-Truiden) stond eveneens enige tijd onder water. In de praktijk vormt ze een dam in de vallei van de Mombeek, die als natuurlijk overstromingsgebied veel water buffert en zo voorkomt dat benedenstrooms huizen onder water komen te staan.

watertekort

De voorbije jaren maakte dit gebied, net zoals andere gebieden in het Demerbekken, kennis met ernstige verdroging. Ten opzichte van de rest van Vlaanderen is het droogteprobleem (vooral inzake het freatisch, ondiep grondwater) hier veel structureler (op momenten dat in Vlaanderen de meeste meetpunten terug normale gegevens hebben, blijven de meetpunten in dit gebied onder het normaal).

Het Demerbekken streeft ernaar om de principes van het integraal waterbeleid in elk project toe te passen, wat betekent dat in elke actie het verbeteren van waterkwaliteit, biodiversiteit en het aanpakken van droogte en wateroverlast maximaal moeten samengaan. Deze principes staan ook in de onder de hoofding 'wateroverlast' geciteerde rapporten 'overstromingsrapport Demerbekken 2021' en 'Weerbaar Waterland' (zie aldaar). Zie verder ook in de beschrijving van de acties.

Voor het gebied van Herk en Mombeek geldt dan nog extra dat we hier te maken hebben met een gebied met veel veen. Dat betekent dat verdere verdroging van de veenlaag ook een negatieve invloed heeft inzake de uitstoot van stikstofgassen in de atmosfeer, wat zeer nadelig is in het kader van de klimaatopwarming. Zowel vanuit het aspect van klimaatadaptatie als van klimaatmitigatie is het uiterst belangrijk om de valleien (en hun waterlopen) niet droog te laten vallen en te investeren in meer 'natte natuur'.

waterbeleving

In de geest van het integraal waterbeleid proberen we in elke actie de aspecten waterbeleving, educatie en communicatie een belangrijke plaats te geven in elke actie. Door de sterke samenwerking van bekkensecretariaat en regionale landschappen (dikwijls in het kader van waterlandschaps- of strategische projecten) wordt dit ook heel concreet. Zie verder ook bij de bespreking van de acties. Veel hangt af van de beschikbaarheid van mensen en middelen om deze 'finishing touch' ook op een goede manier waar te maken op actieniveau.

Meer info: bekkenspecifiek deel Demerbekken (Herk-Kleine Herk) (Mombeek)

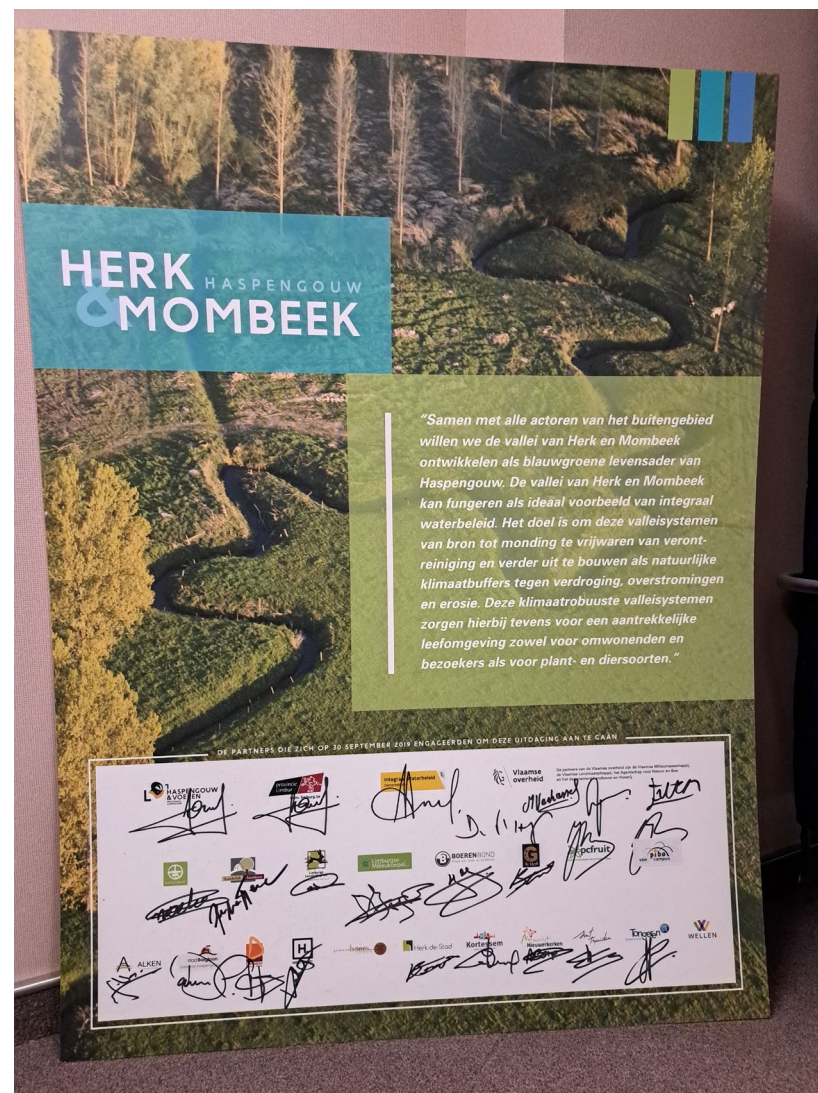
SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het bekkensecretariaat trekt samen Regionaal Landschap Haspengouw & Voeren verder het Integraal Project Herk en Mombeek, dat, in overleg en door deelprojecten, het integraal waterbeleid voor het afstroomgebied van de Herk en de Mombeek realiseert. Dat gebeurt tevens in de context van twee waterlandschapsprojecten: Herk & Mombeek en Graslanden en Moerassen in Herk & Mombeek. Integraal project Herk & Mombeek en deze hieraan gelinkte projecten creëren een draagvlak voor het integraal waterbeleid in het gebied. Naast de trekkers Bekkenssecretariaat en Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren participeren in dit gebiedsgericht overleg alle betrokken waterbeheerders (VMM, provincie Vlaams Brabant, Watering De Herk), gemeentebesturen (Alken, Borgloon, Diepenbeek, Hasselt, Heers, Kortesseem, Nieuwerkerken, Sint-Truiden, Tongeren, Wellen), Vlaamse administraties (VMM, VLM, ANB, Dep. Landbouw en Visserij, Dep. omgeving), rioolbeheerders (Aquaflin en Fluvius), het middenveld (Boerenbond, Natuurpunt, Limburgs Landschap, Limburgse Milieukoepel), PC Fruit, CCBV, en PIBO Campus Tongeren. Bekkenssecretariaat en Regionaal landschap werken voor dit project ook samen met het onderzoeksproject Future Floodplains van KUL, INBO, SCK en Natuurpunt Studie en in het kader van het (mogelijk) toekomstige Landschapspark 'Hart van Haspengouw', dat de realisatie van natuurlijke waterlopen en valleien en de ontwikkeling van sponslandschappen bij zijn hoofddoelstellingen telt.

🔗 **Meer info: bekkenwebsite Demerbekken en bekkenspecifiek deel Demerbekken**

🎬 **De biodiversiteit van de mombeek in beeld:**

🎬 **Animatiefilmpje over de historiek van Herk en Mombeek ([deel 1](#) en [deel 2](#))**

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

DE HERK: VEEL GEREALISEERD, MEER VALLEIHERSTEL ONDERWEG

➡ Beek- & valleierherstel voor benedenstroomse Herk en Kleine Herk door VMM

Voor het Beek- en valleierherstel voor het benedenstrooms gebied van Herk en Kleine Herk (actie [4B_B_0303](#)) zorgt de VMM in **2023** voor de **opmaak van een bestek ontwerp** opdracht, wat moet leiden tot een **voorontwerp in 2024**. Het betreft hier het onderzoeken van een hele resem aan te onderzoeken deelprojecten, waaronder

- hermeandering van de Herk tussen Herkermolen en Zwarte winterbeek (Schulen)
- terug watervoerend maken Oude Herk (Schulen),
- oplossen vispassages (Herkermolen, Nieuwe Molen, Elsaertmolen, Dorpsmolen en Nieuwmolen in Stevoort, Wellenmolen in Wellen, watermolen Herten, oude molen Pexters), beek- en valleierherstel in overstromingsgebied Stevoort met natuurlijkere inrichting Kleine Herk,
- project in centrum Alken (Groenmolen, Dorpsmolen, inrichting Kleine Herk als bypass vismigratie Groenmolen-Dorpsmolen met verbetering zichtbaarheid waterloop en verbinding Herk - Kleine Herk opwaarts de Dorpsmolen, geïntegreerd als waterbeleving/speelelement in recreatiedomein De Alk. Openleggen stukken overwelfde Herk naar open meanderende bedding
- Kleine Herk, afwaarts Groenmolen uit de sifon halen en afwaarts rechtstreeks in Herk laten uitmonden.
- Kleine Herk & Herk tussen monding Mombeek en doorgang onder spoor samenvoegen tot 1 meanderende bedding

➡ Beek- en valleierherstel voor de bovenstroomse Herk en Kleine Herk en zijlopen door de provincie Limburg

De prioriteiten voor het gebied werden in de loop van de voorbije jaren vastgelegd in het integraal project 'Herk & Mombeek'. VMM ondersteunde het studie bureau Antea om voor

geselecteerde deelprojecten een voorstudie en voorontwerp te maken, om zo sneller tot uitvoering van de deelprojecten over te gaan. Voor de uitvoering en verdere afwerking, binnen een ruimer kader, werd een waterlandschapsproject Herk & Mombeek ingediend en goedgekeurd, dat ondermeer de volgende acties bevat, die overeenkomen met de acties ... en ... van het nieuwe stroomgebiedbeheerplan. Onder deze actie vallen meerdere deelacties, die hier verder worden besproken en allen deel uitmaken van actie [4B_B_0304](#).

➡ Beek- en valleierherstel in Hoenshoven

Onderdeel van actie [4B_B_0304](#). De werken in Hoenshoven (overstromingsgebied, structuurherstel, grasland- en moerasherstel) zijn grotendeels **uitgevoerd**. Wel stelt er zich nog een ernstig **waterkwaliteitsprobleem** in Helshoven. In hetzelfde gebied vond eerder ook een hermeandering van de Herk plaats. Momenteel wordt bekeken of hierop een vervolgproject mogelijk is.

➡ Beek- en valleierherstel in Mettekoven- Klein Gelmen

Onderdeel van actie [4B_B_0304](#). Een **voorontwerp** werd in het kader van het dienstensbestek opgemaakt. Het overstort Groenschild wordt hier door aquafin

bemonsterd. Globaal gezien is de kwaliteit van het water hier redelijk goed, maar het gebied en de waterloop hebben wel last van droogte: zelfs in de wateroverlastzomer 2021 bevatte de beek bijna geen water. Structuurherstelmaatregelen zoals het weghalen van de ruimingswal en verondieping zijn hier aangewezen, maar **verder overleg** is aangewezen om de **actie concreet op te kunnen starten** in een samenwerking van provincie Limburg en regionaal landschap Haspengouw en Voeren (2024).

➡ Beek-, vallei- en moerasherstel aan de Steenbornbeek

Deze actie werd in 2022 gerealiseerd door Regionaal Landschap Haspengouw & Voeren en de Watering van Sint-Truiden. Onderdeel van actie [4B_B_0304](#)

➡ Beek- en valleierstel voor Molenbeek - Weyerkensbeek

Onderdeel van actie [4B_B_0304](#). Een **voorontwerp** werd in het kader van het dienstensbestek opgemaakt. Er zijn hier, in Gutshoven, mogelijkheden voor een **hele hoop kleinere maatregelen, die ook passen in het uitbouwen van een sponslandschap**. De mogelijkheden om dit op te starten worden verder bekeken met provincie Limburg en Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren in 2023-2024.

➡ Beek- en valleierstel aan de Rijsbeek

Onderdeel van actie [4B_B_0304](#). In het dienstenbestek werd een **voorontwerp opgemaakt**, waarvoor ook geld werd gezocht in het kader van een niet toegekend Life project. In de **Hemelwaterplannen van Herk de Stad** krijgt de zone de nodige aandacht. Er is in deze omgeving nog veel riolering gepland en verder te plannen. Verder te onderzoeken is ook de vervuiling vanuit een plaatselijk landbouwbedrijf. De zone aan het zusterkloosterbos zou een goede case kunnen zijn voor structuurherstel en inrichting sponslandschap. **De mogelijkheden om dit op te starten worden verder bekeken met provincie Limburg en Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren in 2023-2024**. De provincie is bereid om hier actie te ondernemen, maar pas vanaf het moment dat de **waterkwaliteit** is verbeterd.

➡ Beek- en valleierstel aan de Golmeerzouwbeek

Onderdeel van actie [4B_B_0304](#). Het structuurherstelproject op de Golmeerzouwbeek werd met middelen van het investeringsfonds Polders en Wateringen gerealiseerd door Watering De Herk, Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren en de provincie Limburg. Het project is intussen **uitgevoerd**.

➡ Beek- & valleierstel Grondelingebeek, Batsheersebeemd, Overbroek/ Egoven

Onderdeel van actie [4B_B_0304](#). Op de **Grondelingebeek** werd de voorbije jaren al sterk ingezet op beekherstel. Een vervolgproject door de provincie Limburg wordt **vanaf 2024 uitgevoerd**.

Verder opwaarts bevindt zich het **oud stort van de gemeente Heers** (Achterstraat) in eigendom van de gemeente. OVAM zou bereid zijn om hier metingen te doen inzake waterkwaliteit (met de vraag of een afgraving al dan niet nodig is). De beek gaat hier op een bepaald moment door een zeer **diep liggende buis**. Het is de bedoeling om de buis hoger te zetten, met de verkaveling als stuw. Dit zou een goed **vernattingsproject** kunnen zijn. Momenteel wordt, o.a. met de universiteit van Antwerpen, gekeken naar mogelijkheden voor verder onderzoek en toekomstige uitvoering, afhankelijk van dat onderzoek. In hetzelfde gebied maakt Regionaal Landschap momenteel een natuurbeheersplan op en zoekt naar verdere mogelijkheden. Een **knelpunt in dit gebied is zeker de waterkwaliteit en de nood aan bijkomende rioleringswerken**.

➡ Beek- en valleierstel voor Motbeek en Herkebeek / kalkmoeras Sassenbroek

Onderdeel van actie [4B B 0304](#). **Fase 1** van dit project werd **gerealiseerd, met oa een dijkverlaging**, waardoor het kasteeldomein van Voort intussen een **volledig natuurlijk overstromingsgebied** is geworden. Opwaarts **Sassenbroek, op het domein van de graaf van Heks** is er ecologisch een grote opportuniteit tot de realisatie van een **kalkmoeras op veen: regionaal landschap Haspengouw en Voeren maakt een beheerplan op** en wordt hierbij bijgestaan door de universiteit van Antwerpen. De **Fase 2 werken op de Motbeek werden tot nu toe uitgesteld door de provincie wegens slechte waterkwaliteit**. Intussen zijn de rioleringswerken aan de Motbeek gestart, maar ook in de omgeving van Vechmaal en Heks **dienen eerst nog rioleringswerken te worden uitgevoerd**. Daarna zijn er mogelijkheden voor structuurherstel op de Motbeek fase 2 en de aanleg van een overstromingszone.

➡ **Overstromingszone op de Simsebeek**

Onderdeel van actie [4B B 0304](#). **In de loop van 2023-2024** legt de provincie Limburg aan de Simsebeek een overstromingszone aan.

DE MOMBEEK: ECOLOGISCHE VEENHOTOSPOT IN VERDROGEND GEBIED

Bekkensecretariaat, Regionaal Landschap, VMM en provincie Limburg waren de voorbije jaren de drijvende kracht achter de uitwerking van een aantal deelprojecten, die in het kader van de dienstopdracht, gefinancierd door VMM. In de loop van het traject bleek duidelijk dat het **ecologisch en het veenaspect van het gebied** in het verleden te vaak onderbelicht waren geweest. Om die reden startte **ANB in 2023** een uitgebreid **ecohydrologisch onderzoek**, dat de tijdelijk de uitvoering van een aantal deelprojecten vertraagt, maar uiteindelijk tot een integralere, ecologischere en meer gedragen uitvoering zal leiden.

➡ **Ecohydrologische Studie ANB voor Herk en Mombeek**

De ecohydrologische studie voor de Mombeek werd opgestart in september 2022 en loopt tot september 2025. Het meetnet werd in 2023 voltooid en de eerste stuurgroepvergaderingen werden georganiseerd en het INBO werkt aan de nodige inventarisaties.

In het kader van de ecohydrologische studie voor de Herk werd een meetnet mee opgenomen in raamovereenkomst ANB INBO (2023). De studie zelf zal worden opgestart in 2024 of 2025 op basis van de meetresultaten.

➡ **Beek en valleierherstel voor de benedenstroomse Mombeek door de VMM**

De VMM maakt voor de actie rond het beek- en valleierherstel voor de benedenstroomse Mombeek (actie [4B B 0309](#)) **in 2023 een bestek** voor het opmaken van een ontwerp op, dat **in 2024** moet leiden tot een **opdracht voor een voorontwerp in uitvoering**. Voor de Mombeekvallei tussen N80 en Luikersteenweg is het de bedoeling is om een integrale aanpak voor beekherstel, vernatting en waterberging uit te werken door :

- o *Peilverhoging Mombeek : verondiepen of plaatsen drempels net opwaarts N80*
- o *Op verschillende locaties linkeroever Mombeek verlagen i.f.v. gespreide waterberging*
- o *Opnieuw watervoerend maken Oude Mombeek en Ossengracht vanuit de Mombeek*

De vismigraatieknelpunten aan de Mombeekmolen wordt en de Luimertingenmolen worden onder de loop genomen. Vermoedelijk zal de oplossing bestaan in de vorm van een bekkentrap in de bedding. Voor het gebied van de Mombeek tussen Daeleindestraat & Luimertingenmolen worden de mogelijkheden van beekherstel & vernatting bekeken.

Verder is het de bedoeling om de Mombeek in het gebied Nietelbroeken te laten hermeanderen i.f.v. beekherstel en vernatting.

➡ Beek- en valleierherstel voor de bovenstroomse Mombeek en zijlopen door de provincie Limburg

Prioritaire deelacties voor het gebied werden in de loop van de voorbije jaren vastgelegd in het integraal project 'Herk & Mombeek'. VMM ondersteunde het studiebureau Antea om voor geselecteerde deelprojecten een voorstudie en voorontwerp te maken, om zo sneller tot uitvoering van de deelprojecten over te gaan. Voor de uitvoering en verdere afwerking, binnen een ruimer kader, werd een waterlandschapsproject Herk & Mombeek ingediend en goedgekeurd, dat ondermeer de volgende acties bevat, die overeenkomen met de acties ... en ... van het nieuwe stroomgebiedbeheerplan. **Het merendeel van deze acties staat momenteel on hold omdat de intussen opgestarte ecohydrologische studie van ANB de ecologische win-win en kwetsbaarheden van deze gebieden onder de loep neemt.** Het opstarten van die studie kende enige vertraging, maar intussen verloopt de studie op volle snelheid. Hierna volgen de verschillende deelprojecten en hun status. De verschillende deelacties kaderen in actie [4B_B_0308](#).

➡ Beek- en valleierherstel Zammelen

Onderdeel van actie [4B_B_0308](#): Voor dit gebied staan er veel rioleringsprojecten op het programma en in uitvoering. Op basis van de verbetering van de waterkwaliteit hierdoor en de resultaten van de ecohydrologische studie zullen verdere afspraken gemaakt worden met natuurland, eigenaar en beheerder van het gebied, op basis van het ontwerp van het dienstenbestek.

➡ Beek- en valleierherstel Herkwinning

Onderdeel van actie [4B_B_0308](#): Herkwinning: Het ontwerp vanuit het dienstenbestek werd doorgesproken met ANB (eigenaar – beheerder van het gebied) en de provincie. Verdere uitwerking in functie van de resultaten van de ecohydrologische studie van ANB.

➡ Beek- en valleierherstel Marmolbeek

Onderdeel van actie [4B_B_0308](#): Marmolbeek: Limburgs Landschap draagt hier zorg voor in het kader van een natuurbeheerplan.

➡ Beek- en valleierherstel Mombeek aan Jongenbos

Onderdeel van actie [4B_B_0308](#): Jongenbos: Het ontwerp vanuit het dienstenbestek werd doorgesproken met ANB (eigenaar – beheerder van het gebied). Verdere uitwerking zal gebeuren in functie van de resultaten van de ecohydrologische studie van ANB.

➡ Beek- en valleierherstel Mombeek tussen Daeleindestraat Kortessems en monding in de Lerebeek

Onderdeel van actie [4B_B_0308](#): Een voorontwerp werd in het kader van het dienstenbestek opgemaakt, dat een aantal maatregelen van kleinschalig herstel voorstelt. **Dit is geen IHD gebied en de uitvoering van werken is ook niet afhankelijk van de ecohydrologische studie van ANB. Provincie en Regionaal Landschap bekijken verder of hier niet sneller tot actie kan worden overgegaan.**

➡ Beek- en valleierherstel voor de Mombeek ter hoogte van wintershoven en rood kasteel Kortessems

Onderdeel van actie [4B_B_0308](#): Uit de eerste resultaten van de ecohydrologische studie blijkt dat zich hier belangrijke veenpakketten bevinden. Wordt verder onderzocht. Het eindtracé van de hier in de Mombeek uitmondende Beekbeemdenbeek werd in 2023 verondiept in functie van vernatting van het gebied door Limburgs Landschap

➡ Beek- en valleierherstel Fonteinbeek in Kolmont en Haren

Onderdeel van actie [4B_B_0308](#): Fonteinbeek in Kolmont en Haren: Verder te bekijken in functie van resultaten ecohydrologische studie ANB. Tevens actie ANB ([7B-H_0023](#)): Fonteinbeek, Mombeek, Brikbeek, Harenbeek

➡ Opheffen 3 vismigratieknelpunten Kortessems met lange bypass op privédoorn

Onderdeel van actie [4B_B_0308](#): Bij de uitwerking van het voorontwerp door dienstenbestek was er hier hoop op een zeer waardevol project voor zowel structuurherstel als de opheffing in 1 project van 3 vismigratieknelpunten. Zeer vermoedelijk bevinden zich hier ook belangrijke veenpakketten en een zeer groot ecologisch potentieel in de vallei, waarvoor de resultaten van de ecohydrologische studie moeten worden afgewacht. Een puur technische oplossing van elk vismigratieknelpunt werd ook onderzocht in het dienstenbestek, maar het geniet de voorkeur om hier te streven naar een verruiming van het project tot de vallei (met instrumenten als aankoop en / of natuurbeheersplan). **Moet na het aflopen van de ecohydrologische studie terug opgepakt worden.**

➡ Beek- en valleierstel aan de Lerebeek

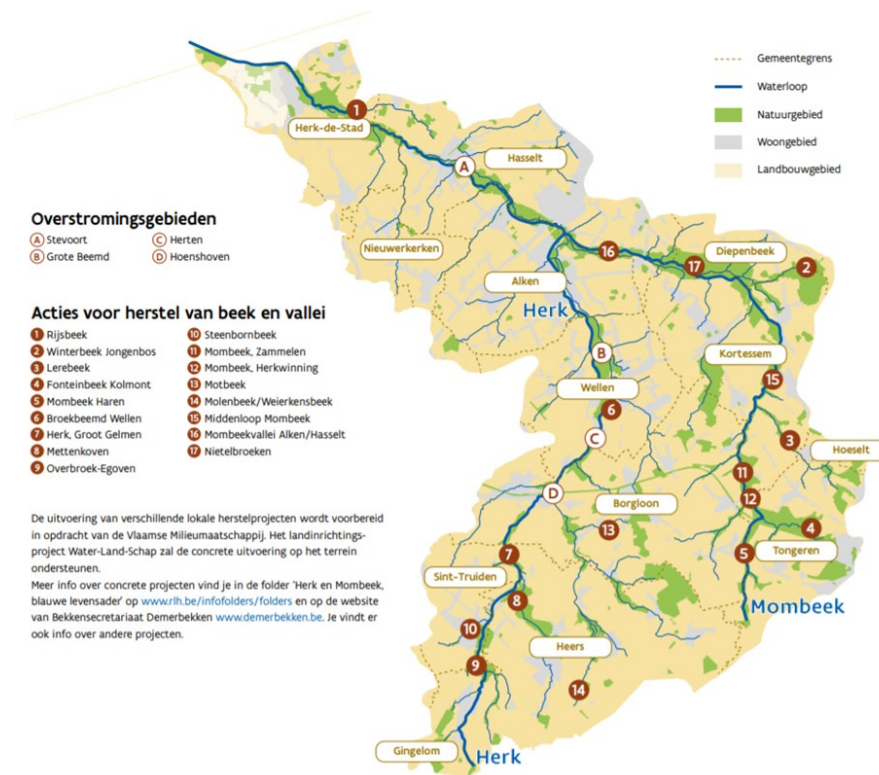
Onderdeel van actie [4B_B_0308](#). Een **voorontwerp** werd in het kader van het dienstenbestek opgemaakt. Het project aan de Lerebeek loopt **en wordt in 2024 uitgevoerd**

GRENSVERLEGGEND WATERLANDSCHAP

➡ Waterlandschap Herk & Mombeek

De Uitvoering van de acties binnen [Waterlandschap Herk en Mombeek](#) (actie [4B_B_0334](#)) is volop bezig en situeert zich rond **vier Demoprojecten: (1) Grasland, (2) Biodiverse randen aan fruitplantages, (3) akkerbiodiversiteit en infiltratie en (4) Beekstructuurherstel**.

De invulling van de laatste demo beekstructuurherstel werd voorbereid in een dienstenopdracht, ondersteund door VMM en valt grotendeels samen met de hiervoor besproken structuurherstelacties op de bovenlopen van Herk-Kleine Herk en Mombeek en wordt elders in dit document besproken.

➡ Waterlandschap 'graslanden en moerassen' in Herk en Mombeek

In de Haspengouwse beekvalleien komen nog relatief veel waardevolle graslanden en moerassen voor. Dit waterlandschapsproject ['graslanden en moerassen in de valleien van Herk en Mombeek'](#), getrokken door Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren werd **opgestart in 2023** onderzoekt het behoud en herstel van de historische graslanden en moerassen in de vallei van de Herk en de Mombeek. Het project richt zich op de wetenschappelijke onderbouwing van de klimaatrobustheid van biodiverse graslanden en moerassen, een optimaal beheer van deze percelen door landbouwers, private eigenaars en gemeentebesturen, de aanstelling van ambassadeurs en de samenwerking met overheden voor beheer en bescherming van graslanden en moerassen. Hierbij is er ook aandacht voor het bevorderen van de biodiversiteit. Dit is een nieuw

waterlandschapsproject, maar het sluit wel aan het andere Waterlandschapsproject deelgebied Herk & Mombeek (actie [4B B_0334](#))

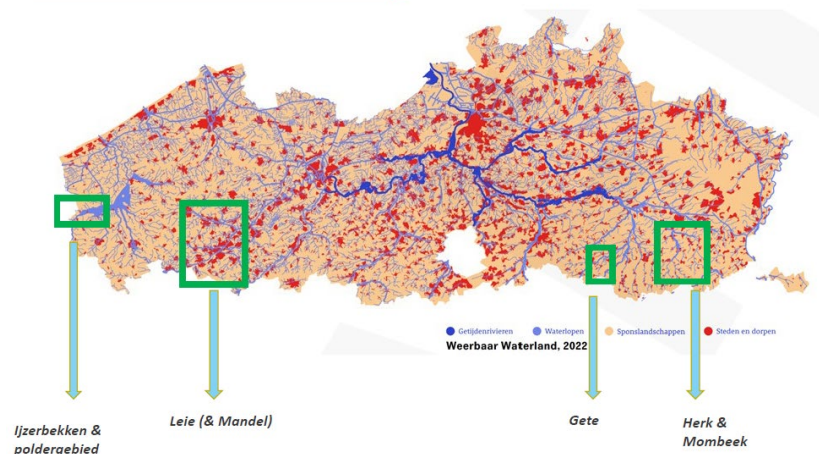

➡ Weerbaar Water+Land+Schap

Onder de bestaande waterlandschapsprojecten in Vlaanderen werd gekeken in welke gebieden men, inzake gebiedscoalitie, ver genoeg staat om naar een opschaling van de bestaande proefprojecten te gaan, gekaderd in de methodiek van het rapport 'Weerbaar Waterland'. Vier coalities werden hiervoor geselecteerd, waarvan twee in het Demerbekken: Herk & Mombeek en Getes. Het is de bedoeling om in die gebieden een stap verder te gaan dan in de gewone waterlandschapsprojecten. Het project wordt half 2023 opgestart, het finaal actieprogramma is voor 2024, uitvoering voor 2025.

Weerbaar Water+Land+schap

De waterlopen de Herk en de Kleine Herk lopen parallel doorheen het dorpscentrum van Alken. Tussen deze waterlopen ligt het sport- en recreatiedomein de Alk. Het hele domein ligt in overstroomingsgevoelig gebied. Met het masterplan “Alken Vallei 2030 wil de gemeente deze omgeving omvormen tot een langgerekt valleipark met ruimte voor water, (vallei)natuur, sport en recreatie.. Hierbij zullen stukken van de Grote Herk worden opengelegd en ingericht met zachte oevers. De Kleine Herk zal op bepaalde locaties opnieuw ruimte krijgen om te meanderen en daardoor meer water te bergen. Lager gelegen delen naast vijvers en poelen zullen dienen als bufferbekken zodat het gebied als een spons in het hartje van Alken kan fungeren. De eerste stap van in dit masterplan wordt via dit groenblauwe dooraderingsproject uitgevoerd. De werken, ondersteund in het kader van het project groenblauwe dooradering worden door de gemeente Alken uitgevoerd in samenwerking met VMM, Fluvius, Aquafin, provincie Limburg, natuurverenigingen, Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren, Molenzorg Zuid-Limburg en Watering De Herk worden gestart in 2023 en lopen drie jaar

VERNIEUWENDE AANPAK VAN WATER IN DE DORPSKERN IN ALKEN

Groenblauwe ader van de Herk in de dorpskern van Alken

Als lokaal bestuur speelt Alken maximaal in op het Blue Dealbeleid van de Vlaamse regering en van Vlaams minister van Omgeving Zuhal Demir en haar administratie.

Zo heeft Alken na de Vlaamse oproep ‘Groenblauwe dooradering 2.0’ een gunstige beslissing gekregen voor de betoelaging van onder meer het weer openleggen van de Herk aan het Laagdorp en het omvormen van het recreatiedomein De Alk tot een valleipark.

Dit nieuwe voorstel sluit zoals gezegd, nauw aan bij het project Alken Vallei 2030 dat volgende programma’s omvat: - De uitbouw van een volwaardig valleipark met onder meer ruimte voor de Herk, die in de dorpskern weer wordt opengelegd. - De site-ontwikkeling van De Molen aan de Herk; deze site moet de toegang worden voor het valleipark, de vallei Herk en Mombeek, én mogelijk voor het Landschapspark Hart van Haspengouw.

Openleggen Bapenakkerse Beek in centrum Alken

Dit is een nieuwe deelactie, die kan beschouwd worden als onderdeel van actie [4B_B_0304](#). Alken wil in een ander deel van het dorpscentrum de Bapenakkerbeek terug openleggen en tegelijk de aangrenzende speelplaats van de gemeentelijke basisschool De B@sis (lager onderwijs) ontharden en vergroenen. Het voorstel bevat twee geïntegreerde delen

- Vanaf de Papenakkerstraat richting dorpskern wordt de Bapenakkerbeek over een lengte van ± 187 meter niet alleen terug opgelegd, maar ook weer in zijn oorspronkelijke bedding aangelegd.

- De speelplaats van de leerlingen lager onderwijs van de gemeentelijke basisschool De B@sis wordt onthard en vergroend, met een mogelijke uitbreiding naar de speelruimte rond het lokaal van de jeugdvereniging KSA.

Dit project biedt een grote meerwaarde voor de huidige open ruimte vlakbij de dorpskern: meer beleving, meer groen, meer blauw, meer biodiversiteit en meer klimaatbestendigheid. Voor het voorstel van dit project wordt samengewerkt met provincie, bekkensecretariaat, Fluvius, Regionaal Landschap en Natuurpunt.

Het betrokken gebied is ideaal om in te richten als parkzone. Met kleinere infrastructurele ingrepen kan het water terug zichtbaar gemaakt worden. Er is tevens ruimte voorzien voor waterinfiltratie. Bijhorende omgevingswerken – onder meer herstel van de oevers, aanleg van kleine poelen en aanplanting van aangepaste vegetatie (bv. bloemenweide) - dragen eveneens bij om dit gebied te herwaarderen.

EROSIEBESTRIJDING

➡ Erosiebestrijding in het gebied van Herk & Mombeek

In het afstroomgebied van de bovenloop van de Herk en van de Herkebeek werden in 2022 erosiemaatregelen uitgevoerd in Gingelom voor 27,92 ha (actie, [8B A 0138](#)). Voor het afstroomgebied van de Mombeek was dat 20,2 ha in Tongeren.

LANDSCHAPSPARK HART VAN HASPENGOUW

➡ Masterplan met hoop op zegen ...

Bij de oproep voor nationale parken en landschapsparken bleef na de eerste ronde in het Demerbekken alleen het project voor een [landschapspark 'Hart van Haspengouw'](#) over. Intussen heeft regionaal landschap Haspengouw en Voeren een Masterplan opgemaakt, waarin het integraal waterbeleid een zeer belangrijke rol speelt. Mocht deze kandidaat ook in de tweede ronde gekozen worden, dan geeft dit extra mogelijkheden voor het waterbeleid in het gebied. Tegen eind 2023 zal dit duidelijk zijn. De eerste strategische doelstelling in het opgemaakte masterplan, 'het versterken van de structurerende beekvalleien en vruchtbare plateaus van het natuurlijk glooiend Haspengouw' focust zowel op het volledig herstel van de beekvalleien van Herk en Mombeek als op het terug 'sponslandschap' maken van de plateaus. Dit is geen aparte actie, maar in het Masterplan worden de aspecten beek- en valleierherstel en herstel van het sponslandschap sterk benadrukt. Bij een finale goedkeuring van dit landschapspark (wat niet zeker is, want maar 3 van de 6 kandidaten zullen effectief landschapspark worden), zal er zeker extra worden ingezet op integraal waterbeleid in dit gebied. Meer informatie in de [landschapsbiografie](#) van het gebied, het [masterplan](#) en het [operationeel plan](#).

WATERPROOF IN DE FRUITSTREEK

➡ Project 'Waterproof in de Fruitstreek'

**WATER
PROOF**

Het Blue Deal project Vlaanderen [WaterProof](#) zet in op waterwinsten voor de fruittelers van Haspengouw en Hageland. Slimme ingrepen in boomgaarden en plantages laten toe om meer water vast te houden in de bodem, gaan beter om met het beschikbare water en maken de fruitteelt minder droogtegevoelig en meer toekomstbestendig.

'[WaterGemeenschap](#)' zet hier in op een intensieve samenwerking tussen de lokale fruittelers en andere lokale organisaties en belanghebbenden. Binnen de fruitteelt wordt er heel wat grondwater gebruikt voor diverse activiteiten. De WaterGemeenschap wil de mogelijkheden verkennen om hemelwater op te vangen en slim te bufferen. Dit water kan dan vervolgens gebruikt worden door de fruittelers. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan monitoring om doeltreffend te irrigeren en aan peilgestuurd drainagesystemen om

water vast te houden. Ook wordt er ingezet op beter bodembeheer zodanig dat de grondwatervoorraden aangevuld kunnen worden. Meer info op <https://vlaanderenwaterproof.be/nl>.

Op de Demerdag van 24 april 2023 werden het project en de eerste resultaten van de demonstratieprojecten voor een uitgebreid publiek toegelicht.

Een ander voorbeeld hiervan is het **Fruitwater project** dat via de oproep **Proeftuinen Droogte in 2022**, als onderdeel van de Blue Deal, steun kreeg van minister Demir. Een systemische insteek brengt niet enkel waterwinst voor de fruitbouwers maar evengoed voor andere stakeholders: minder verdroging van landschap en de natuur, minder water- en modderoverlast bij hevige neerslag.

KNELPUNTEN, AANDACHTSPUNTEN, UITDAGINGEN

- Het integraal project 'Herk en Mombeek', dat enkele jaren geleden samen werd opgestart door bekkensecretariaat Demerbekken en Regionaal Landschap

Haspengouw en Voeren, wordt stilaan een begrip in het integraal waterbeleid. In het verleden werden hier al talloze hermeanderingsprojecten gerealiseerd en in het kader van de dienstenopdracht, ondersteund door VMM, werden een groot aantal nieuwe deelprojecten uitgewerkt. Tegelijkertijd worden in het gebied de nieuwe horizonten van weerbaar waterland en natte (veen)natuur verkend. Dit gebeurt ook in nauwe samenwerking en met ondersteuning van waterlandschap. Het gebied is tegelijk ook kandidaat Landschapspark en één van de drie focusgebieden van het project Waterproof in de Fruitstreek, waar ook de relatie van water en landbouw wordt onderzocht.

- Gevolg van dit succes is dat er heel veel projecten tegelijk bezig zijn en dat een beperkt aantal mensen, bij meerdere actoren in het gebied (regionaal landschap, provincie Limburg, VMM, Bekkensecretariaat) instaat voor de realisatie van een hele hoop al deels ontwikkelde uitvoeringsprojecten. Dikwijls gaat het om sterke projecten, die echter complex zijn, ook in hun uitvoering, omdat er veel betrokken partijen zijn. De beschikbaarheid aan mankracht de komende jaren zal de crux zijn die de uitvoering bepaalt.

Velpe

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Velpe is een speerpuntgebied klasse 3. Het gebied heeft enkel nog natuurlijk herstel nodig om na 2027 de goede ecologische toestand te kunnen bereiken.

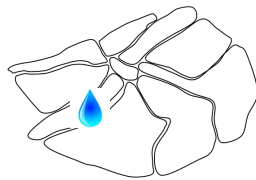
wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) wordt voor de Velpe ingeschat als hoog. Om zowel overstromingen als droogte te bestrijden is een benadering vanuit het hele watersysteem noodzakelijk, zoals voorgesteld in het rapport '[Weerbaar Waterland](#)'. Zie ook de gebiedsspecifieke bespreking, principes en acties in het [overstromingsrapport van het Demerbekken](#) naar aanleiding van de overstromingen van zomer 2021. In het samenvloeiingsgebied van Herk, Gete, Velpe en Demer komt een groot deel van het water uit het Demerbekken samen. De gecontroleerde overstromingsgebieden, (binnenbekken) Schulensbroek en Webbekomsbroek, werden in juli 2021 maximaal benut maar ook het buitenbekken van Schulensbroek stond onder water. Herk de Stad kreeg te maken met plaatselijke wateroverlast en dijkdoorbraken. Halen centrum stond onder water, onder invloed van Gete en Velpe. Om verdere wateroverlast te voorkomen werd op 16 juli de Getedijk doorgestoken. Neveneffect van deze 9 doorbraak was dat twee perenplantages, op grondgebied Herk-de-Stad, onder water kwamen te staan. Ook hier is duidelijk dat structurele maatregelen nodig zijn. Die worden ook ten volle aangeboord in het project Waterlandschap Velpe dat Regionaal Landschap Zuid-Hageland indende op vraag van het Demerbekken en het integraal project Velpe.

watertekort

De voorbije jaren maakte dit gebied, net zoals andere gebieden in het Demerbekken, kennis met ernstige verdroging. Het Demerbekken streeft ernaar om de principes van het integraal waterbeleid in elk project toe te passen, wat betekent dat in elke actie het

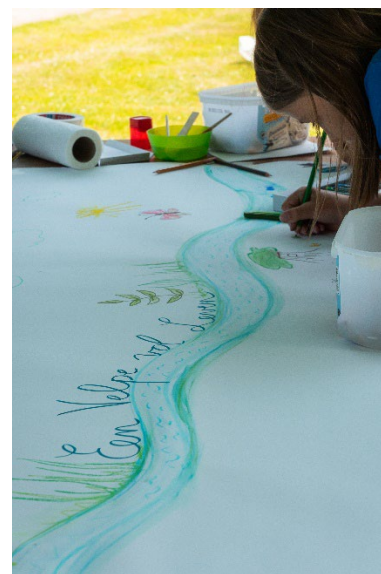

verbeteren van waterkwaliteit, biodiversiteit en het aanpakken van droogte en wateroverlast maximaal moeten samengaan. Deze principes staan ook in de onder de hoofding 'wateroverlast' geciteerde rapporten 'overstromingsrapport Demerbekken 2021' en 'Weerbaar Waterland' (zie aldaar). Zie verder ook in de beschrijving van de acties.

waterbeleving

In de geest van het integraal waterbeleid proberen we in elke actie de aspecten waterbeleving, educatie en communicatie een belangrijke plaats te geven in elke actie. Door de sterke samenwerking van bekkensecretariaat en regionale landschappen (dikwijls in het kader van waterlandschaps- of strategische projecten) wordt dit ook heel concreet. Zie verder ook bij de bespreking van de acties. Veel hangt af van de beschikbaarheid van mensen en middelen om deze 'finishing touch' ook op een goede manier waar te maken op actieniveau. In het waterlandschapsproject wordt hier veel aandacht besteed (zie verder). Zo wordt er bijvoorbeeld op 4 juni 2023 een **Velpepicknick** georganiseerd.

Sfeerbeeld bij de Velpe Picknick op 4 juni 2023 (Regionaal Landschap Zuid Hageland)

➤ **Meer info: bekkenspecifiek deel Demerbekken**

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het bekkensecretariaat trekt verder het Integraal Project Velpe, dat het in de vorige planperiode opstartte met een doorlichting van de Velpe. Intussen werd, op vraag van het bekkensecretariaat, een project **waterlandschap** ingediend, dat werd goedgekeurd en opgestart in 2023. In dit waterlandschapsproject, getrokken door Regionaal Landschap Zuid Hageland, met steun van het bekkensecretariaat participeren dezelfde stakeholders als bij het integraal project: alle betrokken waterbeheerders (VMM, provincie Vlaams Brabant, Watering Het Velpedal, Watering De Velpe), gemeente- en stadsbesturen (Bierbeek, Boutersem, Glabbeek, Kortenaken, Tienen, Halen), Vlaamse administraties (VMM, VLM, ANB, Dep. Landbouw en Visserij, Dep. omgeving), rioolbeheerders (Aquafin en Fluvijs), het middenveld (boerenbond, natuurland) en het Regionaal Landschap Zuid-Hageland.

➤ **Meer info: bekkensite Demerbekken en bekkenspecifiek deel Demerbekken**

[De opstart van het project in beeld](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

WATERLANDSCHAP VELPE

➞ Waterlandschapsproject Wet Nature DeVELPment

Bij de opmaak van het stroomgebiedbeheerplan was het waterlandschapsproject voor de Velpe nog niet goedgekeurd. Het staat dus niet als actie vermeld in het plan, maar sluit ten eerste aan op de doelstellingen voor de Velpe en met name de acties rond structuurherstel op beneden- en bovenloop (actie [4B B 0312](#) en [4B B 0311](#)). Het waterlandschapsproject werd op vraag van het bekken ingediend en kan beschouwd worden als een soort 'uitvoeringsprogramma met middelen' van het integraal project

In 2022 maakte regionaal landschap Zuid-Hageland het **gebiedsprogramma** op voor het nieuwe waterlandschapsproject. Dit gebeurde in nauwe samenwerking en overleg met de verschillende partners, in het kader van de structuur van het integraal project.. **Uitvoering van het programma gebeurt van 2023 tot 2026. Het project zet in op de 3 Velpe ambities:**

AMBITIE 1: Klimaatrobuuste vallei met

i. een groot waterbergend vermogen en aandacht voor droogte

- *Vertraagde afvoer en infiltratie bovenstrooms en op valleiflanken*

- *Stroomopwaarts ruimte voor water in de vallei (herstel natuurlijke valleiwerving)*

ii. een verbeterde waterkwaliteit

iii. biodiversiteitsversterking

AMBITIE 2: Klimaatrobuuste en duurzame landbouw met

I. een betere waterhuishouding en waterinfiltratie

II. aandacht voor erosiebestrijding naast zijwaterlopen en op de plateaus

AMBITIE 3: Waterbeleving bevorderen door

I. de focus op toegankelijkheid

II. de inzet op sensibilisatie en communicatie

➞ Masterplan bovenstroomse waterberging met beheerplan waterlopen

Dit is actie 1 van waterlandschap Wet Nature DeVELPment. De studie 'Masterplan bovenstrooms waterberging' en 'beheerplan waterlopen' hebben betrekking op de gemeenten Boutersem en Bierbeek. **Uitvoering is voorzien tussen 2023 en 2026.**

➞ Beek- en valleierstel Kleine Vondelbeek

Dit is actie 2 van waterlandschap Wet Nature DeVELPment. Voor de Kleine Vondelbeek in Boutersem wordt voorzien in het herstel van de natuurlijke meandering, waarbij het water vertraagd en de beekbodem verhoogd wordt en de beschoeiing van Kleine Vondelbeek wordt verwijderd. Deze actie wordt gekoppeld aan het Blue Deal project 'Groenblauwe dooradering in de bebouwde ruimte' door gemeente Boutersem, dat verder in dit document besproken wordt. **Uitvoering is voorzien tussen 2023 en 2026.**

➡ Beek- en valleierherstel Moergracht

Dit is actie 3 van waterlandschap Wet Nature DeVELPment. Aan de moergracht zal met graafwerken gezorgd worden voor een hermeandering en een dijkconstructie met knijpfunctie, die pas zal gebruikt worden, wanneer de riolering is aangesloten. In 2023 wordt gewerkt aan het voorontwerp en wordt er verder gemodelleerd. **Uitvoering is voorzien in 2024.** Het project wordt verder afgestemd met Aquafin en met het 'Natuur in je buurt' project. Fluvius zorgt voor cofinanciering.

➡ Opheffen vismigratieknelpunten Kasteel Kwabeek, Kwademolen, Breisemmolen met een visvriendelijke bypass

Dit is actie 4 van waterlandschap Wet Nature DeVELPment. In 2023 werden de vroegere ontwerpen besproken met de betrokken partners.. **Uitvoering voorzien tegen eind 2024.**

➡ Structuurherstel zijbeken Velp in Kortenaak

Dit is actie 5 van waterlandschap Wet Nature DeVELPment. In 2023 en 2024 bekijkt een studiebureau op welke manier aan structuurherstel gewerkt kan worden in Kapellebeek, Kattebeek en Beek 3088 (bv. Beekbodem verhoging, schanskorven op de beekbodem, micromeandering. via graafwerken beekbodem verhoogd en oeverwallen verlaagd worden. Schanskorven worden verwijderd, micromeandering wordt aangelegd. Er wordt ook gedacht aan het opstuwen van het water in de over-gedimensioneerde beken met visvriendelijke stuwen. **Uitvoering voorzien tegen 2025.**

➡ Vertraagde afvoer stroomopwaarts van de Velp en aan de zijbeken

Dit is actie 6 van waterlandschap Wet Nature DeVELPment. Om de afvoer stroomopwaarts en via de zijbeken van de Velp te vertragen wordt gedacht aan oeverwal verlaging, beekbodemverhoging en, micromeandering en aan het opstuwen met (visvriendelijke) schotten, De juiste zoekzones zullen nog worden geselecteerd door terreinbezoek en overleg met terreinexperten en de concrete voorstellen worden verder afgetoetst met alle betrokken partijen en verder uitgewerkt door een studiebureau. **Uitvoering voorzien tegen 2025.**

➡ Biodiversiteitsversterking Velp

Dit is actie 7 van waterlandschap Wet Nature DeVELPment. Deze actie wordt getrokken door Natuurpunt Beheer. Zie ook de bespreking over de gebieden Snoekengracht, Molensteen en Paddepoel.)Mogelijke acties zijn het structuurherstel aan de zijwaterloop in de omgeving van Snoekengracht/Grote vondelbeek (voorstudie dienstenbestek) , het omzetten van hellende en erosiegevoelige akkers naar soortenrijk en structuurrijk grasland in ruilverkavelingsgebied, de aanleg van kleine landschapselementen en herstel waterhabitat (poelen, kwelgrachten...), veenherstel- en behoud en het opbreken van drainage (na vooronderzoek). **Uitvoering is voorzien tussen 2023 en 2026.**

➡ Fotowedstrijd 'Hallo Velp' en Velpenpicknick

Dit is actie 8 van waterlandschap Wet Nature DeVELPment. In het kader van communicatie, sensibilisatie en waterbeleving organiseert het project een **Fotowedstrijd 'Hallo Velp'!** . En op zondag 4 juni 2023 is er een **Velpenpicknick** met streekproducten.

De Velpen Picknick op 4 juni 2023 (Regionaal Landschap Zuid Hageland)

Er wordt ook gedacht aan een website (www.velpevallei.be), communicatie via gemeenteberichten op maat, extra subsidies voor tentoonstellingen, Velpe-ambassadeurs, klimaatwandelingen... . **Uitvoering is voorzien tussen 2023 en 2026.**

➡ Waterinfiltratie bij fruittelers

Dit is actie 9 van waterlandschap Wet Nature DeVELPment. Sluit aan bij het project 'Waterproof in de Fruitstreek' (zie onder Herk & Mombeek). Bedoeling is om een demo aan te leggen (focus op hellende percelen) met experimenten met Prikgraten in rijstroken, bodembedekkers en sleuven in de zwartstrook, het aanplanten van gemengde hagen en het aanleggen van Wadi's en poelen. . **Uitvoering is voorzien tussen 2023 en 2026.**

PILOOTPROJECT VOOR OEVERZONES IN VLAANDEREN

➡ Oeverzone Velpe

Dit is actie 12 van waterlandschap Wet Nature DeVELPment. De VMM trekt hier het project voor de oeverzone langs de Velpe. Het is de bedoeling om te komen tot een multifunctionele oeverzone, die zorg draagt voor de buffering van nutriënten, meer ruimte voor water geeft en zorgt voor meer infiltratie. Oeverwallen kunnen worden verlaagd.,

Het -concept wordt uitgewerkt voor de Velpe 1ecategorie (waterbeheerder VMM)-en voor de bovenlopen. **In 2023 start de visievorming** en wordt een concreet oeverzonevoorstel opgemaakt door de Werkgroep Oeverzone Velpe **In 2024 starten we met onderhandelingen** rond overeenkomsten, grondenruil, aankoop en vergunningen. **In 2025 plannen we de eerste terreinwerken en inrichting.**

Het project kadert in de actie 'Beek- en valleierstel voor het afstroomgebied van de Velpe, 1ste categorie in het kader van integraal project Velpe' (actie [4B B 0312](#))

BEEK EN VALLEIHERSTEL VAN DE VELPE IN VOLLE VOORBEREIDING

In het kader van de dienstenopdracht, ondersteund door VMM, worden een aantal deelprojecten beek- en valleierstel in de vallei van de Velpe en van haar zijlopen, uitgewerkt. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met het waterlandschapsproject, dat ook in een aantal gevallen zorg draagt voor de uitvoering. Actieve partners zijn hier Watering Velpedal, Regionaal Landschap Zuid Hageland, Natuurpunt Oost Brabant, VMM, ANB en

Bekkensecretariaat Demerbekken. **De uitwerking van zowat alle deelprojecten is reeds gestart (2022-2023), uitvoering is gepland tussen 2023 en 2026.**

➡ Beek- en valleierstel van de bovenstroomse Velpe en zijlopen

Er worden ook een aantal acties voorbereid in het kader van de dienstopdracht Demer Zuid -Dijle-Zenne, die, met ondersteuning van VMM en de provincie Vlaams Brabant, door het studiebureau Sweeco voorstudies en voorontwerpen voorbereid voor specifieke projecten.

➡ Groenblauwe dooradering met de kleine Vondelbeek in Boutersem

De gemeente Boutersem wil de **vallei van de Kleine Vondelbeek, gelegen in het centrum van Boutersem, herwaarderen, versterken en klimaat robuuster maken.** Daartoe wordt de **noord-zuid verbinding van de vallei hersteld** en wordt er **in de vallei meer ruimte voor water en groen** gecreëerd. Het kerngebied van de vallei wordt geherwaardeerd als **moeras- en overstromingsgebied**. Verschillende **onthardings**initiatieven zorgen ervoor dat er in het gebied meer water kan infiltreren. Daarnaast zorgen deze maatregelen voor een betere **beleving** van de omgeving en meer **biodiversiteit**. **Het project loopt van 2022 tot 2027.**

1. Sloop boogloodsen in park- en overstromingsgebied, opbreken verhardingen, herstel natuurlijk reliëf
2. Sloop woning nr. 264, herstel beekvallei
3. Wijziging kruispunt, ontharden middenstrook N3, herstel beek in open bedding
4. Opbreken verharding busstelplaats herstel natuurlijk reliëf
5. Verwijderen parkeerterrein fit-o-meter, herstel natuurlijk reliëf
6. Slopen kantine korfbal
7. Slopen sanitaire blok korfbal
8. Sloop bergingen scouts
9. Ontharden terrein Lourdesgrot
10. Herstel natuurlijke meandering Kleine Vondelbeek en opheffen drainering sportveld
11. Verwijderen beschoeiing van Kleine Vondelbeek en herstel natuurlijke meandering
12. Aanleg circulair pad rond het valleigebied van de Kleine Vondelbeek met instapplaatsen en meervoudig ruimtegebruik
13. Planologische ruil woongebied in beekvallei
14. Ontharden Kerkplein
15. Ontharden Dorpsstraat tussen aansluiting Korte Steeg en pastorie

➡ Beek- en valleierherstel benedenstrooms aan de Velpe

In het kader van de actie 'Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Velpe, 1ste categorie in het kader van integraal project Velpe' (4B B 0312) worden verschillende deelacties uitgewerkt, waaronder de visdoorgang Arnautsmolen in Kortenen en structuurherstel tussen Glabbeek en Kortenen.

➡ Structuurherstel aan de benedenstroomse Velpe tussen Glabbeek en Kortenen

De Velpe 1e cat heeft op een aantal trajecten een goede structuurkwaliteit. Tegelijkertijd is er een aangepast maaibeheer door VMM AOW dat een natuurlijke structuur op vele plaatsen toelaat. Op een aantal plaatsen is de Velpe echter zodanig rechtgetrokken, dat het nog jaren kan duren vooraleer de waterloop hier vernatuurlijkt. Structuurherstel kan hier actief versneld worden door een aantal ingrepen uit te voeren. Door nadien ook daar aangepast maaibeheer toe te passen kan een goede hydromorfologische structuur worden bereikt. Samen met een verbetering van de fysisch-chemische kwaliteit van het water kan dit leiden tot een goede ecologische toestand van het Vlaams waterlichaam. Hierbij wordt gewerkt aan:

- ➡ - het aansluiten van twee kleine historische meanders van de Velpe juist stroomopwaarts de straat Donk (Kortenen) op linkeroever die werden afgesneden door een rechtekking.

Figuur: ontwerpschets opwaartse meander

- ➡ - structuurherstel van de Velpe tussen Nieuwstraat en uitlaat GOG:. De gronden zijn in eigendom van VMM en worden beheerd door ANB. Met het oog op de gewenste natte natuurdoelstellingen in dit Habitatrichtlijngebied is verhoging van de grondwatertafel wenselijk. Structuurherstelmaatregelen maken vernatting mogelijk maken en verbeteren tegelijk de ecologische toestand van de Velpe. In het verleden werden reeds vijf afgesneden meanders aangesloten. Doelstelling is dat de maatregelen kaderen binnen het natuurbeheerplan voor dit gebied.

Figuur: Velpe tussen Nieuwstraat en uitlaat van het gecontroleerd overstromingsgebied (paars: afschuinen oevers, oranje: watervoerend maken van oude Velpe; rood: nieuwe meanders, groen: natuurlijke stroomdeflectoren)

- ➡ - structuurherstel Velpe tussen Nieuwstraat en Zuurbemdesteenweg inclusief optimaliseren van vismigratie : De gronden in deze zone zijn grotendeels in eigendom van Vlaams Gewest (VMM en ANB) en worden beheerd door ANB. De doelstelling is: (1) verbeteren van de hydromorfologische structuur van de Velpe; (2) Verbeteren van de vismigratie door optimaliseren van de bestaande vistrappen;

Ontwerpscenario's voor optimalisatie vistrappen t.h.v. de Arnautsmolen (groen: langs Gelbeek, blauw: langs Gelbeek en waterloop, rood: nieuwe bypass; geel: optimalisatie bestaande vistrappen)

➡ Structuurherstel Velp ter hoogte van de Paddepoel

De Velpvallei ter hoogte van Bunsbeek is een groot openruimte gebied. Daarnaast is dit segment van de Velpvallei een belangrijk erkend natuurgebied. Door een waterbeheer gericht op afvoer van water is er een sterke drainage en zakt de grondwaterstand in de zomer steeds dieper weg, met een sterke verdroging van de natuurwaarden tot gevolg.

In het gebied van de Paddepoel is de Velp 1e cat in het verleden in de vallei verlegd en zijn de oeverwallen sterk opgehoogd in functie van de watermolen van Pamelen en om overtopping van de waterloop tegen te gaan. Daarnaast bevinden zich in het reservaat de Leibeek, Hagerotbeek, en Kleine Velp. Deze deelopdracht wordt deels mee beschreven onder deelopdracht 2.5 voor wat betreft de ingrepen aan de Velp. Voorliggende opdracht focust op verondieping en structuurherstel van Leibeek en Kleine Velp met het oog op het verbeteren van de ecologische toestand van de waterlopen en het verhogen van de grondwaterstanden. De voorbije jaren zijn de Kleine Velp en Leigracht al deels verondiept of zelfs gedempt met een sterke stijging van de grondwaterstand tot gevolg. Het lokaal

verlagen van de oeverwallen van de Velp wordt opgenomen in deelopdracht 2.5, doch de effecten daarvan op de vallei dienen in deze deelopdracht ook te worden onderzocht.

situering structuurherstel en verondieping op Velp, Kleine Velp en Leigracht thv Paddepoel

Het project kadert in de actie 'Beek- en valleiherstel voor het afstroomgebied van de Velp, 1ste categorie in het kader van integraal project Velp' (actie [4B B 0312](#))

In **2022** gingen Bekkensecretariaat, VMM en studiebureau op **terreinbezoek met betrokkenen** en werd een eerste **ontwerp** opgemaakt. In **2023** wordt dit verder verfijnd.

➡ Structuurherstel en tegengaan verdroging ter hoogte van de Eksterbeemdenbeek in Vissenaken (Tienen)

De benedenloop van de Eksterbeemdenbeek is in de loop van de geschiedenis verlegd. Tot en met de Popp-kaarten (1842-1879) mondde de Eksterbeemdenbeek uit in de Velp stroomopwaarts van de Aarschotsesteenweg via het huidige waterloopje "Wvtnn-42". Nadien is de Eksterbeemdenbeek verlegd en mondt ze stroomafwaarts van de Aarschotsesteenweg uit zodat een natte kwelzone onderaan de sterk hellende percelen gedraineerd werd en voor landbouwdoeleinden bruikbaar werd. In deze deelopdracht van het dienstenbestek worden de mogelijkheden en hydrologische voorwaarden onderzocht om de Eksterbeemdenbeek terug in de Velp te laten uitmonden stroomopwaarts van de Aarschotsesteenweg, zodanig dat een deel van de huidige Eksterbeemdenbeek kan gedempt worden en kwelafvang wordt tegengegaan. In **2022** hadden bekkensecretariaat en studiebureau een **terreinbezoek met betrokkenen**, werden **opmetingen** gedaan en een

ontwerp gemaakt. Het is de bedoeling om in 2023 de ontwerpplannen te finaliseren en over te gaan tot een **aanvraag van omgevingsvergunning**.

Atlas der Buurtwegen (1841)

Het deelproject valt onder de actie 'Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Velpe, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Velpe' ([4B B 0311](#)).

➡ Tegengaan van verdroging ter hoogte in natuurgebied Snoekengracht (Velpe en Vondelbeek in Boutersem)

De Vondelbeek is een zijloop van de Velpe en maakt deel uit van natuurgebied de Snoekengracht (E-048). De Vondelbeek bestaat uit twee segmenten: een vloedgracht gevoed door regenwater en een kwelwaterloop ter hoogte van de Snoekengracht. In het kader van de ruilverkaveling Willebringen zal hier ook gewerkt worden aan brongerichte maatregelen door waterbuffering (bekkens), aanleg van bufferstroken en de meest erosiegevoelige en steile akkers uit landbouwproductie nemen ter hoogte van de kop van Koutemveld. Deze brongerichte maatregelen zijn belangrijk voor het verminderen van de sedimentafvoer naar de Velpe.

De afgelopen 3 jaren is de bovenstroomse Vondelbeek steeds droog komen te staan, in 2020 zelfs tot 26 november. Dit deel van de Vondelbeek is een infiltratiegebied en cruciaal voor het aanvullen van de grondwater reserves. Het tweede deel bestaat uit habitatbossen van het type Elzenbroekbos die gebonden zijn aan de ondiepe grondwatertafel. Door het wegzakken van de waterloop wordt het regenwater sneller

afgevoerd en het infiltratiegebied onderbenut. In de kwelbossen heeft dit wegzakken van de waterloop een verdrogend effect door het afvangen van grondwater. Binnen dit project wensen we hier te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om dit te verhelpen.

Figuur: Natuurgebied Snoekengracht.

De inrichtingswerken voor structuurherstel op de Velpe en de Vondelbeek situeren zich op eigendommen van Natuurpunt, in het natuurgebied Snoekengracht (E-048). De Velpe ligt hier lokaal zeer diep en heeft een sterk ontwaterende functie, net als de Vondelbeek. Bovendien zorgt een uitgebreid netwerk van rabatten in de broekbossen voor een versnelde captatie van opwellend grondwater. De Snoekengracht herbergt bovendien verschillende unieke kalkrijke bronnen. Het project zet in op klimaatbuffering door de veenvorming in de elzenbroeken te herstellen via het optrekken van de grondwatertafel en een vertraagde afvoer, en dit door het verondiepen van de bodemprofielen van zowel Velpe als Vondelbeek. Het onderzoek kan zich richten op de werkzaamheid van knippen en stuwen, of het opstuwen via herprofilering van Snoekengracht en/of Vondelbeek.

Het deelproject valt onder de actie 'Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Velpe, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Velpe' ([4B B 0311](#)). In 2022 organiseerden bekkensecretariaat en studie bureau een **terreinbezoek met betrokkenen** en werden **opmetingen** en de **opmaak van een ontwerp** uitgevoerd. De ontwerpplannen worden **verder verfijnd in 2023**

➡ Tegengaan van verdroging in de omgeving van Molensteen (Velpe in Opvelp (Bierbeek))

De Velpe vindt haar bron in Opveld, natuurgebied Molensteen is de eerste plaats waar de Velpe ruimte en een eigen vallei heeft. Doel is de vallei van de Velpe stroomopwaarts van Neerveld en de autostrade terug in contact brengen met de bedding thv. Molensteen en de structuur en het bodempeil van de Velpe en van de Vloedgracht opnieuw naar een aanvaardbaar en meer natuurlijk niveau brengen. In het kader van het dienstenbestek wordt onderzocht welke maatregelen mogelijk zijn zonder daarbij een al te grote impact qua wateroverlast verder stroomopwaarts te veroorzaken. Dit structuurherstelproject beoogt het verondiepen waar mogelijk en het verbeteren van de structuurkwaliteit van de Velpe en van de Vloedgracht, die historisch ten dienste stond van de watervoorziening van de vijvers van de molen te Neerveld. Vandaag vangt deze heel wat mineralenrijk grondwater af. Doelstelling is de vallei van de Velpe terug in contact brengen met de bedding thv. natuurgebied Molensteen (E-237) en daar streven naar een aanvaardbare structuur en peilniveau, conform de referentiewaarden voor grondwaterafhankelijke habitats. In 2022 begonnen Bekkenssecretariaat en studiebureau met een terreinbezoek met de betrokkenen, werden opmetingen gedaan en een ontwerp opgemaakt. In 2023 wordt dit ontwerp verder verfijnd. Het deelproject valt onder de actie 'Beek- en valleiherstel voor het afstroomgebied van de Velpe, waterlopen 2de en 3de categorie in het kader van integraal project Velpe' ([4B B 0311](#)).

➡ Erosiebestrijding aan de Velpe

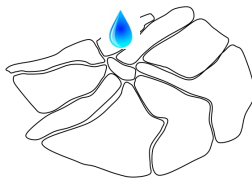
In het stroomgebied van de Velpe werden in 2022 voor 31,66 ha erosie maatregelen uitgevoerd: (actie [8B A 0148](#)). In Glabbeek werden houthakseldammen gerealiseerd in de Buschovenstraat (2 maal) en in de Sint-Katarinastraat: .

KNELPUNTEN, AANDACHTSPUNTEN, UITDAGINGEN

- ➡ - Het project waterlandschap is sterk gestart en omvat een aantal zeer belangrijke acties. Als waterlandschapsproject 2.0 is er voor dit project een beperkte maar reële mankracht ondersteuning voorzien (de facto 2 dagen per week). Een groot aantal uitvoeringen wordt beoogd: het risico bestaat dat er te weinig tijd gevonden wordt om alle acties goed uit te kunnen voeren. En na 2025 is de permanentie van de mankracht (en middelen) helemaal onzeker.

EROSIEBESTRIJDING

Vallei van de 3 Beken

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Hulpe-Zwart Water is een speerpuntgebied klasse 3. Het gebied heeft enkel nog natuurlijk herstel nodig om na 2027 de goede ecologische toestand te kunnen bereiken.

wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) wordt voor de Hulpe - Zwart Water (Winterbeek) ingeschat als laag. Dat neemt niet weg dat overstromingen stroomopwaarts mee bepaald worden door de mate waarin het watersysteem in dit gebied water infiltreert, vasthoudt en vertraagt. Om zowel overstromingen als droogte te bestrijden is een benadering vanuit het hele watersysteem noodzakelijk, zoals voorgesteld in het rapport '[Weerbaar Waterland](#)'. Zie ook de gebiedsspecifieke bespreking, principes en acties in het [overstromingsrapport van het Demerbekken](#) naar aanleiding van de overstromingen van zomer 2021.

watertekort

De voorbije jaren maakte dit gebied, net zoals andere gebieden in het Demerbekken, kennis met ernstige verdroging. Het Demerbekken streeft ernaar om de principes van het integraal waterbeleid in elk project toe te passen, wat betekent dat in elke actie het verbeteren van waterkwaliteit, biodiversiteit en het aanpakken van droogte en wateroverlast maximaal moeten samengaan. Deze principes staan ook in de onder de hoofding 'wateroverlast' geciteerde rapporten 'overstromingsrapport Demerbekken 2021' en 'Weerbaar Waterland' (zie aldaar). Zie verder ook in de beschrijving van de acties.

waterbeleving

In de geest van het integraal waterbeleid proberen we in elke actie de aspecten waterbeleving, educatie en communicatie een belangrijke plaats te geven in elke actie. Door de sterke samenwerking van bekkensecretariaat en regionale landschappen (dikwijls in het kader van waterlandschaps- of strategische projecten) wordt dit ook heel concreet. Zie verder ook bij de bespreking van de acties. Veel hangt af van de beschikbaarheid van mensen en middelen om deze 'finishing touch' ook op een goede manier waar te maken op actieniveau.

Meer info: bekkenspecifiek deel Demerbekken

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het bekkensecretariaat trekt verder het Integraal Project van de Drie Beken, dat het in 2009 op vraag van het bekkenbestuur opstartte. Al enkele jaren, sinds in 2017 het saneringsproject van de Winterbeek werd opgestart, bevindt het project zich grotendeels in uitvoeringsfase. De saneringswerken, uitgevoerd door VMM en OVAM, werden afgerond in 2023. De werkvelden 'monitoring chlorideconcentratie' en 'waterzuiveringsinfrastructuur' blijven ook na de uitvoering van de werken van belang. De 'ecologische monitoring' werd opgedragen aan 'natuurpunt studie' en wordt de komende jaren verder gezet. De herinrichting van Middelbeek en Kleine Beek gebeurt in het kader van het natuurbeheer in het Vlaams Natuurreservaat 'De Drie Beken'.

 Meer info: [bekkenwebsite Demerbekken](#) en [bekkenspecifiek deel Demerbekken](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

➡ Verbetering structuurkwaliteit in de Vallei van de Drie Beken

De actie 'Verbetering van structuurkwaliteit en natuurlijke waterhuishouding in de Vallei van de Drie Beken ifv de IHD en de GET/GEP KRLW ikv het IP Vallei van de Drie Beken' actie [4B D 0255](#)) werd in 2023 door de VMM afgerond met de nazorg voor het saneringsproject en de uitvoering van fase 4.

➡ Vernatting en sanering van Winterbeek en Hulpe

Door jarenlange industriële lozingen is de Winterbeek sterk verontreinigd. De vierde fase van de sanering situeert zich in het mondingsgebied van de Winterbeek, in de Kloosterbeemden in Scherpenheuvel-Zichem. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en de Vlaamse Waterweg nv voorzien samen met de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en Tessenderlo Chemie nv een natuurgebaseerde sanering op basis van een 'constructed wetland'. Door water van de Demer op te stuwen zal het mondingsgebied van de Winterbeek vrijwel permanent onder water staan. Deze vernatting van de Kloosterbeemden betekent niet enkel een meerwaarde voor de aanpak van de droogteproblematiek, dit zorgt er ook voor dat

vervuilende stoffen zich niet meer verder verspreiden en minder opgenomen worden door organismen. Om de biodiversiteit nog meer te beschermen en te verbeteren wordt dit mondingsgebied herontwikkeld als habitat voor o.a. de roerdomp en de bruine kiekendief.

Die aanpak hoort bij het LIFE-project NARMENA (Nature-based Remediation of Metal pollutants in Nature Areas to increase water storage capacity). In dit Europese project zoeken 7 partners naar oplossingen voor historische metaalverontreiniging in waterbodems. We testen twee types niet-invasieve, natuurgebaseerde saneringsmethoden uit, waarbij we de (water)bodemsanering afstemmen op natuurbehoud en waterberging. Aanvullend op de sanering ontwikkelen we de Kloosterbeemden tot een rietmoeras met waardevolle flora. Door een bres te maken in een oude Demermeander zal er Demerwater naar het gebied stromen. Hierdoor kan het gebied meer water vasthouden en herstellen we het waterbergend vermogen. De werken dragen zo in grote mate bij tot de strijd tegen droogte en kaderen daarom binnen de Blue Deal, het programma van de Vlaamse Regering dat de droogteproblematiek wil aanpakken. Dit alles kadert in de actie 'Verbetering van structuurkwaliteit en natuurlijke waterhuishouding in de Vallei van de Drie Beken ifv de IHD en de GET/GEP KRLW ikv het IP Vallei van de Drie Beken' actie [4B D 0255](#)). Het project NAREMA situeert zich op de grens van integraal project (Sigma) Demervallei en integraal project 'vallei van de 3 beken', daar waar de winterbeek, in de kloosterbeemden, uitmondt in de Demer. In het LIFE-project NARMENA (Nature-based Remediation of Metal pollutants in Nature Areas to increase water storage capacity) zoekt de VMM samen met 6 projectpartners naar oplossingen voor historische metaalverontreiniging. Twee types niet-invasieve, natuurgebaseerde saneringsmethoden uitgetest, waarbij we de (water)bodemsanering afstemmen op natuurbehoud en waterberging. Meer info op : <https://www.vmm.be/water/projecten/life-narmena>

[NARMENA in de Kloosterbeemden in beeld](#)

➡ Project Multi peat

LIFE Multi Peat is een LIFE Climate Change Mitigation project, met de focus op het klimaat.. Door de CO2-capterende werking van veengebieden te herstellen, wordt ook

biodiversiteit beschermd en aangetrokken en beschermen en ontwikkelen we een aantal Europees beschermde habitatten. Er wordt geschat dat de vallei van de Grote Beek na herstel de CO2 uitstoot met meer dan 1000 ton CO2 per jaar reduceert. **Momenteel zijn veel veengebieden verdroogd en stoten ze dus CO2 uit.** Een veengebied is eigenlijk een gebied waar duizenden jaren geleden heel veel CO2 is opgeslagen in de grond. Hiermee kunnen we twee kanten uit: ofwel gaat de CO2 die ooit is opgeslagen geleidelijk aan terug vrijkomen, ofwel herstellen we de werking van het veen en zetten we het proces verder waarin CO2 gefilterd wordt uit de lucht. Binnen het LIFE Multi Peat project zullen een aantal van deze veengebieden hersteld worden. In totaal wordt zo'n 700ha veengebied hersteld, waarvan 130ha in de vallei van de Grote Beek.

De ploeg van Multi Peat is **gestart in maart 2023**. Voorlopig wordt hier ingezet op het **terug openmaken van verruigde stukken als voorbereiding op de werken aan grachtjes**. Eind dit jaar loopt ook de **hydrologische studie** af en kunnen gericht maatregelen worden genomen om het waterniveau te stabiliseren. **In 2024** starten de **werken aan grachtjes** en worden **vergunningen voor verondiepingen van waterlopen** aangevraagd, afhankelijk van wat de studie aantoont. Gezien de sterke drainage van het gebied via vele waterlopen, zullen maatregelen op een aantal categorie 2 waterlopen zijn. De studie zal bepalen waar en hoeveel die nodig zijn.

➡ **hoeve te Molenstede Diest**

Voor actie [4B B0350](#) uit het SGBP is de rode PAS-hoeve te Molenstede Diest (inrichtingsproject Porters Vasdonck) in 2022 afgebroken en werd de site onthard. In 2023 zullen de natuurherstelmaatregelen (o.m. venherstel, bosaanplant) op de site uitgevoerd worden.

Demerdelta

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Demer (III-IV), het Zwart Water en het Schulensmeer zijn een speerpuntgebied klasse 3. Het gebied heeft enkel nog natuurlijk herstel nodig om na 2027 de goede ecologische toestand te kunnen bereiken. De Demer V is een aandachtsgebied klasse 4. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2033 (of erna van zodra natuurlijk herstel heeft plaatsgevonden).

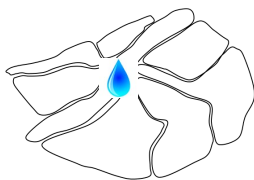

wateroverlast

In dit gebied komen een groot aantal waterlopen samen, waardoor het bij overstromingen meestal een hotspot voor wateroverlast is. Tevens vormt de infrastructuur rond Schulensbroek en Webbekomsbroek net de basis voor het overstromingsbeheer in het Demerbekken. Het overstromingsrisico (getroffen personen) wordt voor Demer III-IV, Gete II, Zwarte Beek en Mangelbeek ingeschat als laag, voor Herk- Kleine Herk als hoog. Dat neemt niet weg dat overstromingen stroomopwaarts mee bepaald worden door de mate waarin het watersysteem in dit gebied water infiltreert, vasthoudt en vertraagt.

Om zowel overstromingen als droogte te bestrijden is een benadering vanuit het hele watersysteem noodzakelijk, zoals voorgesteld in het rapport '[Weerbaar Waterland](#)'. Zie ook de gebiedsspecifieke bespreking, principes en acties in het [overstromingsrapport van het Demerbekken](#) naar aanleiding van de overstromingen van zomer 2021.

In het samenvloeiingsgebied van Herk, Gete, Velpe en Demer komt een groot deel van het water uit het Demerbekken samen. De gecontroleerde overstromingsgebieden, (binnenbekken) Schulensbroek en Webbekomsbroek, werden in juli 2021 maximaal benut maar ook het buitenbekken van Schulensbroek stond onder water. Herk de Stad kreeg te maken met plaatselijke wateroverlast en dijkdoorbraken. Halen centrum stond onder water, onder invloed van Gete en Velpe. Om verdere wateroverlast te voorkomen werd op 16 juli de Getedijk doorgestoken. Neveneffect van deze 9 doorbraak was dat twee perenplantages, op grondgebied Herk-de-Stad, onder water kwamen te staan.

In het kader van het Life Delta project werden een groot aantal maatregelen genomen, die zowel waterveiligheid als natuurlijkheid in dit gebied bevorderen. Maar ook hier geldt dat verdere bovenstroomse maatregelen op het land een absolute noodzaak zijn.

watertekort

De voorbije jaren maakte dit gebied, net zoals andere gebieden in het Demerbekken, kennis met ernstige verdroging. Het Demerbekken streeft ernaar om de principes van het integraal waterbeleid in elk project toe te passen, wat betekent dat in elke actie het verbeteren van waterkwaliteit, biodiversiteit en het aanpakken van droogte en wateroverlast maximaal moeten samengaan. Deze principes staan ook in de onder de hoofding 'wateroverlast' geciteerde rapporten 'overstromingsrapport Demerbekken 2021' en 'Weerbaar Waterland' (zie aldaar). Zie verder ook in de beschrijving van de acties.

waterbeleving

In de geest van het integraal waterbeleid proberen we in elke actie de aspecten waterbeleving, educatie en communicatie een belangrijke plaats te geven in elke actie. Door de sterke samenwerking van bekkensecretariaat en regionale landschappen (dikwijls in het kader van waterlandschaps- of strategische projecten) wordt dit ook heel concreet. Zie verder ook bij de bespreking van de acties. Veel hangt af van de beschikbaarheid van mensen en middelen om deze 'finishing touch' ook op een goede manier waar te maken op actieniveau.

Meer info: bekkenspecifiek deel Demerbekken (Demer III-IV) (Demer V) (Zwart Water) (Schulensmeer)

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Voor dit project werkt het bekkensecretariaat samen met het Life Project Life DemerDelta, dat zorgt voor een hele hoop realisaties in het integraal waterbeleid en daarvoor ook over de nodige middelen beschikt. Het project wordt getrokken door een consortium van Agentschap Natuur en Bos, Vlaamse Milieumaatschappij en Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren. Het gebied waarover zowel integraal project als Life Demerdelta gaan is het afstroomgebied van Demer III-IV, Demer V, het Zwart Water en de monding van Herk, Gete II en Mangelbeek in het Schulensbroek (met Schulensmeer), Lummensbroek & Webbekomsbroek.

Meer info: [bekkenwebsite Demerbekken](#) en [bekkenspecifiek deel Demerbekken](#) en op <https://www.vmm.be/water/projecten/life-delta> , www.demerdelta.be ,

Meer info over werken Webbekomsbroek: www.vmm.be/water/beheer-waterlopen/projecten/renovatie-grote-steunbeer-in-diest en www.diest.be/anb-werken-in-het-webbekoms-broek

[Waterbuffering en sponswerking in het gebied van Life Delta in beeld](#)

[Biodiversiteit in het gebied van Life Delta in beeld](#)

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

LIFE DELTA

➡ Life Delta project verbetert waterbeheer en natuur in Schulens- en Webbekomsbroek

In het kader van het project 'Ecologische inrichting van Schulensbroek, Webbekomsbroek en Borchbeemden ikv LIFE DELTA, IP Schulensbroek en Blue Deal (Vlaamse Veerkracht)' (actie [4B_D_0240](#)) werden de voorbije jaren grote realisaties inzake integraal waterbeleid gedaan. LIFE Delta wordt uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie binnen het LIFE Projects programma, met als **partners de Vlaamse Milieumaatschappij, Agentschap Natuur en Bos, Natuurland en Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren**. De Demerdelta is een **samenvloeiingsgebied van verschillende beken** die een **uniek overstromingslandschap** vormen. Daarom besteedt het project bijzondere aandacht aan het ontwikkelen van een **multifunctioneel waterbeheer en een sterkere natuur**. De mens drukte in de loop der tijd sterk zijn stempel op dit landschap. Door het verleggen en indijken van waterlopen werd het gebied ontgonnen tot een uitgebreid complex van hooilanden. De afgelopen decennia ging het weidse beemdenlandschap met waardevolle graslanden echter grotendeels verloren door een te intensief beheer, de aanplant van populierenplantages en de aanleg van het Schulensmeer. **Het project wordt verder uitgevoerd in 2022 en 2023, , maar bepaalde acties worden nog verder uitgewerkt of opgevolgd.** Voor wat de waterloopinrichting betreft wordt ook de actie 'Beek- en valleierherstel voor het afstromingsgebied van Demer III & IV, 1ste categorie, in het kader van integraal project Demer Limburg' (actie [4B_B_0322](#)) hieronder gevat, met **uitvoering van de herinrichting van de waterlopen in het Schulensbroek in 2023 en 2024..**

De natuurlijke waterbergende functie, met hoge grondwaterstanden en regelmatige overstromingen, werd hierdoor aangetast. Dit is niet enkel nadelig voor de mens, maar ook voor de natuur. Life DELTA wil de leefgebieden van bedreigde soorten opnieuw verbeteren, met aandacht voor een **veilig en multifunctioneel waterbeheer**. Dit zal meteen ook de **belevingswaarde** verhogen. Met dit project richten we ons op een aantal **specifieke doelsoorten en hun leefgebieden** zoals onder andere aan **graslanden, riet- en moeraslanden, vijvers en waterlopen**, waarvan het merendeel als Europees habitat beschermd is. Hiervoor is een waaier aan concrete herstelacties vooropgesteld: *Herstel van een meer natuurlijke waterhuishouding, afgraven van de zanddepot, ontwikkeling en herstel van rietmoeras en natte graslanden, herinrichting van grachtenstelsels, landschapsherstel en het versterken van de belevingswaarde van het gebied door de inrichting van wandelpaden, hengelfaciliteiten...*

➡ Ecologische inrichting Grote Leibeek in Webbekomsbroek

Dit project kadert binnen het natuurbescherpingsplan voor Webbekomsbroek-Borchbeemden en het het project 'Ecologische inrichting van Schulensbroek, Webbekomsbroek en Borchbeemden ikv LIFE DELTA, IP Schulensbroek en Blue Deal (Vlaamse Veerkracht)' (actie [4B_D_0240](#)) .

In verschillende deelgebieden van de Demerdelta, waaronder het **Webbekomsbroek**, investeert de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) in een **meer natuurlijke waterhuishouding** en in een **meer ecologische inrichting**. In het Webbekomsbroek **verhoogt de VMM het basispeil van de Grote Leibeek**. Ook worden **kleinere zijgrachten minder diep gemaakt of gedempt**. Daarnaast worden de **stuwen van het wachtbekken vernieuwd**. Deze ingrepen zorgen voor hogere waterpeilen in de waterlopen en doen ook het niveau van het grondwater stijgen. Dit vernet het gebied waardoor we beter gewapend zijn tegen droge perioden. Deze werken versterken ook de ecologische waarde van het Webbekomsbroek. **De werken werden in 2022 uitgevoerd.**

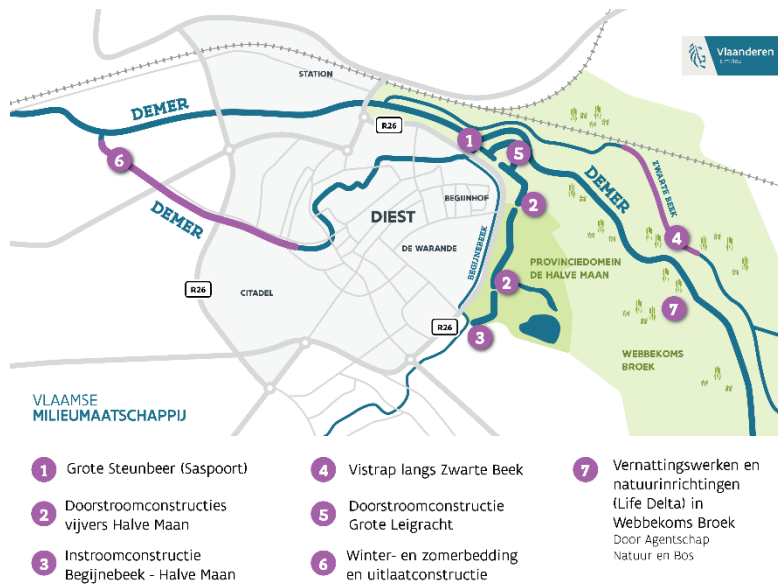
Om het kostbare grondwater beter op te sparen in het gebied, past de VMM een aantal zaken aan in de waterhuishouding. In de Grote Leigracht wordt een reeks drempels geplaatst om het waterpeil te verhogen. Ook wordt er één oever van die Grote Leigracht afgeschuind over een lengte van bijna 1,5 kilometer. Zo kan er zich daar een moerassige strook met oevervegetatie vormen. Honderden meters kleine drainagegrachten wordt volledig gedempt zodat dat ze geen water meer afvoeren..

RENOVATIE VAN DE GROTE STEUNBEER

Het sluizencomplex 'Grote Steunbeer' is een beschermd monument dat deel uitmaakt van de 19de -eeuwse verdedigingsgordel rond Diest. Op initiatief van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) wordt de huidige sluis vervangen door een regelbare stuw en wordt de sturing van de stuw gedigitaliseerd. Dit zorgt voor vernatting in de hoger gelegen gebieden, onder meer door een **verhoging van het grondwaterpeil in het Webbekoms Broek**. Door de slimme sturing kan men beter inspelen op het voorkomen van droogte in de omgeving. Door de verbinding tussen de Demer en de Oude Demer te herstellen kan er opnieuw Demerwater door het centrum van Diest stromen. Deze ingrepen **beschermen de omgeving ook beter tegen wateroverlast** en geven de **biodiversiteit** meer kansen.

Samen met de renovatie van de Grote Steunbeer komt er binnen het Webbekomsbroek ter hoogte van stuw K31 een **natuurlijke nevengeul tussen de Demer en de Zwarte Beek**. Deze zal dienst doen als visdoorgang voor stroomopwaarts trekkende vissen die ter hoogte van de Grote Steunbeer naar de Zwarte Beek worden geleid en via deze nevengeul terug hun weg naar de Demer kunnen vinden. Hierdoor wordt één van de belangrijkste vismigratieknelpunten in het Demerbekken weggewerkt. Het project rond **het herstel van de optrekbaarheid van de Demer** ten behoeve van vismigratie van o.a. rivierprik ikv het IP Demer (actie [4B I 0023](#)) wordt **in 2023 en 2024 uitgevoerd**. De **aanpassing van de Grote Steunbeer** in functie van de optimalisatie van het waterbeheer (actie [6 F 0330](#)) krijgt een bestek in 2023 en een **geplande uitvoering in 2024**.

KNELPUNTEN, AANDACHTSPUNTEN, UITDAGINGEN

- ✎ - In het kader van Life Delta werden zeer grondige werken in het gebied gedaan. Het project is intussen afgelopen en de mankracht om de gebiedscoalitie te coördineren is er niet meer, of niet meer op dezelfde manier. Een verdere opvolging door een integraal project zou wenselijk kunnen zijn, ook voor het aspect waterkwaliteit. Bij het bekkensecretariaat ontbreekt de mankracht om dit verder op te starten. Wel wordt er verder gekeken naar een samenwerking tussen dit projectgebied en het gebied 'Demervallei' (zie verder), maar zonder een direct zicht op (extra) mensen of middelen.

Demervallei

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

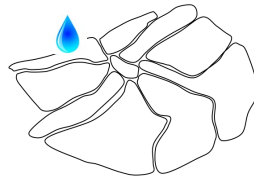
De Demer (VI-VII) is een aandachtsgebied klasse 4. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2033 (of erna van zodra natuurlijk herstel heeft plaatsgevonden).

wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) wordt voor de Demer VI-VII ingeschat als hoog. Bij overstromingen komt al het water van alle andere waterlopen van het Demerbekken uiteindelijk ook hier terecht. Dat speelt vooral voor het water vanuit de overstromingshotspot van de Demerdelta, maar er is in de praktijk ook een sterke wisselwerking met de Noord-Hagelandse Beken: Winge, Begijnebeek en Motte. Om zowel overstromingen als droogte te bestrijden is een benadering vanuit het hele watersysteem noodzakelijk, zoals voorgesteld in het rapport '[Weerbaar Waterland](#)'. Zie ook de gebiedsspecifieke bespreking, principes en acties in het [overstromingsrapport van het Demerbekken](#) naar aanleiding van de overstromingen van zomer 2021.

De wateroverlast van 1998, 2002 en 2003 bracht het inzicht dat dijkverhogingen aan de Demer geen oplossing bieden tegen extreme wateroverlast. Sigmaplan Demer zet daarom in op het heraan takken van meanders en structureel inzetten van natuurlijke bergingsgebieden. Jammer genoeg was, ten tijde van de overstromingen van juli 2021, dat plan nog maar deels gerealiseerd (enkele meanders en overstromingsgebied Vinkenberg (tussen Diest en Zichem)), waardoor de oplossingen ook maar gedeeltelijk konden werken. Het extreem debiet en waterpeil maakte daardoor in juli 2021 ingrijpen, wegens dreigende kritieke overstromingen in Zichem, Testelt en Aarschot, noodzakelijk. Die ingrepen bestonden o.a. uit dijkverlagingen om zo de natuurlijke waterbergingsgebieden (kloosterbeemden, molenstedeboek, laarbeekvallei ...) mee in te kunnen zetten. Hierdoor (en door wat er wel al was gerealiseerd) werden kritieke overstromingen, zoals in 1998, dit keer vermeden. Wat niet wegnam dat er lokaal nog wateroverlast voorkwam (Aarschot...). Eind juli nam de neerslag af en kon het al lang gestockeerde water eindelijk wegstromen. De te langdurige concentratie van overstromingswater op een te kleine oppervlakte leidde

tot een hoge waterkolom en verrotting en verdrinking van plant en dier in de vallei. De invloed van dat 'verrottingswater' en van de vervuiling door riooloverstorten, overstroomde stookolietanks, ... op de 10 kwaliteit van de waterloop was nefast: van 25 juli tot 5 augustus ontbrak (meetbare) zuurstof in het Demerwater, met massale vissterfte tot gevolg. De waterbeheerders pompten daarom in allerlei extra zuurstof in de waterloop.

watertekort

De voorbije jaren maakte dit gebied, net zoals andere gebieden in het Demerbekken, kennis met ernstige verdroging. Het Demerbekken streeft ernaar om de principes van het integraal waterbeleid in elk project toe te passen, wat betekent dat in elke actie het verbeteren van waterkwaliteit, biodiversiteit en het aanpakken van droogte en wateroverlast maximaal moeten samengaan. Deze principes staan ook in de onder de hoofding 'wateroverlast' geciteerde rapporten 'overstromingsrapport Demerbekken 2021' en 'Weerbaar Waterland' (zie aldaar). Zie verder ook in de beschrijving van de acties.

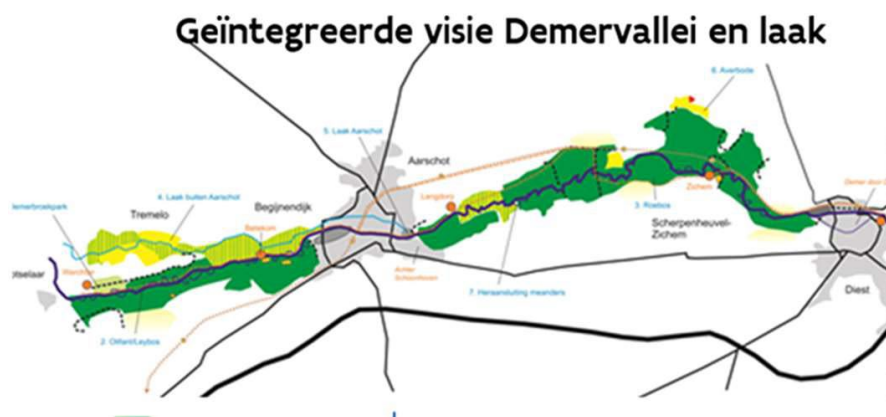

waterbeleving

In de geest van het integraal waterbeleid proberen we in elke actie de aspecten waterbeleving, educatie en communicatie een belangrijke plaats te geven in elke actie. Door de sterke samenwerking van bekkensecretariaat en regionale landschappen (dikwijls in het kader van waterlandschaps- of strategische projecten) wordt dit ook heel concreet. . Zie verder ook bij de bespreking van de acties. Veel hangt af van de beschikbaarheid van mensen en middelen om deze 'finishing touch' ook op een goede manier waar te maken op actieniveau.

➡ **Meer info: bekken specifiek deel Demerbekken**

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het bekkensecretariaat trekt verder mee het Integraal Project (SIGMA) Demervallei, dat het in de vorige planperiode werd opgestart. Het integraal project realiseert, in overleg en met deelprojecten, het integraal waterbeleid voor het afstroomgebied van Demer VI en Demer VII. Het integraal project wordt, zoals bepaald in de beslissing van de Vlaamse Regering over de 'integrale visie voor de Demervallei en Laak van Diest tot Werchter', 2016, getrokken door een Interbestuurlijk Overleg, samengesteld uit de lokale partners vanuit het Bekkenbestuur (Bekkenbestuur, Vlaamse Overheid, Provincie Vlaams Brabant, Gemeentebesturen en Regionaal Landschap Noord-Hageland) en creëert draagvlak voor integraal waterbeleid in het gebied. Participanten in het project zijn alle betrokken waterbeheerders (VMM, provincie Vlaams Brabant, Watering De Molenbeek, Watering De Motbeek), gemeentebesturen (Rotselaar, Holsbeek, Lubbeek en Tielt-Winge voor de Winge, Bekkevoort en stad Diest voor de Begijnbeek, stad Aarschot voor de Grote Motte), Vlaamse administraties (VMM, VLM, ANB, Dep. Landbouw en Visserij, Dep. omgeving), rioolbeheerders (Aquaflin en Fluvius), het middenveld (boerenbond, natuurland) en het Regionaal Landschap Noord-Hageland. Het merendeel van de grote realisaties op het terrein komen op het conto van de Vlaamse Waterweg en ANB.

➡ **Meer info: bekkenwebsite Demerbekken en bekken specifiek deel Demerbekken**

➡ **Filmpje Herinrichting Kloosterbeemden:** <https://vimeo.com/773253271>

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

WATERBERGING EN NATUURHERSTEL IN DE DEMERVALLEI

⇒ Sigma Demervallei

Voor wat de acties 'Uitvoering Sigma Demer in de Demervallei tussen Diest en Werchter' (4B D 0238) en 'Waterberging en natuurherstel in de Demervallei tussen Diest en Werchter ikv Sigma Demer en IP Demervallei' (4B I 0026) betreft werd in 2022 de **vistrap aan de 's hertogenmolens afgewerkt**. In 2023 worden aansluitingen van **meanders tussen Zichem en Testelt** gepland, in 2024 volgen dan aansluitingen van **meanders op de linkeroever tussen Aarschot en Rotselaar**.

De herinrichting van de Demervallei tussen Diest en Werchter omvat ruwweg de volgende maatregelen:

- *Het herstel van het winterbed van de Demer t.b.v. waterberging in de Demervallei*
- *Het lokaal aanleggen van winterdijken in de Demervallei op een 10-tal locaties t.b.v. de bescherming van woon- en industriezones tegen overstromingen*
- *Het lokaal maken van bressen in de bestaande Demerdijken t.b.v. waterberging*

- *Het (her)aansluiten van een 30-tal meanders in de Demer t.b.v. het winterbedherstel en het herstel van de natuurlijke en landschappelijke karakteristieken van de Demer*
- *Het aanleggen van een 20-tal drempels in de Demer t.b.v. het winterbedherstel en het verhogen van de grondwaterstand in de Demervallei om de droogteproblematiek in zomerperiodes tegen te gaan*
- *Enkele lokale bijkomende ingrepen en flankerende maatregelen t.b.v. de toeristisch-recreatieve ontwikkeling en de aanduiding van het erfgoedlandschap van de Demer*

Met de **budgetverhoging** die werd toegekend t.b.v. het **Sigmaplan** in het kader van de septemberverklaring 2022 zullen een 5-tal bijkomende Demermeanders worden aangelegd t.h.v. Zichem, Rotselaar en Aarschot. Samen met de voorziene middelen op het reguliere investeringsprogramma 2023 zullen also **in 2023-2024** naar verwachting een 7-tal nieuwe meanders kunnen worden aangelegd. Meer specifiek worden op korte termijn de **uitvoering** van de volgende deelmaatregelen gepland:

- **(najaar) 2023:** Meander 5 te Zichem.
- **2024:** aansluiting Laak afwaarts Aarschot /veiligheidsmaatregelen Hellicht (Rotselaar)
- **2024:** Meanders 17, 18, 21, 22 & 25, te Aarschot, Begijnendijk en Rotselaar.
- **2024:** Meanders 31 & 32, gelegen te Rotselaar.
- **2024:** Meanders 6, 7 & 9, op de grens van Scherpenheuvel-Zichem en Aarschot.

⇒ NAREMA

Zie bespreking onder gebied 'vallei van de 3 beken'.

KNELPUNTEN, AANDACHTSPUNTEN, UITDAGINGEN

- ↳ - Het integraal project (sigma) Demervallei wordt terecht beschouwd als één van de meer succesvolle integrale projecten in het Demerbekken en op Vlaams niveau. Door de ondersteuning in mensen en middelen vanuit zowel ANB als VWW en vanuit een strategisch project, kon hier de voorbije jaren veel worden gerealiseerd. Toen het strategisch project afliep, besloten gemeenten en provincie de coördinator voor 80 % verder te betalen. Die overeenkomst loopt af eind 2023 en er is geen zekerheid voor een verlenging (al wordt daaraan gewerkt). Voor de contacten met lokale besturen en middenveld is die werkkraft nochtans noodzakelijk, zeker nu de situatie sinds de zomeroverstromingen van 2021 complexer is geworden. Door de enorme ecologische schade in het gebied bij die overstromingen is het draagvlak bij de natuursector zeker gedaald.

- ↳ - Het bekkensecretariaat stuurt mee in het project, maar zou idealiter nog meer moeten kunnen doen, o.a.. inzake de problematiek van waterkwaliteit en het uitwerken van voorstellen voor maatregelen op 2de en 3de categorie waterlopen. Daartoe ontbreekt helaas de mankracht. Ook regionaal landschap en provincie zullen hier niet meteen kunnen bijspringen, gezien de vraag naar extra acties in het nabijgelegen gebied van de Winge, die eerst moeten worden aangepakt.

Getes

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Grote Gete, de Kleine Gete en het Vinne zijn een speerpuntgebied klasse 3. Het gebied heeft enkel nog natuurlijk herstel nodig om na 2027 de goede ecologische toestand te kunnen bereiken. De Gete (I en II) is een aandachtsgebied klasse 4. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2033 (of erna van zodra natuurlijk herstel heeft plaatsgevonden).

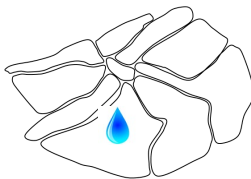

wateroverlast

Het overstromingsrisico (getroffen personen) wordt voor de Grote Gete, Kleine Gete en Melsterbeek ingeschat als hoog, voor Gete I en Gete II als laag. Dat neemt niet weg dat overstromingen stroomopwaarts mee bepaald worden door de mate waarin het watersysteem in dit gebied water infiltreert, vasthoudt en vertraagt.

Om zowel overstromingen als droogte te bestrijden is een benadering vanuit het hele watersysteem noodzakelijk, zoals voorgesteld in het rapport '[Weerbaar Waterland](#)'. Zie ook de gebiedsspecifieke bespreking, principes en acties in het [overstromingsrapport van het Demerbekken](#) naar aanleiding van de overstromingen van zomer 2021.

Het Getegebied kreeg eind juni 2021 al te maken met wateroverlast. Op 30 juni overstroomde de Kleine Gete in de dorpskern van Ezemaal (Landen) een eerste keer, half juli opnieuw. Van 29 juni tot 5 juli waren er ook problemen in Geetbets (Melsterbeek en aan de oude molen op de Gete), die zich tussen 14 tot 18 juli herhaalden. Half juli ervaarde ook het centrum van Geetbets (vanuit de Overbeek (zijloop Gete) en deelgemeente Rummen wateroverlast. Het water kwam daarbij niet alleen uit de waterloop maar ook van de velden. Het ergst werd vanaf 15 juli Zoutleeuw (stadscentrum en Budingen) getroffen. Maar ook op andere locaties als in Orsmaal (Kleine Gete) en Hoegaarden (Grote Gete) waren er problemen.

watertekort

De voorbije jaren maakte dit gebied, net zoals andere gebieden in het Demerbekken, kennis met ernstige verdroging. Ten opzichte van de rest van Vlaanderen is het droogteprobleem (vooral inzake het freatisch, ondiep grondwater) hier veel structureler (op momenten dat in Vlaanderen de meeste meetpunten terug normale gegevens hebben, blijven de meetpunten in dit gebied onder het normaal).

Het Demerbekken streeft ernaar om de principes van het integraal waterbeleid in elk project toe te passen, wat betekent dat in elke actie het verbeteren van waterkwaliteit, biodiversiteit en het aanpakken van droogte en wateroverlast maximaal moeten samengaan. Deze principes staan ook in de onder de hoofding 'wateroverlast' geciteerde rapporten 'overstromingsrapport Demerbekken 2021' en 'Weerbaar Waterland' (zie daarvoor). Zie verder ook in de beschrijving van de acties.

Voor het gebied van de Getes geldt dan nog extra dat we hier te maken hebben met een gebied met veel veen. Dat betekent dat verdere verdroging van de veenlaag ook een negatieve invloed heeft inzake de uitstoot van stikstofgassen in de atmosfeer, wat zeer nadelig is in het kader van de klimaatopwarming. Zowel vanuit het aspect van klimaatadaptatie als van klimaatmitigatie is het uiterst belangrijk om de valleien (en hun waterlopen) niet droog te laten vallen en te investeren in meer 'natte natuur'.

waterbeleving

In de geest van het integraal waterbeleid proberen we in elke actie de aspecten waterbeleving, educatie en communicatie een belangrijke plaats te geven in elke actie. Door de sterke samenwerking van bekkensecretariaat en regionale landschappen (dikwijls in het kader van waterlandschaps- of strategische projecten) wordt dit ook heel concreet. Zie verder ook bij de bespreking van de acties. Veel hangt af van de beschikbaarheid van mensen en middelen om deze 'finishing touch' ook op een goede manier waar te maken op actieniveau.

➡ **Meer info: bekkenspecifiek deel Demerbekken (Grote Gete) (Kleine Gete) (Vinne) (Gete I) (Gete II)**

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Het bekkensecretariaat trekt het Integraal Project Getes-Melsterbeek, dat samenspoort met Strategisch Project OnverGETelijk & Water-land-schap. Samen realiseren we, in overleg en met deelprojecten, het integraal waterbeleid voor het afstroomgebied van de Getes, waarbij we streven naar de goede toestand van de waterloop door inspanningen voor riolering, erosiebestrijding en structuurherstel. Tegelijk werken we aan een multifunctioneel blauwgroen netwerk in de vallei en treffen andere maatregelen van integraal waterbeleid in het volledig afstroomgebied. In december 2020 werd het strategisch project voor de Getestreek voor een tweede keer goedgekeurd door Departement Omgeving, nu onder de naam OnverGETelijk!. De partners provincie Vlaams-Brabant, Regionaal landschap Zuid-Hageland vzw, gemeente Linter, stad Landen, gemeente Geetbets, stad Tienen, stad Zoutleeuw en gemeente Hoegaarden sloegen de handen in elkaar om te werken rond een aantal transitieopgaven, waaronder het streven naar een klimaatrobuust waterlandschap. De uitvoering van projecten Waterlandschap vallen ook onder deze noemer.

STRATEGISCH PROJECT GETESTREEK

Al deze aan elkaar gelinkte projecten zorgen voor een sterk draagvlak voor integraal waterbeleid. Trekkers zijn Bekkenssecretariaat, Regionaal Landschap Zuid-Hageland en provincie Vlaams Brabant, participanten de waterbeheerders (VMM, provincie Vlaams Brabant, Wateringen 'De Grote Gete', 'De Kleine Gete', 'De Mene', 'De Natte Nest' en Watering van Sint-Truiden), gemeentebesturen (Hoegaarden, Zoutleeuw, Linter, stad Tienen, Geetbets, Landen), Vlaamse administraties (VMM, VLM, ANB, Dep. Landbouw en Visserij, Dep. omgeving), rioolbeheerders (Aquafin, Fluvijs) en middenveld (boerenbond,

natuurpunt). We werken ook samen met onderzoeksproject Future Floodplains en C2-project 'Mens-milieu interacties in valleigebieden'). Bij de goedkeuring van het stroomgebiedbeheerplan vroeg de bekkendraad om in de loop van dit stroomgebiedbeheerplan initiatieven te ondernemen om waterconservering in de vallei kan aanwenden tot een win-win te maken voor landbouw, water en natuur.

Voor meer informatie verwijzen we naar volgende websites:

- Website provincie - <https://www.vlaamsbrabant.be/nl/ruimtelijkeplanning/>

projecten/strategisch-project-getestreek-onvergetelijk (update voorjaar 2022)

- Website RLZH - <https://www.rlzh.be/projecten/getestreek>

- Website Departement Omgeving - <https://omgeving.vlaanderen.be/getestreek-onvergetelijk>

- Facebook Project Getestreek - <https://www.facebook.com/projectgetestreek>

➡ **Meer info: bekkenwebsite Demerbekken en bekkenspecifiek deel Demerbekken**

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

ONVERGETELIJKE INTEGRAAL: STRATEGISCH PROJECT ONVERGETELIJK, WATERLANDSCHAP, TOTAALPLAN 'RUIMTE VOOR DE GETES' EN 'DIENSTENBESTEK'.

De Getes zijn cruciaal voor het Demerbekken. Waar de Gete uitmondt in de Demer, in het gebied van de Demerdelta, bevat de Gete meer water dan de Demer, waarin ze uitmondt. Bakkensecretariaat, Regionaal Landschap Zuid-Hageland, Provincie Vlaams Brabant en VMM werken al jaren samen in dit gebied, hetgeen heeft geleid tot meerdere belangrijke initiatieven, die het beeld van het waterbeleid in het gebied grondig kunnen veranderen:

- 📌 - strategisch project onverGETelijk
- 📌 -Waterlandschap Getestreek
- 📌 -Studie totaalplan 'ruimte voor de Getes'
- 📌 - meerdere deelprojecten in het kader van de dienstenopdracht

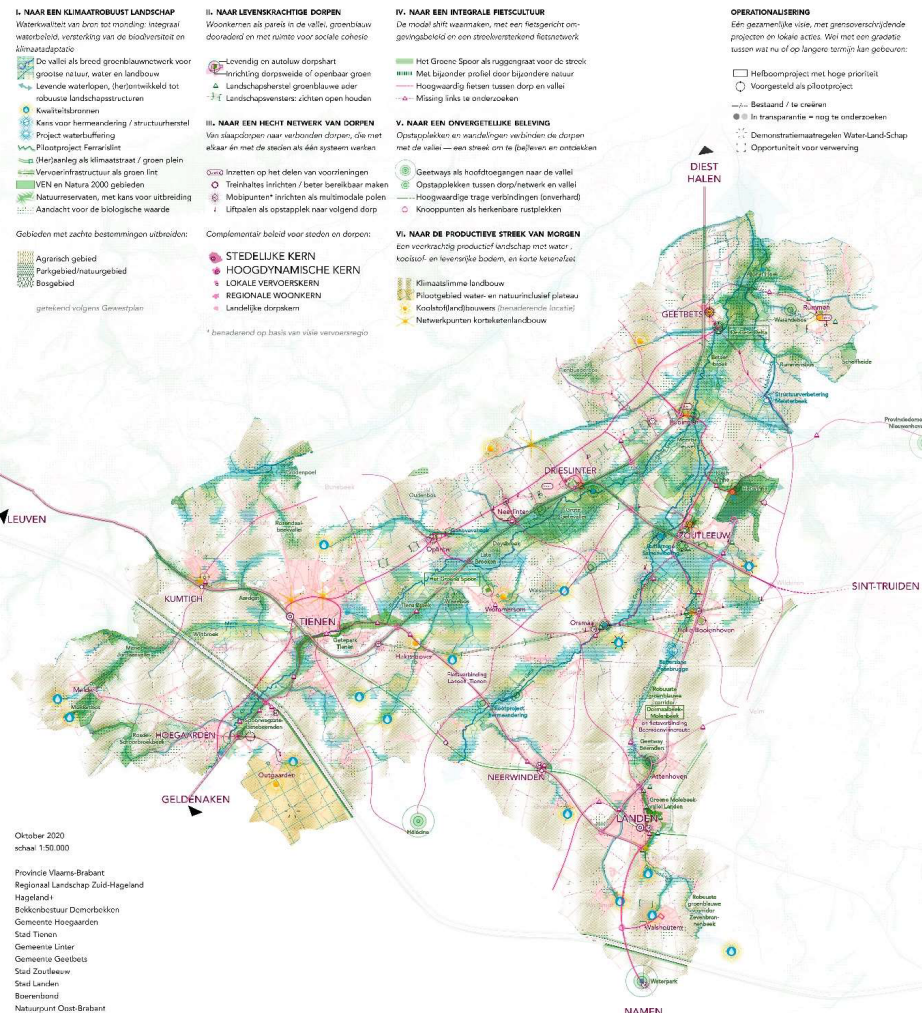

➡ Strategisch Project OnverGETelijk en Waterlandschap

Het strategisch project onverGETelijk en het daaraan gekoppelde waterlandschapproject zijn in volle beweging en leiden tot een groot aantal acties op het terrein (actie [4B_1_0006](#)), die hierna ook verder apart bespreken. **Het project startte in 2022 en loopt tot eind 2024.** De gronden die aangekocht werden met de **verwervingsubsidie** uit de eerste periode van het strategisch project, worden nu bestudeerd naar **inrichting** toe. Hiervoor is er **concreet overleg met Linter en Zoutleeuw**.

EEN ONVERGETELIJKE STREEK

6 transitie-opgaven voor een toekomstklare Getestreek

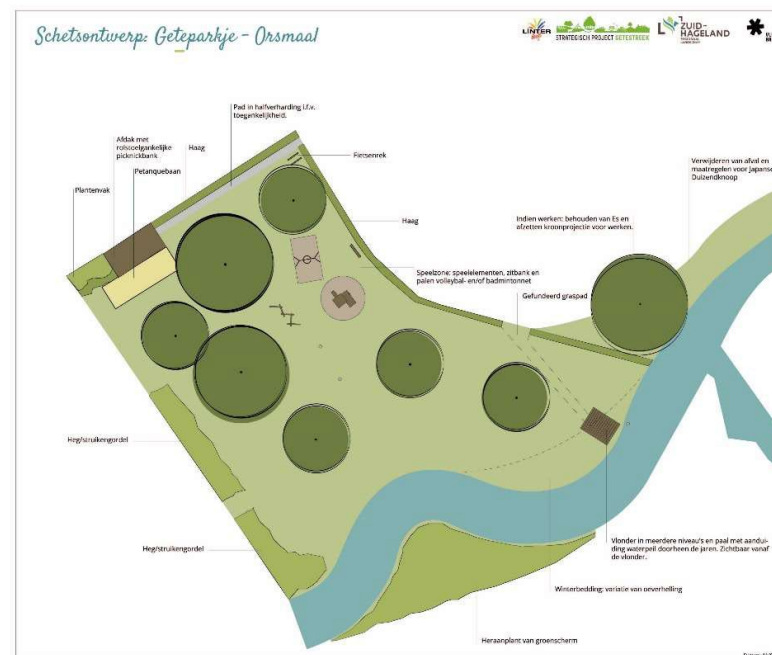
➡ Getestrand, Waterhof en herinrichting voetbalveld in Linter

In de gemeente Linter wordt aan volgende drie projecten gewerkt, die kaderen in het onverGETelijk (actie [4B I 0006](#)).

1. **Het Getestrand:** hier zal ingezet worden op een ontmoetingsplek en waterbeleving. In 2022 werd hiervoor een participatiemoment georganiseerd de buurtbewoners. De gemeente krijgt subsidie van de provincie Vlaams-Brabant voor de inrichting. **De 1ste fase van uitvoering gebeurt in de winter van 2023-2024.**

2. **Het Waterhof:** In 2022 en 2023 werd hier een participatiemoment georganiseerd.

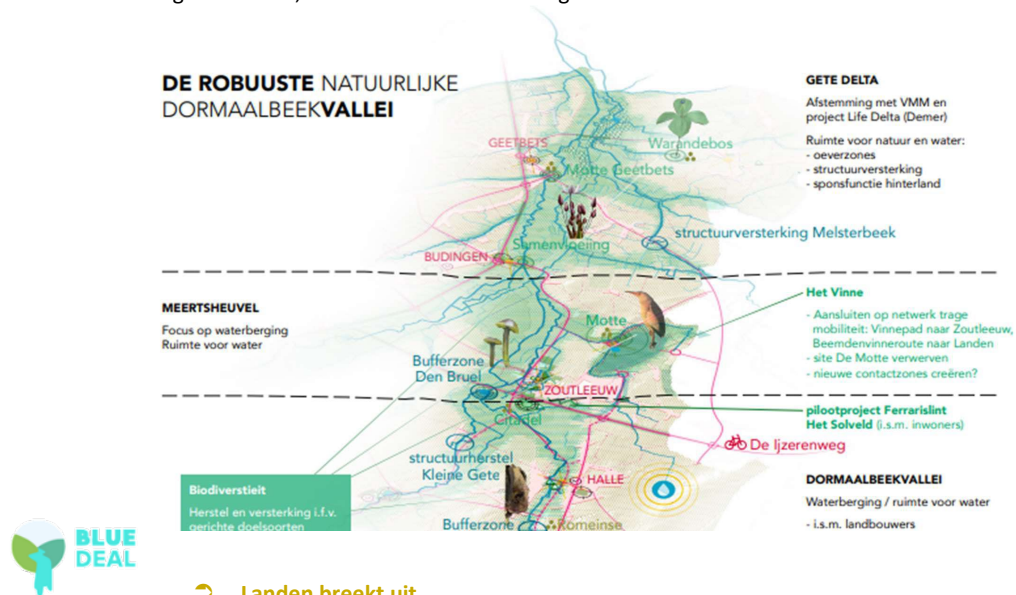
3. **Linter – Voetbalterrein Wommersom:** hier is er overleg tussen de gemeente, de provincie en RLZH voor de inrichting. Er wordt gezocht om aansluiting te vinden bij het thematische Voedsellandschap. In de WG Dorpen- en Voedsellandschap werd overeengekomen om hiervoor te werken met een open oproep aan landbouwers. De randvoorwaarden binnen deze oproep worden vastgelegd. De gemeente heeft de verloederde voetbalinfrastructuur. inmiddels verwijderd van de terreinen. Vanuit de provincie is de erosiecoördinator bezig met de studie van de water- en erosieproblematiek op het perceel.

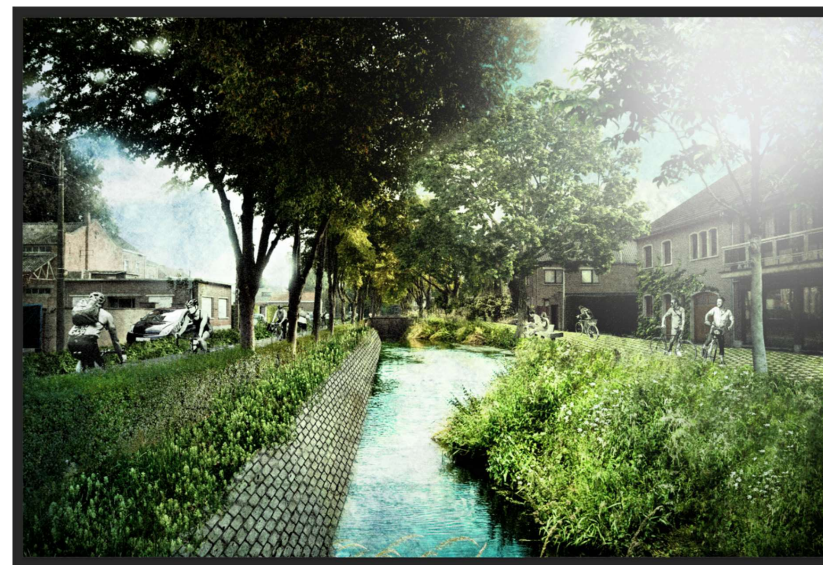
➡ Hefboomproject Dormaalbeekvallei / Den Bruel (Zoutleeuw)

Het hefboomproject 'Dormaalbeekvallei' heeft als doel om het valleigebied van de Dormaalbeek van bron tot monding als groenblauwe corridor te ontwikkelen: met sterke projecten die de vallei klimaatrobuust en multifunctioneel maken. Naast het komgebied van de Dormaalbeek neemt het ontwikkelingsproject eveneens de omliggende akkerplateaus en flanken mee. De ambities voor de ontwikkeling van dit groenblauwe lint zijn ruimte voor water, waterkwaliteit en watergebonden ecosystemen en samenwerking met landbouwers, met als doel lokale waterinfiltratie en –berging, erosiebestrijding, ontharding in dorpskernen en connectiviteit in het landschap en tussen de dorpskernen,

trage mobiliteit, recreatie en waterbeleving.

Het project 'Landen breekt uit!', dat kadert in de oproep 'Groenblauwe dooradering in de bebouwde ruimte' van het programma 'Vlaanderen breekt uit!', startte op 1/07/2022.

Droombeeld van de Maartstraat in Landen (Zeybvallei)

Het project heeft als doel om aan het transformatieproject 'Veerkrachtige stadsvallei Landen!' te werken en focust op volgende deelelementen:

- **1. De Maartstraat (langs de Zeyb) wordt als klimaatstraat heraangelegd;**
- **2. Het Slachthuisplein wordt heringericht met meer ruimte voor waterinfiltratie (ontharding van voortuinen), minder parkeerplaatsen en het knippen van een rijstrook;**
- **3. Het Bronplein wordt heraangelegd: ontharding, vergroening, herstel van de historische bron door meer ruimte voor het bronwater te creëren.**
- **Voorts worden 4 quick-wins ontwikkeld in het project met gerichte acties rond ontharding, vergroening, waterinfiltratie en -conservering in de kern:**

- 1. Zeybpark aan de Eikkapellaan: aankoop en omvorming van een oude waterkerskwekerij tot groenblauwe oase met waterbuffering, -infiltratie en -beleving;
- 2. Klimaatwijk 'Wegvoeren die Laan!': ontharding van de Weggevoerdenlaan in de Koreawijk met als doel de hoeveelheid afstromend hemelwater tot aan de Molenbeek te verminderen;
- 3. Microcorridor versterking: ontharding en vergroening tot aan de Beemden (natuurgebied);
- 4. Walshoutem als 'brondorp' herstellen: ontharding en vergroening aan het brongebied van de Molenbeek t.h.v. de kerk/het ontmoetingscentrum.

Uitvoering van het project vindt ten laatste plaats in 2027. De quick-wins worden ten laatste uitgevoerd in 2024.

Blue deal project 'Den Bruel' en 'Aan het Panbrugge' / 'Zoutleeuw verbindt

De Blue Deal-projecten 'Den Bruel' en 'Aan het Panbrugge' zijn sinds 2021 in uitvoering. Ze passen in de actie 'Inrichting natuurlijk overstromingsgebied Den Bruel (samenvloeiing Kleine Gete en Dormaalbeek) en Dormaalbeek' (6 F 0399). Het project 'Den Bruel' heeft als doel het inrichten van een natuurlijk overstromingsgebied aan de samenvloeiing van de Dormaalbeek en de Kleine Gete. Naar de zomer van 2023 wordt een vergunningsaanvraag ingediend om eind 2023 een 1ste fase van de inrichting van 'Den Bruel' in uitvoering te laten gaan.

Demoproject GETEST

Vanuit het strategisch project worden er een aantal demoprojecten uitgetest in het kader van Water+Land+Schap die de waterinfiltratie en -kwaliteit moeten bevorderen. Momenteel is er uit fase 1 een BO Luzerne. Deze luzerne werd 3 jaar geleden ingezaaid en de BO loopt eind augustus 2023 af. De Bodemkundige Dienst van België volgde de teelt op. In een 2de fase, die in 2023 loopt, wordt de teelt van hennep als klimaatrobuuste en watervriendelijke teelt uitgetest. Intussen werd al ca 15 ha vezelhennep succesvol ingezaaid door 7 verschillende landbouwers in 5 van de 6 Getegemeenten. De provincie

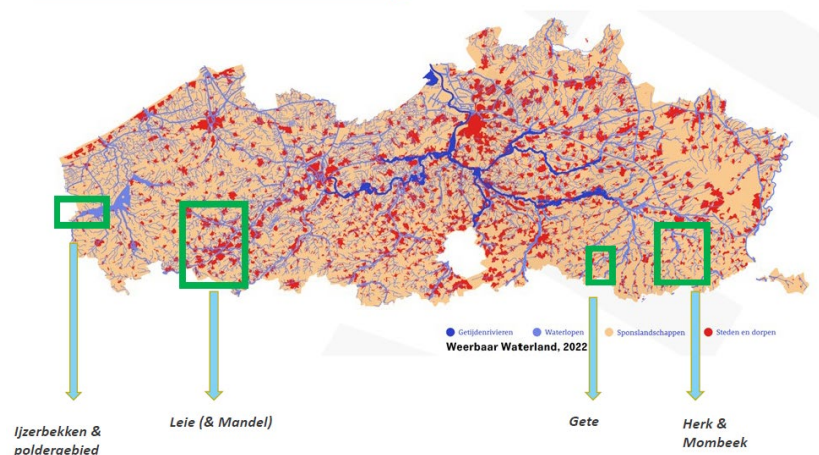
lanceerde een persbericht dat werd door de pers goed werd opgepikt, zoals in [Vilt: Dit jaar alvast een derde meer hennepgewassen in Vlaanderen](#) en in [Landbouw Leven: Zeven landbouwers telen hennep in Getestreek](#).

Weerbaar Water+Land+Schap

Onder de bestaande waterlandschapsprojecten in Vlaanderen werd gekeken in welke gebieden men, inzake gebiedscoalitie, ver genoeg staat om naar een opschaling van de bestaande proefprojecten te gaan, gekaderd in de methodiek van het rapport 'Weerbaar Waterland'. Vier coalities werden hiervoor geselecteerd, waarvan twee in het Demerbekken: Herk & Mombeek en Getes. Het is de bedoeling om in die gebieden een stap verder te gaan dan in de gewone waterlandschapsprojecten. In de Getestreek is naast het verhogen van de sponsfunctie van het landschap, ook één van de doelstellingen om het aanwezige veenpakket in het projectgebied te beschermen en behouden. Er wordt gewerkt rond het 'Stroombekken Wissenbos op grondgebied van stad Tienen en gemeente Linter'. We zetten daarom in op maatregelen die de infiltratie verhogen, de oppervlakkige afstroming verminderen, en de grondwaterstand verhogen. Het project wordt half 2023 opgestart, het finaal actieprogramma is voor 2024, uitvoering vanaf 2025.

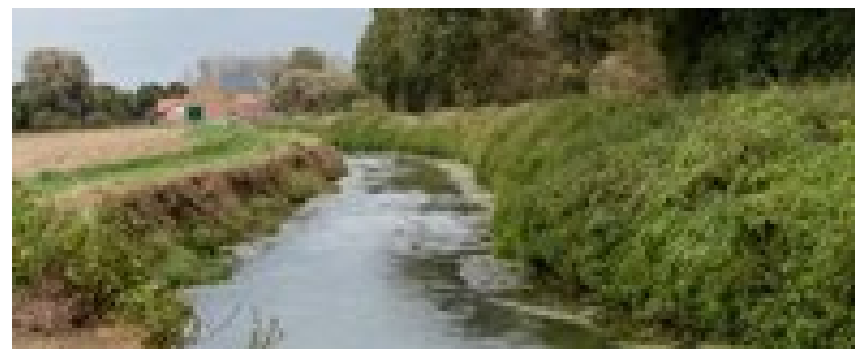
Weerbaar Water+Land+schap

TOTAALPLAN 'RUIMTE VOOR DE GETES'

Totaalplan 'ruimte voor de Gete'

In de zomer van 2021 kampten de valleien van de Kleine en de Grote Gete met zware overstromingen. De Vlaamse Milieumaatschappij werkt samen met Hoegaarden, Linter, Zoutleeuw, Tienen, Geetbets en Landen een ambitieus actieplan uit om de Getestreek beter te wapenen tegen overstromingen. Met het plan wil VMM de valleien klimaat- en overstromingsbestendiger maken en de overstromingen maximaal spreiden in het volledige valleigebied. Ook de gouverneur van Vlaams-Brabant steunt deze visie. Het coördinatieteam van het strategisch project zit mee aan tafel en integreert zo veel mogelijk dit nieuwe plan binnen het thema waterlandschap en stemt af met de andere thematische landschappen of hefboomprojecten. In het voorjaar van 2023 werden de plannen van VMM concreter. Antea werd als studie bureau aangeduid en de studie is officieel van start sinds maart 2023.

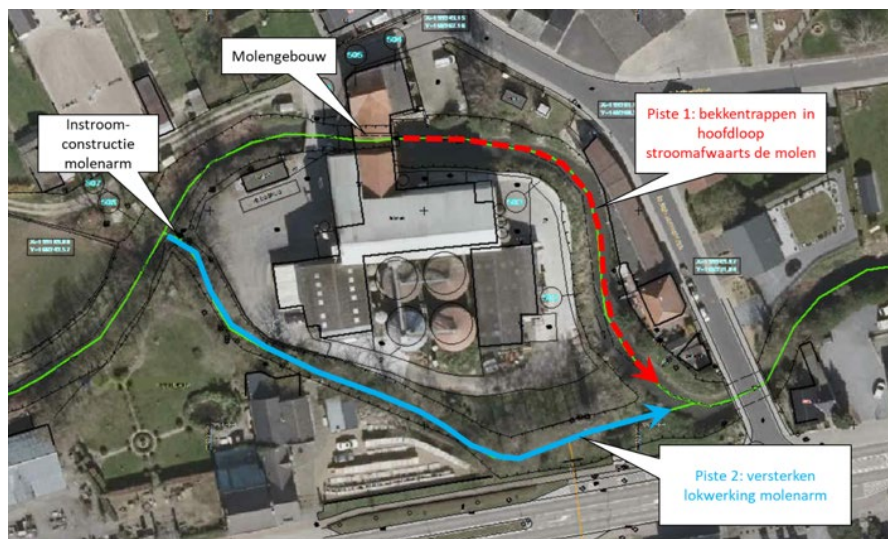

BEEK- EN VALLEIHERSTEL OP DE BENEDENLOPEN VAN KLEINE GETE, GROTE GETE, GETE I EN II EN MELSTERBEEK

In het kader de actie 'Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied van de Grote Gete, 1ste categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek' ([4B_B_0301](#)) wordt in 2023 de opmaak van het vergunningsdossier en het bestek grondverwerving opgemaakt. Voor deze actie en voor de hierop aansluitende acties voor de het afstroomgebied van de Kleine Gete, ([4B_B_0306](#)), Gete I ([4B_B_0325](#)), Gete II ([4B_B_0327](#)) werd in 2023 een grote Studie-opdracht 'Totaalplan Ruimte voor de Gete' opgestart.

Visdoorgang ter hoogte van de molen van Orsmaal aan de Kleine Gete in Linter

Rond de watermolen van Orsmaal loopt een 140 m lange molenarm die 100 m stroomafwaarts terug op de Kleine Gete aantakt. Langs de stroomopwaartse kant is een instroomconstructie met twee openingen aanwezig, waarbij één doorgang open staat en de andere is afgesloten met een schuif. De molenarm vormt reeds een watervoerende bypass, maar heeft vermoedelijk slechts een beperkte lokwerking waardoor deze waarschijnlijk niet als voldoende efficiënte visdoorgang beschouwd kan worden. De opdracht bestaat uit het uitwerken van een oplossing voor vismigratie aan de molen.

Situatieplan met aanduiding van mogelijke oplossingspistes

In 2022 organiseerde VMM, Bekkensecretariaat en het studiebureau een eerste terreinbezoek met de betrokkenen plaats, in 2023 worden de plannen verder uitgewerkt, berekend en gemodelleerd.

➤ **Structuurverbetering Melsterbeek-Galgestraat**

Voor dit project van VMM en de gemeente Geetbets loopt er sinds februari 2022 een studie uitgevoerd door het bureau SWECO.

➤ **Openleggen van de Grote Gete ter hoogte van het Schip in Tienen**

Actie [8A_E_0432](#) (Openlegging van de Grote Gete ter hoogte van het Schip te Tienen) werd in 2022 aanbesteed en is in 2023 in uitvoering

➤ **Structuurherstel Dormaelbeek benedenstrooms**

In het kader van de actie 'Beek- en valleiherstel voor het afstroomgebied van de Dormaelbeek, 1ste categorie in het kader van integraal project Getes-Melsterbeek' ([4B_B_0299](#)) werd in 2022 het **vergunningdossier en bestek** voor hermeandering (ikv integraal project voor Zoutleeuw) opgemaakt, met **uitvoering in 2023**.

BEEK- EN VALLEIHERSTEL OP DE BOVENLOPEN VAN KLEINE GETE, GROTE GETE, GETE I EN II EN MELSTERBEEK

Voor het beek- en valleiherstel in de verschillende bovenstroomse gebieden (waterlopen 2de en 3de categorie) werkt het bekkensecretariaat samen met het strategisch project OnverGETelijk/ waterlandschap en met de verschillende waterbeheerders (Wateringen Grote Gete, Kleine Gete, Mene en Sint-Truiden) en het middenveld. Er worden ook een aantal acties voorbereid in het kader van de dienstopdracht Demer Zuid -Dijle-Zenne, die, met ondersteuning van VMM en de provincie Vlaams Brabant, door het studiebureau Sweeco voorstudies en voorontwerpen voorbereid voor specifieke projecten. Het betreft hier de projecten [4B_B_0302](#) (afstroomgebied van de Grote Gete en Mene), [4B_B_0324](#) (afstroomgebied van Gete I), [4B_B_0300](#) (afstroomgebied van de Dormaelbeek), [4B_B_0305](#) (afstroomgebied van de Kleine Gete), [4B_B_0302](#) (afstroomgebied van de Grote Gete en Mene) en [4B_B_0295](#) (afstroomgebied in de provincie Vlaams Brabant van de Melsterbeek)

➤ **Structuurherstel aan de samenvloeiing van Mene en Grote Gete in Tienen (stadsrandbos)**

De **Mene**, een onbevaarbare waterloop van 2de categorie in beheer bij de Watering de Mene, mondt net stroomafwaarts van de Getestraat uit in de Grote Gete maar is er over een lengte van ruim 260 m ingebuisd onder en langs de Getestraat. De Mene liep historisch gezien ter hoogte van de IJzerenmolen onder de stadswallen van Tienen. Deze waterloop is pas in de loop van vorige eeuw van locatie veranderd en loopt nu evenwijdig met de overblijfselen van de stadsomwalling naar de Getevallei. Ter hoogte van de oude molen van de Mulk kwam de waterloop in het alluvium van de Grote Gete. Ook de **Grote Gete** is na het uit gebruik nemen van de oude molensite van de Grote Gete aan de Mulk genormaliseerd. Tussen de Getestraat en het spoorwegtalud bestaat het landgebruik langs de linker oever van de Grote Gete uit akkers. In deze percelen zijn de contouren van een voormalige molensite en een afgesneden meander van de Grote Gete nog goed zichtbaar als een natte depressie.

De normalisatiewerken en de overwelving van de Mene hadden een bijzonder negatieve impact op de ecologische waarde van deze waterloop. De ecologische verbinding tussen de valleien van Grote Gete en Mene ging verloren. Behalve een noodzakelijke verbetering van de waterkwaliteit, dient de waterloop in een meer natuurlijke toestand hersteld te worden. Stad Tienen, OCMW Tienen, Regionaal Landschap Zuid-Hageland, Strategisch Project Gete, VMM en Natuurpunt werken al enkele jaren samen rond het project voor

het stadsrandbos te Tienen. Het nieuwe stadsrandbos is in volle ontwikkeling rond de oevers van de Grote Gete aan de wijk de Mulk net aan de stadsrand van Tienen. Naast de bebossing van landbouwgronden wordt er ook gewerkt aan een visie rond de Grote Gete levend door de stad en staan er verschillende inrichtingsprojecten voor de waterloop op stapel. De stad Tienen voert een actief aankoopbeleid in dit gebied. Aansluitend op dit projectgebied zal VMM in 2021 starten met de aanleg van een meanderende nevengeul langs de rechteroever van de Grote Gete net stroomafwaarts van de Getestraat.

In **2022** organiseerden VMM, Bekkensecretariaat en studiebureau Sweeco, in het kader van de dienstenopdracht een **terreinbezoek met alle betrokkenen. Er werd via meerdere overlegvergaderingen afgesteld** met de vele betrokkenen en een eerste ontwerp werd opgemaakt. Dat ontwerp wordt in de loop van **2023** verder verfijnd.

De studieopdracht bestaat concreet uit het nagaan van de mogelijkheid om de Mene terug in een open bedding aan te sluiten op de Grote Gete zodat de waterloop opnieuw een natuurlijke structuur krijgt en er terug een ecologische connectie komt tussen beide valleigebieden. Daarbij worden de mogelijkheden bekeken om sediment dat door de Mene wordt meegevoerd af te vangen.

Binnen het projectgebied dienen ook de mogelijkheden voor een betere waterconservering (verminderde drainage), reductie van sedimenttransport en waterberging (bufferen en vertraagd afvoeren van hemelwater, toelaten van overstromingen vanuit Mene en Grote Gete) onderzocht te worden.

Te onderzoeken ingrepen ter hoogte van de samenvloeiing van de Mene en de Grote Gete

➡ **Structuurherstel Mene in bedrijventerrein Grijpenveld in Tienen)**

In het kader van het dienstenbestek organiseerde het bekkensecretariaat **hiervoor in 2022 en 2023 overleg met alle betrokkenen**. Een **eerste voorstel** werd opgemaakt. Voorlopig wordt gekeken of de voorstellen kunnen meesporen met een RUP van POM Vlaams Brabant in hetzelfde gebied.

EROSIEBESTRIJDING

➡ **Erosiebestrijding in het afstroomgebied van Mene en Schoorbroekbeek**

In 2022 vonden in het kader van [actie 8B A 0145](#) (Uitvoeren van erosiebestrijdingsmaatregelen in afstroomgebied van de Mene en de Schoorbroekbeek) erosiebestrijdingswerken plaats in Oorbeek - Diepedelle (Tienen) op 69 ha. Beheerovereenkomsten in het kader van erosiebestrijding werden afgesloten voor 13,71 ha.

➡ **Erosiebestrijding in het afstroomgebied van Genovevabeek; de 's Hertogengracht en de Grote Gete + Borggracht**

In 2022 vonden in het kader van actie [8B A 0146](#) (Uitvoeren van erosiebestrijdingsmaatregelen in afstroomgebied van de Genovevabeek; de 's Hertogengracht en de Grote Gete + Borggracht)) erosiebestrijdingswerken plaats) op 14,68 ha.

➡ **Erosiebestrijding in het afstroomgebied van Genovevabeek; de 's Hertogengracht en de Grote Gete + Borggracht**

In 2022 werden in het kader van actie [8B A 0150](#) (Uitvoeren van erosiebestrijdingsmaatregelen in afstroomgebied van de St-Odulphusbeek, de Dormaalbeek en de Kleine Gete + Vloedgracht) beheerovereenkomsten in het kader van erosiebestrijding op 39,24 ha afgesloten.

➡ **Afgewerkte ontwerpen erosiebestrijding**

In Linter: Afgewerkt ontwerp in de Ransbergstraat: bufferbekken (800 m³), aarden dam, grasstrook en buffergracht / GOP en in de Langstraat: houthakseldam, geleidende grachten, buffergracht (220 m³), grasstrook en bufferbekken (680 m³) / GOP , in Tienen: Tassinstraat: aarden dam, bufferbekken (1500 m³), grasstrook en dwarsrooster - 2022 / GOP en in Oorbeek-Diepelle (Tienen-Hoegaarden): bufferbekken (1075 m³), aarden dam, grasstrook, toegangsweg en geleidende gracht / GOP

↪ - Mankracht, tijd en middelen ontbreken om extra dossiers op te maken en uit te voeren.

↪ - Er ontbreekt een grondige analyse gekoppeld aan een modellering van het watersysteem in zijn geheel, van bron tot monding.

↪ Onzekerheid over mankracht in het project na het aflopen van het strategisch project.

KNELPUNTEN, AANDACHTSPUNTEN, UITDAGINGEN

↪ - De soms erg versnipperde eigendomssituatie in het valleigebied (voornamelijk in privébezit) maakt het realiseren van een aaneengesloten groenblauwe corridor over grote afstand moeilijk. Ook de versnippering van bevoegdheden (vooral omtrent waterbeheer, maar ook over de sectoren heen) maakt het werken rond geïntegreerde projecten complex. Dit alles heeft tot resultaat dat er veel mankracht nodig is om tot gedragen realisaties te komen, wat niet wegneemt dat er zeer veel opportuniteiten voor realisaties met een grote kans op uitvoering, mits de nodige tijd, mensen en middelen.

Melsterbeek

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

De Melsterbeek is een aandachtsgebied klasse 4. Het gebied heeft de goede ecologische toestand bereikt in 2033 (of erna van zodra natuurlijk herstel heeft plaatsgevonden).

wateroverlast

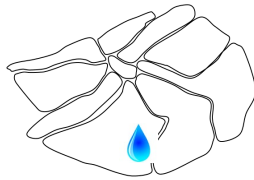
Het overstromingsrisico (getroffen personen) wordt voor de Melsterbeek ingeschat als hoog. Overstromingen stroomopwaarts worden uiteraard mee bepaald door de mate waarin het watersysteem in dit gebied water infiltreert, vasthoudt en vertraagt. Het is duidelijk dat door de vele maatregelen, die Watering Sint-Truiden de afgelopen jaren bovenstrooms heeft uitgevoerd (in het kader van overstromings- en erosiebestrijding) hun effect hebben en bij waterpieken erger voorkomen. Tevens is het duidelijk dat er een sterke link bestaat tussen Melsterbeek en Gete I -II in het gebied waar beide waterlopen samenkomen.

Om zowel overstromingen als droogte te bestrijden is een benadering vanuit het hele watersysteem noodzakelijk, zoals voorgesteld in het rapport '[Weerbaar Waterland](#)'. Zie ook de gebiedsspecifieke bespreking, principes en acties in het [overstromingsrapport van het Demerbekken](#) naar aanleiding van de overstromingen van zomer 2021.

watertekort

De voorbije jaren maakte dit gebied, net zoals andere gebieden in het Demerbekken, kennis met ernstige verdroging. Ten opzichte van de rest van Vlaanderen is het droogteprobleem (vooral inzake het freatisch, ondiep grondwater) hier veel structureler

(op momenten dat in Vlaanderen de meeste meetpunten terug normale gegevens hebben, blijven de meetpunten in dit gebied onder het normaal).

Het Demerbekken streeft ernaar om de principes van het integraal waterbeleid in elk project toe te passen, wat betekent dat in elke actie het verbeteren van waterkwaliteit, biodiversiteit en het aanpakken van droogte en wateroverlast maximaal moeten samengaan. Deze principes staan ook in de onder de hoofding 'wateroverlast' geciteerde rapporten 'overstromingsrapport Demerbekken 2021' en 'Weerbaar Waterland' (zie aldaar). Zie verder ook in de beschrijving van de acties.

waterbeleving

In de geest van het integraal waterbeleid proberen we in elke actie de aspecten waterbeleving, educatie en communicatie een belangrijke plaats te geven in elke actie. Door de sterke samenwerking van bekkensecretariaat en regionale landschappen (dikwijls in het kader van waterlandschaps- of strategische projecten) wordt dit ook heel concreet. Zie verder ook bij de bespreking van de acties. Veel hangt af van de beschikbaarheid van mensen en middelen om deze 'finishing touch' ook op een goede manier waar te maken op actieniveau.

Meer info: bekkenspecifiek deel Demerbekken

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Via het samenwerkingsverband land-en-water.be werken waterloopbeheerders en lokale besturen sinds 2002 samen aan een integraal land- én waterbeheer in het deelbekken van de Melsterbeek.

Meer info : www.land-en-water.be

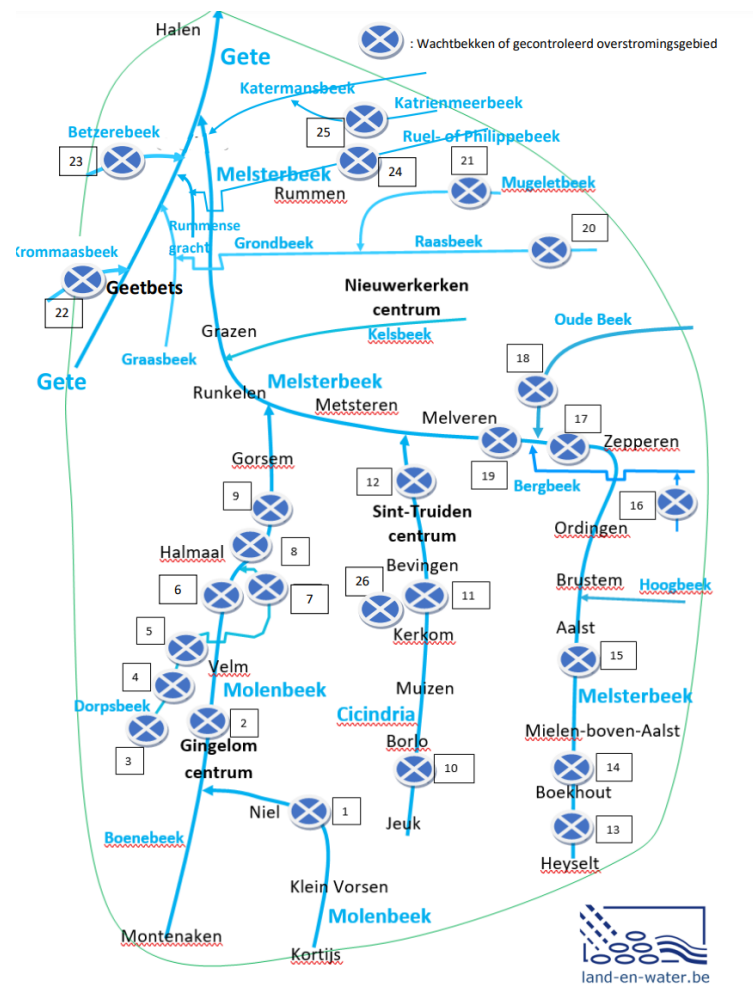
📌 **Meer info: bekkenwebsite Demerbekken en bekkenspecifiek deel Demerbekken**

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

Beek- en valleierherstel voor de bovenloop van de Melsterbeek

Voor wat betreft de actie [4B B 0295](#) (Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied in de provincie Vlaams Brabant van de Melsterbeek, waterlopen 2de en 3de categorie) en [4B B 0296](#) (Beek- en valleierherstel voor het afstroomgebied in de provincie Limburg van de Melsterbeek, waterlopen 2de en 3de categorie) kunnen volgende deelacties worden vermeld, waarin 'land-en-water.be' ondersteunt en meewerkt.

- - de strijd tegen de verdroging
- - de creatie van groenblauwe netwerken
- - oeverzones en waterberging

Strijd tegen de verdroging aan de bovenloop van de Melsterbeek

Voor wat de strijd tegen de verdroging neemt Watering Sint-Truiden de lead in volgende deelprojecten:

- Project “Water robuuste landbouwgebieden” ism provincie Limburg. Status : lopende. Einde : 2024
- Project “Fruitwater” ism fruittelers, Fluvius, Vito. Status : start in 2023, einde ?
- Project “ Evaluatie van het potentieel van lokale maatregelen voor watercaptatie en -opslag voor de landbouw in Limburg” i.k.v. Droogte Innovatiefonds provincie Limburg. Status : opgestart in 2021 en afgerond in 2022.

Droogte Innovatie Fonds – project:

‘Evaluatie van het potentieel van lokale maatregelen voor watercaptatie en -opslag voor de landbouw in Limburg’

➞ Groenblauwe netwerken aan de bovenloop van de Melsterbeek

Voor de creatie van groenblauwe netwerken zorgt de Watering van Sint-Truiden voor volgende deelprojecten

- ✚ • Project “Van Veemarkt naar blauwgroen Park – Sint-Truiden” waarbij waterloop (Cicindria) terug open gelegd wordt, ism stad Sint-Truiden. Status : start in 2022, momenteel lopende, einde ?
- ✚ • Project “Cicindriapark -Sint-Truiden” waarbij waterloop (Cicindria) terug open gelegd word, ism stad Sint-Truiden. Status : project afgerond in 2022.
- ✚ • Project “NTMB Berg op Zoom – Logebeek” in Sint-Truiden waarbij een deel van de Logebeek terug in open loop wort gelegd. Status : uitvoering in 2023.

Toestand vóór (mei 2018)

toestand tijdens werken (juni 2023)

↻ Oeverzones en natuurlijke waterbergingscapaciteit

Inzake oeverzones en natuurlijke waterbergingscapaciteit heeft Watering Sint-Truiden volgende deelacties op het programma staan:

- ✚ • Project “Herwaardering bron d’Oyebeek te Zepperen” ism stad Sint-Truiden. Status : opgestart in 2021, uitvoering in 2023.

Bestaande toestand bron

Ontworpen toestand bron

- ✚ • Project “Ruimte voor water Cicindria te Jeuk (Gingelom)”. Status : uitvoering in 2023
- ✚ • Project “Ruimte voor water Boenebeek te Montenaken (Gingelom). Status : lopende. Uitvoering waarschijnlijk in 2024 of 2025.
- ✚ • Project “Hoe Zepperen waterrobuust maken ?” ism de stad Sint-Truiden. Status : voorstel overgemaakt aan stad in 2022.
- ✚ • Project “Ruimte voor water Dorpsbeek te Grazen (Geetbets)”. Status : op te starten in 2023.
- ✚ • Project “ Ruimte voor water op de Overbeek (Geetbets)”. Status : op te starten in 2023.
- ✚ • Project “ Optimalisering GOG Bernissem”. Status : subsidiedossier ingediend in 2022. Uitvoering ?

- Ruimte voor water Molenbeek optimalisatie stuw Halingen (op te starten in 2023).
- Integraal project “Melsterbeek – Galgestraat (Geetbets)” olv VMM. Status : lopende. Uitvoering ?
- Project “Ruimte voor water Molenbeek te Niel (Gingelom)”. Status : op te starten in 2023

➔ Erosiebestrijding in het afstroomgebied van de Melsterbeek

In het kader van de actie Erosiebestrijding in het afstroomgebieden van de Melsterbeek (8B A 0129) werden in 2022 een water- en modderbufferende wegdrempel Waelenweg (14 ha) te Sint-Truiden en een erosiebuffer in de Vrankenstraat (150 ha) te Gingelom uitgewerkt en werden op 59,36 ha beheersovereenkomsten erosiebestrijding afgesloten. Er werden verder in 2022 ook erosiebuffers aangelegd in de Houtstraat (Gingelom) en Kamerijck (Gingelom) en werden bestaande buffers geoptimaliseerd (Leeuwerstraat, Borgwormsesteenweg).

➔ Truiense veemarkt als groenblauwe missing link

De herinrichting van de Veemarktsite in Sint-Truiden voorziet een complete transformatie van het uitdovende slachthuis en de verharde randparking naar een stedelijke groenblauwe zone rond de open te leggen Cicindria-beek. Er ontstaat een stedelijke groenzone die het stadspark met het Speelhof verbindt en een groene long vormt ter ondersteuning van geplande stadsontwikkelingsprojecten. De ontharding van de Veemarkt is een eerste deelproject in het verder openleggen en creëren van een groenblauwe ader die de binnenstad opnieuw met het omliggende landschap verbindt en inzet op het versterken van de kwaliteit van de trage verbindingen als alternatief voor gemotoriseerd verkeer. Initiatiefnemer is de Stad Sint-Truiden, in partnerschap met De Watering van Sint-Truiden,, provincie Limburg, VMM, Fluviu en Regionaal landschap Haspengouw Voeren

Huidig beeld veemarkt Sint-Truiden

Toekomstig beeld veemarkt Sint-Truiden

KNELPUNTEN, AANDACHTSPUNTEN, UITDAGINGEN

- ↳ . In dit gebied werkt land-en-water.be al ruim 20 jaar aan een vernieuwend en succesvol integraal water- en erosiebeleid. Het is wenselijk dat dit samenwerkingsverband in het deelbekken van de Melsterbeek, samen met het bekkensecretariaat, wordt verderzet en eventueel versterkt.
- ↳ Zie voor het Vlaams Brabants stuk van de Melsterbeek en het gebied van de samenstroming van Melsterbeek en Gete ook de bespreking onder 'De Getes'

Albertkanaal

DE TOESTAND DIE WE WILLEN BEREIKEN

waterkwaliteit

Het Albertkanaal is Kies een item.

wateroverlast

Albertkanaal en watersysteem van het Demerbekken hebben weinig connectie met elkaar. Enkele kleinere beekjes komen uit in het Albertkanaal, maar grosso modo vormt het Albertkanaal een soort 'watersnelweg' tussen Luik en Antwerpen, die vooral onder invloed staat van het water van de Maas.

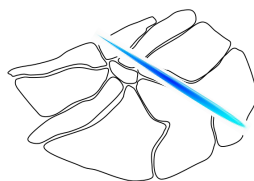
watertekort

Albertkanaal en watersysteem van het Demerbekken hebben weinig connectie met elkaar. Enkele kleinere beekjes komen uit in het Albertkanaal, maar grosso modo vormt het Albertkanaal een soort 'watersnelweg' tussen Luik en Antwerpen, die vooral onder invloed staat van het water van de Maas. In periodes van watertekort heeft een gebrek aan water uiteraard ook gevolgen voor de scheepvaart. De Vlaamse Waterweg voert hieromtrent dan ook de nodige projecten uit.

waterbeleving

In de geest van het integraal waterbeleid proberen we in elke actie de aspecten waterbeleving, educatie en communicatie een belangrijke plaats te geven in elke actie.

Door de sterke samenwerking van bekkensecretariaat en regionale landschappen (dikwijls in het kader van waterlandschaps- of strategische projecten) wordt dit ook heel concreet. Zie verder ook bij de bespreking van de acties. Veel hangt af van de beschikbaarheid van mensen en middelen om deze 'finishing touch' ook op een goede manier waar te maken op actieniveau.

Meer info: bekkenspecifiek deel Demerbekken

SAMEN WERKEN WE AAN WATER

Inzake het Albertkanaal bestaat er geen specifieke gebiedswerking. Het kanaal staat ook los van het watersysteem van het Demerbekken.

Meer info: bekkenwebsite Demerbekken en bekkenspecifiek deel Demerbekken

HET ENGAGEMENT VAN DE PARTNERS

🔄 Nieuwe pompinstallatie op het Albertkanaal in Genk zorgt voor waterbesparing

Sluizen gebruiken veel water. Pompinstallaties aan sluizen pompen het gebruikte water op zodat het gerecupereerd kan worden. Daarom investeert de Vlaamse Waterweg in bijkomende pompinstallaties op het Albertkanaal, onder meer ter hoogte van de sluis in Genk. De installatie zorgt voor een halvering van het watergebruik in droge perioden. Bovendien is ze gekoppeld aan een waterkrachtcentrale waardoor ze in natte perioden energie kan produceren. In het kader van de actie rond het realiseren van gecombineerde pompinstallaties-waterkrachtcentrales op het Albertkanaal ([3 A 0024](#)) werd in **2022** de werf in Diepenbeek voorlopig opgeleverd en de installatie in gebruik genomen. **Startdatum voor de aanvang van de werf in Genk is vermoedelijk rond de zomer van 2023.**

Pompinstallatie Albertkanaal in Genk

DEMERBEKKEN